John Carter Brown.

LIBRAIRIE ANCIENNE
DE
FREDERIK MULLER.
AMSTERDAM,
HEERENGRACHT PRÈS DU OUDE
SPIEGELSTRAAT, KK. N°. 130.

1515

C

IOVRNAEL
Vande
Nassausche Vloot/
Ofte
Beschrijvingh vande Voyagie om
den gantschen Aerdt-kloot / ghedaen met
elf Schepen:

Onder 't beleyd vanden Admirael
Iaques l'Heremite, ende Vice-Admirael Geen Huygen Schapenham, inde Iaeren 1623, 1624, 1625, en 1626.

Waer in

De gantsche Historie, so wel haer wedervaren, als de ghelegentheyt der Landen ende des Volckx, so in woorden als in Figuren voor gestelt wordt.

T'AMSTELREDAM,

By *Hessel Gerritsz* ende *Iacob Pietersz Wachter.*
't Iaer 1626.

Voor-reden.

JOHN CARTER BROWN

Gunſtige Leſer,

DAT des Konings van Spangies inkomſten uyt het Weſten de voorneemſte middelen zijn, waer mede hy den oorlogh door de gantſche Chriſtenheyt onderhout, ende hem de ſelve af te ſnyden, de voorneemſte middel zy om hem te ſwacken, is by allen, die van hem beoorlocht worden, voor vaſt en onghetwijffelt ghehouden: waeromme by verſcheyde Scheeps-tochten, ſoo op de Noort-zee, als op de Zuyt-zee, ghetracht is hem de gheſeyde inkomſten af te nemen, ofte onbruyckelick te maecken, hoewel ſulcke tochten door verſcheyde onghelegheutheden weynigh nae wenſch zijn uyt-gevallen. Ende alſoo onder de onghelegheutheden van de attenten op de Zuyt-zee een van de voorneemſte is gheoordeelt het perikuleus paſſeeren vande Magellanſe Straet: So hebben de Hog: Mog: Heeren Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, nae dat voor weynigh Iaren door den moedighen Ionghman Iacob Le Maire een wyde paſſage by Ooſten, eñ een open zee ten Zuyden van Tierra del Fuego ontdeckt was, door verſcheyde rapporten, de ghelegentheyd van Peru, ende de Zuyt-zee

Voor-reden.

aengaende, haer laten beweghen tot toe-ruſtinge van een Vloot van elf Schepen, ende dat onder den naem ende auctoriteyt van haren Gouverneur den Doorluchtighen Vorſt Maurits de Naſſauw, hoogh-loffelicker memorie, committerende tot de bevorderinge van dien de Heeren Hugo Muys, Albert Ioachimi, ende Adriaen Bruyning, die op den 29 April Anno 1623. onder 't beleydt vanden Heer Admirael Iaques l'Hermite, ende Vice-Admirael Gheen Huygen Schapenham uyt het Goereeſche gat in zee gheloopen zijn. Deſe voorſz elf Schepen hadden op 1637 koppen, daer onder begrepen 600 Soldaten, verdeelt onder vijf compagnien: waren voorſien met 294 ſo metale als yſere Stucken, ende uytgeruſt by verſcheyde Collegien ter Admiraliteyt, ende der Ooſt-Indiſche Compagnie, blijckende by 't navolgende.

Van Amſterdam,

't Schip Amſterdam, als Admirael, groot 400 Laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Leendert Iacobſz Stolck: de Koopman Pieter van Weely, gemant met 237 eters, daer onder 90 Soldaten van de compagnie van Capiteyn Engelbert Schutte, die oock op het ſelve ſchip was varende. Noch voeren op dit Schip Frederick van Reynegom, als

Fiſcael,

Fiſcael, Iohannes a Walbeeck, als Mathematicus deſer Vlote, ende Iuſtus de Voghelaer, als extra-ordinaris: was gemonteert met 20 metale, ende 22 yſere Stucken.

Delf, als Vice-Admirael, groot 400 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Witte Cornelis de Witte, gemant met 242 eters, daer onder 90 Soldaten, van de compagnie van Capiteyn Willem van Brederode, die oock op het ſelve Schip was varende, ghemonteert met 20 metaele, ende 20 yſere Stucken.

Den Arent, groot 200 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Meyndert Egbertſz, ghemant met 144 eters, daer onder 55 ſoldaten, van de compagnie van Capiteyn Pieter Evertſz de Vries, gemonteert met 12 metale, ende 16 yſere Stucken.

Het Iacht den Haeſwint, groot 30 laſten, daer Capiteyn ende ſchipper op was Salomon Willemſz gemant met 20 eters, ende ghemonteert met 4 metale Stucxkens.

Van Zeelandt,

Orangien, als Schout by nacht, groot 350 laſten,

ſten, daer op was varende Iohan Willemſz Verſchoor, Schout by nacht, de Capiteyn ende ſchipper was Laurens Ianſz Querynen, gemant met 216 eters, daer onder 90 Soldaten, van de compagnie van Capiteyn Omarus Everwijn, die oock op het ſelve ſchip was varende, gemonteert met 10 metale ende 22 yſere ſtucken.

Van Rotterdam,

Hollandia, groot 300 laſten, daer op voer Cornelis Iacobſz, Raedt van den Admirael, ende vierde perſoon in de Vlote: de Capiteyn ende Schipper was Adriaen Tol, ghemant met 182 eters, daer onder 73 ſoldaten vande compagnie van Capiteyn Schut, ende Ter Halten, gemonteert met 10 metale ende 24 yſere Stucken.

Mauritius, groot 280 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Iacob Adriaenſz, ghemant met 169 eters, daer onder 66 Soldaten van de compagnie van Capiteyn Iohan Ter Halte, die mede op het ſelve Schip was varende, ghemonteert met 12 metale ende 20 yſere Stucken.

De Hoop, groot 130 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Pieter Harmenſz Slobbe, gemant

met

met 80 eters, daer onder 30 ſoldaten vande compagnie van Capiteyn Brederode, ende was gemonteert met 14 yſere Stucken.

Van Noort-Hollandt,

De Eendracht, groot 300 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Ian Yſbrantſz, ghemant met 170 eters, daer onder 65 Soldaten van de compagnie van Capiteyn Pieter Evertſz de Vries, die oock op het ſelve ſchip was varende: ghemonteert met 18 metale ende 14 yſere Stucken.

De Koningh David, groot 180 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Ian Thomaſz, ghemant met 79 eters, daer onder 26 ſoldaten van de compagnie van Capiteyn Iohan T'er Halte, ghemonteert met 16 yſere Stucken.

De Griffoen, groot 160 laſten, daer Capiteyn ende Schipper op was Pieter Corneliſz Hardloop, gemant met 78 eters, daer onder 24 ſoldaten, ghemonteert met 14 yſere Stucken.

Alle deſe voorſeyde Schepen, uytgeſondert het Iacht de Winthond, 't welck met den eerſten wederomme

Voor-reden.

deromme na Hollandt gheſchickt is, zijn door de Straet van Le Maire, ende de Zuydt-zee, behouden in Ooſt-Indien gearriveert, van welcker avontuyr ende weder-varen het volgende Iournael volkomen onderricht ſal gheven.

Beschryvinge vande Voyagie

om den gantschen Aerdt-kloot, gedaen met elf Schepen, onder 't beleydt van den Admirael *Iaques L'hermite*, ende Vice-Admirael *Gheen Huygen Schapenham*, inde Iaren 1623, 1624 ende 1625.

IN 't Jaer 1623. den 29 April / is de Heer Admirael Jaques Lhermite met een N. N. O. wint met neghen Schepen ende een Jacht / uyt het Goereese gat in Zee gheloopen / te weten / Amsterdam / Delf / Hollandia / d' Eendracht / Mauritius / den Arent / de David / de Hope / de Gryffoen / ende 't Jacht de Winthont. 1623. Aprilis.

Den 30 's avonts / doen wy Duynkercke ende Grevelinge ghepasseert waren / is de Heer Admirael veradverteert / dat het schip de Arent voor aen de boegh soo leck was / dat het alle twee glasen 3000 steken waters moeste pompen. Het schip Orange / Schout by nacht vande Vlote / 't welck in Zeelandt toe-gerust was / is alsdoen by de Vlote gekomen / daerom wy met kleyn seyl ettelicke uyren hadden by-ghehouden.

Den 1 May / met den dagh heeft de Heer Admirael den Raedt vergadert / alwaer ghereselveert is / datmen / om het leck van 't schip den Arent te repareren / naer het Eylandt Wicht soude loopen / door dien wy anders het selve Schip souden hebben moeten derven / ende achter-laten. In 't wederkeeren van de Boots / zijn Orangien ende de Hope aen den ander gheraeckt: Orangien is sijn gallioen schadeloos gemaeckt / ende de Hope sijn besaens-mast afgestreken. Op de naermiddagh zijn wy met de Vloot in Wicht gekomen / Majus.

1623. Majus. ende hebben ons ancker voor Pozſmuyen laten vallé / maer de Hope is door abuys met het hoogh water aen de grondt geſeylt/ dan is door neerſtighevd van de Vice-Admirael/die met de groote Boots daer nae toe ginck / ende het geſchut loſte/ noch den ſelven nacht vlot gebracht.

Den 2 hebben wy ons anckers gheligt / de windt Oost zijnde / ende hebben 't onder 't Kaſteel de Cou gheſet. 's Avonts is het ſchip den Arent aen de gront gehaelt / ende de voeringh van de boegh afgenomen zijnde / bevontmen/ dat de eycke huyt aldaer op ſeker plaetſe onghedreven was/ soo datmen daer een mes met de ſchee konde nisteken.

Den 3 is de Vice-Admirael aen lant geweeſt om de Gouverneur van 't Kaſteel te congratuleren.

Den 4 ende 5 hadden een ſtorm uyt de Zuydelicker hant/ ſo dat wy ons ſtengen doorſchoten.

Den 6 is het ſchip den Arent wederom klaer geweeſt.

Den 7 heeft men aen 't volck begonnen rantſoen te ghegheven/ als volght: vier pont boter ter weke / voor yeder back van 7 man:
Een kaes van 7 pont/aen yeder back ter weke:
2 vleyſdaghen ter weke / namentlick ſondagh ende donderdagh/ aen elcken back ſeven pont daeghs:
Des dyngſdagh ſpeck/aen yeder back vijf en een vierendeel pont:
Des maendaghs/ woenſdaghs/ vrydaghs ende ſaterdaghs een en dry vierendeel pont ſtockviſch daegs/ aen yeder back van ſeven man:
Op de naermiddagh quamen twee ſchepen van Guinea op de reede.

Den 8 is de Vlote met een Z.O. wint onder ſeyl gegaen/ haer cours achter om Wicht nemende / maer eer het ſchip Oxangien/ ende het Jacht de Winthont de naelden gepaſſeert waren / werdt het calm-ſtil/ ſoo dat wy het buyten de Weſt-naelden moeſten ſetten.

Den

Den 9 den gantſchen dagh ſtilte / tot op den avont/ doen wy een kleyn koeltje kreghen uyt den W. waer mede het Jacht de Winthont by de Vloot gekomen is/ rapporterende aen de Heer Admirael/ dat het ſchip Oranghien om de ſtilte niet by ons heeft konnen komen. 1623. Majus.

Den 10 's morghens zijn wy met een W. wint onder ſeyl gegaen/de cours doende naer het Oſt-ende van Wicht. De Heer Admirael heeft het ſchip Oranghien door het Jacht geadviſeert/ dat wy van ſinne waren naer het Oſt-ende van Wicht te loopen/ daer het ſoude ſien by ons te komen.

Den 11 een Weſte windt / ende ſchoon weder: deſe nacht is 't ſchip Oranghien by de Vlote gekomen.

Den 12 tegen de middagh kreghen een koeltjen uyt den Oſten/ dan ſo haeſt het ancker gelicht was/ liep het wederom Weſtelick. Tegen den avont ſagen wy drie ſchepen/ die de Vice-Admirael verſpraeck: de twee quamen uyt Oſt-Indien/ ende de derde was een Straets-vaerder/ die te gelijck haer cours nae Holland ſtelden. Deſen avondt hebben wy 't met de ebbe laten dryven / ende voort den gantſchen nacht met wepnigh koelte uyt den Weſten onder ſeyl ghehouden.

Den 13 's morgens met een W. wint/ende miſtigh weder hebben wy 't geanckert: naer de middagh de miſt opgetrocken zijnde/ zijn wy met de ebbe onder ſeyl gegaen / ende de ebbe verloopen zijnde/hebben wederom geſet. 's Nachts liep de wint N. W/ waerom de Heer Admirael een ſcheut liet ſchieten om t'ſeyl te gaen / maer alſo de koegel niet wel aengeſet was/ is het ſtuck geborſten / 't welck ſulcken ſlagh gemaeckt heeft/ dat twee balcken van de bovenſte / ende een vande tweede overloop in ſtucken borſten/ de naeſte koopen wegh ſprongen/ ende veel kiſten ende ander goed ſchadeloos raeckte: die het ſtuck af-brande / was een Aſſiſtent/die daer af gantſch gheen letſel kreegh / maer een Bos-ſchieter daer ontrent ſtaende / werd ſijn arm tot twee plaetſen in ſtucken

1623. geſlagen/ van welcke quetſure hy namaels geſtorven is.

Majus. Den 14 de wint Noorden/eñ de cours langs de wal: op de middagh liep de wint Weſt: op den avont/ Noortlant N.N.O. 6 mylen van ons leggende/ hebben wy de vloed geſtopt.

Den 15 heeft men aen yeder man 4 pont brood ter weke/ ende 24 pont kaes voor de geheele reyſe gegeven. 's Avonts hebben wy 't met de Vlote voor Oortmuyen geſet.

Den 16 's morgens met een Weſte wint/ ende miſtig weder/ ontmoeten ons 10 ſchepen / ſo Hamborgers als Engelſchen / daer van twee ſchippers by de Heer Admirael overquamen/eñ ſo het ſterck uyt den W. begoſt op te koelen/zijn wy met de 2 ſchepē van de voorſz ſchippers voor Hamſhooft ten ancker gekomen/maer 't ſchip Oranjen/ende 't Jacht/ die te verre inde lije waren/ konden de reede niet beſeylen.

Den 17 heeft men in de twee voorſz ſchepen geinquireert/ ofter onzuyve goederen waren / maer gheen bevonden. Het waeyde deſen dagh ſo ſterck/ datter in ons geſichte een Engelſche Boot om-geworpen werd / daer van vijf perſoonen dood bleven / ende een met groot geluck door des Vice-Admiraels chaloupe geberght werd.

Den 18 is 't ſchip Oranjen met het Jacht onder Hamſhooft by ons gekomen.

Den 19/20 ende 21 de wint al Weſtelick / ſoo dat wy niet konden onder ſeyl gaen.

Den 22 is de Vice-Admirael van des Konings ſchepen/ ende de Meyer van Pleynmuyen / met andere Edelen / de Vlote komen beſichtighen/ ende zijn van de Heer Admirael op het middaghmael treffelick getracteert.

Den 23 zijn wy met een Ooſte wind t'ſeyl gegaen.

Den 24 's morgens ſagen wy Lezaert Weſt van ons.

Den 25/ 26/ 27 ende 28 hadden een doorgaende Ooſte wind/ ende luſtige voortganck.

Den 29 de wind N. ende hadden op de middag de hoogte van 40 graden ende 40 minuten. Van daegh hebben wy 't Jacht

't Jacht de Wint-hond los gemaeckt/dat wy om sijn onbe- 1623.
seylichevd ettelicke dagen gelleept hadden. De Heer Admi- Majus.
rael gaf oorze / dat de schepen haer verspreyden souden/ om tydinge vande Spaensche Silver-Vlote te bekomen/en te- gen den avond weder by den ander komen.

Den 30 is by de Heer Admirael ende den Raed besloten/ datmen de Spaensche Custe in't ghesicht soude loopen/ om eenige schepen te ontmoeten / daer uyt wy de gelegenthevd van de Silver-Vlote mochten verstaen.

Den 31 's morgens saghen wy drie schepen/ die ons ver- spraken: het waren drie Turxse zee-roovers/ die haer seyden achtervolgt te wesen aen de Cabo S. Vincent van 6 spaen- sche oorlog-schepen. Tegen den avont ontrent 2 mylen van de Barrels ontmoeten ons noch andere 8 Turckse schepen/ waer van een tusschen de Vlote door-liep/ die by het schip d'Eendracht gedwongen is te strijcken/ daer van de Capi- teyn by de Heer Admirael aen boort gekomen is.

Den 1 Junius is de voorsz Capiteyn/die op gister avont Iunius.
van de Heer Admirael geschevdē was/wederom by de Heer Admirael aen boort gekomen/ versoeckende restitutie van 5 slaven/ die hy seyde in des Vice-Admiraels chaloupe geval- len te wesen/doe de chaloupe op gisteren sijn schip visiteerde/ welcke hy selver te Algiers gekoft hadde. De Heer Admi- rael heeft over dese sake den Raed beroepen / ende de slaven aen boort ontboden/ die ge-examineert zijnde/ al t'saem Ne- derlanders bevonden werden/ ende verklaerden daer en bo- ven/ datter eenige Oosterlingen op het Turcx schip waren/ die korzelinge uyt Hollandsche schepen gelicht waren/ ende also die al te samen/ volgeus het accoort met de Hoog: Mog: Heeren Staten/ ende die van Algiers gemaeckt/ behoorden vry te zijn/ werd geresolveert/ dat men alle de voorsz perso- nen/ volghens het voorseyde Contract/ als vrye ende libere luyden uyt des Turcx schip soude lichten/ waer toe eenighe Capiteyns gecommitteert werden/ die de selve datelick hel-

1623. Iunius.

ben over-gehaelt/ ende so is de Turckse Capiteyn/ een brief aen de Consul van de Neerlanders in Algiers mede nemende/ met kleyn contentement van ons gheschepden. Alle de overgekomen persoonen zijn terstont door de Vlote verdeelt/ ende op Maentlicke gagie gestelt.

Den 2 dreven wy ontrent Cabo Korent in stilte.

Den 3 met sonnen onder-ganck sagen wy vijfthien seylen te loefwaert van ons/ die tegen ons over quamen loopē. Wy deden den gantschen nacht ons best / om haer te beseylen/ maer also sy onraed merckten/doen sy ontrent ons waren/ hebben sy haer verspreyt.

Den 4 met den daghe saghen wy thien seylen/ verre van den ander verstroyt/ daer wy terstont nae toe hielden/ maer alsoo het stil werd / ende wy met seylen wepnigh op haer avanceerden / zijn de Boots ende Chaloupen uyt geset / die na haer toe roepden/ ende vier daer af bekomen hebben. De drie waren Spaensche Barquen/ die by het schip Delf verovert werden/ ende het vierde een Spaensch scheepken/ dat van 't schip d'Eendracht ghenomen werdt/ al te samen met suyckeren geladen/ komende van Fernabock/ maer also de koelte naer de middagh wackerde / ende de resterende verre door uyt / ofte te loefwaerd van ons waren / zijn sy ontkomen. Op het spaensch scheepken voeren als passagiers een spaensche Pape/ ende een aensienlicke spangiaert / genaemt Augustino Olozio/ die lange jaren in Peru verkeert hadde/ ende van daer over lande tot Buenos Aires gekomen was/ ende hem op dese schepen begeven hadde/ om na Spangien te varen.

Den 5 ende 6 hebben wy noch op de spaensche Cust gehouden.

Den 7 's morgens saghen wy een schip / daer wy nae toe hielden/ende so wy het niet lang naseylen achterhaelden/bevonden wy dat het een Turcse zee-roover was/ die wy wederom lieten varen. In het na-jagen van dese Turck/konden

den de bekomen Pyrsen de Vlote niet volgen / ende so sy allengskens verder achter uyt raeckte/ was een ander Turxse zee-roover daer na toe geset/ ende soude ons de selve voorseker afhandigh ghemaeckt hebben/ ten waer de Vice-Admirael sulckx gewaer werdende/ in tijts naer de Pyrsen gewent hadde / ende soo de zee-roover de Vice-Admirael inwachte/ heeft een Chrisien-slave/ die aen het roer stont/ het schip den Vice-Admirael voor de boegh aen boordt gelepdt/ waer op alle de Chrisienen terstont in den Vice-Admirael over sprongen/ ende so de Capitepn/zijnde een Enckhuyser van geboorte/ ghenaemt Hendrick Harmensz / by de Vice-Admirael over komende/ versocht restitutie van de over geloopen slaven/is hy door inductie van de selve beweeght geweest sijn goed uyt het schip te laten halen/ende niet de resterende slaven by de Vlote te blyven/ so dat de Turcken/achter latende haer Capitepn/ende noch 17 Chrisienen/ van de Vlote geschepden zijn. 1623. Iunius.

Den 8 is op het rapport van de over ghekomen Turxse Capitepn/ die verklaerde datter 29 of 30 spaensche oorlogh-schepen in zee waren / by den Raed besloten/ aengesien onse schepen/ overmits de onruymte / onbequaem waren om teghens eenighe macht van oorlogh-schepen te slaen/ ende de schepen oock noch soo seer geladen waren/ dat men ons onderste geschut niet koste gebruycken / waer toe wy ons niet kosten prepareren / sonder ons eerst te ontledighen van vele goederen/ die men op onse reyse niet souden konnen missen/ ende also wy oock so vele voordeels niet souden konnen doen met het slaen tegen de spaensche schepen/ als wy wel schade sonden lyden met de verachteringe van onse reyse / dat men na de Reede van Safia soude loopen / om met eenighe Hollandsche schepen / die ons aengedient waren dat aldaer souden leggghen/ de veroverde goederen naer het Vaderlandt te senden. Volghens dit besluyt stelden wy de cours met een Noorde wint Z. Z. W. aen.

Den

1623. Iunius.

Den 12 hebben wy Cabo Cantin gepaſſeert/ende op dat de Hollantſche ſchepen / als ſy ons te ghelijck ſouden ſien aen komen / niet ſouden meenen dat wy de ſpaenſche Vlote waren / ende ſonder ons te verwachten door gaen / is de Vice-Admirael voor upt ghezeylt/ende 's avonts op de reede van Safia ten ancker ghekomen / ende alſo het Oorloghſchip Overyſſel onder zeyl gegaē was/heeft de Vice-Admirael zijn Chaloupe daer nae toe ghezonden / waer door het ſchip weder-keerde / ende op de reede ſette. Wy bevonden op de reede niet meer als drie ſchepen/ het voorſz Oorloghſchip/ met noch een France / ende een Engelſche handelaer.

Komen op de reede van Safia.

Den 13 's morgens zijn alle de andere ſchepen met de vier Pyzen op de reede ghekomen. De Vice-Admirael/ ende de Capiteyn van 't Oorlogſchip zijn terſtont by de Heer Admirael ghekomen/ om hem de ghelegenthey̆d van 't ſchip te kennen te geven / hoe datter eenige van zijn volck ghemutineert waren/ die haer meeſters van 't ſchip ghemaeckt hadden/ ſo dat hy zijn commandement op 't ſchip by na gantſch quijt was: Hier op heeft de Heer Admirael oorze ghegeven/ dat men de delinquanten upt het ſchip Overyſſel ſoude lichten/ die in de ſchepen Amſterdam/ ende Delf in appzehenſie geſtelt zijn. Op de namiddagh heeft de Heer Admirael den Raed beroepen / aldaer geſolveert is dat men 't ſchip Overyſſel/ 't welck van hier dacht te vertrecken/ tot het innemen van eenige ſuyckeren ſoude prepareren.

Noch datmen't Jacht dē Haſewint om ſyn onbeſeylthey̆t na 't Vader-lant ſoude ſenden/ende een verovert ſcheepken/ ſynde een van de vier Pyzen in de plaetſe behouden/daer op de ſchipper van de Haſewint met zijn volc ſoude overgaen. Ook wert beſloten / dat men een kleyn nieuw Carveel by de Vlote ſoude houden/ door dien wy qualijck van Jachten voorſien waren/en men achte/ dat het ſelve Carveel ſeer wel beſeylt was.

Den 14/15/16 ende 17 is men beſigh geweeſt om de ſchepen

pen met Suyckeren te laden / ende de ghevanghens van 't ſchip Overyſſel te examineren. 1623. Iunius.

Den 18 zijn op 't verſoeck vande Capiteyn van 't Schip Overyſſel ſeven perſoonen van de Vlote by den Raed ghecommitteert / om neffens de voorſz Capiteyn ende zijn Officieren/de ghevangens van 't ſchip Overyſſel te ſententieren. Deſe dagen waeyden de bryſes by daegh ſterck uyt den N. N. W. ende's nachts uyt den N. N. O.

Den 21 zijn vier perſoonen van 't ſchip Overyſſel / die voor-genomen hadden het ſelve ſchip af te loopen/ende dan alles prijs ſouden hebben gemaeckt wat haer voor de boegh quam / aen de ree op-ghehangen; noch dry anderen mede aen het ſelve verraet ſchuldigh/ zijn gekielhaelt/ ende op onſe Vlote gebannen om ſonder gagie te varen.

Den 22 ende 23 zijn wy doende geweeſt met de Pryſen/ die nae 't Vader-land ſouden gaen/ van volck/ ende vivres te provideren.

Den 24 zijn wy met 16 ſeylen van Safia vertrocken. Op den avont is het oorlog-ſchip Overyſſel/met twee barquen/ende 't Jacht de Windhont van ons geſcheyden/ ende heeft zijn cours na't Vader-lant geſtelt.

Den 26 paſſeerden wy 't Eylandt Lancerotta / latende het ſelve aen ſtier-boort leggen.

Den 27 is by de Heer Admirael/ ende den Raed goet gevonden/ dat men in paſſant de Eylanden van S. Vincent/ ende S. Antonio ſoude aendoen / om de Portugeſen van de ghenomen Pryſen aen landt te ſetten / ende ſoo veel boecken / ende ſchilt-padden ſien te bekomen / als eenighſins doenlijck is / om daer mede dan voorts te loopen nae Sierra Leona.

Den 28/ 29/ 30/ was de wint N. N. O. de cours Z. W. ende Z. W. ten Z.

Den 1/ 2/ 3/ en 4/ Julij continueerde de N. O. wint. Iulius.

Den 5 's morgens zijn wy op de reede van S. Vincent tē

1623. Iulius.

ancker gekomen/ende alſo wy hier ter plaetſe op een ſeer bequame reede lagen/ daer in een maent tijds ſonderling geen regen te verwachten was / ende het te Sierra Leona in dit ſaiſoen des jaers ſeer regent/is by den Raed goed-gevonden datmen alhier de ſchepen ſoude op-ruymen/ verſtouwen/ende het geſchut op de kiel legghen/ en voort alles doen 't geen wy te Sierra Leona ſouden gedaen hebben / uytgenomen het water-halen / het welck noodwendigh moeſt in Sierra Leona gedaen worden/ ter oorſake van de ſlechtigheyd van hoepen/daer mede onſe vaten voorſien waren/alſo hier geen/ ende daer ruymt van bandhout te bekomen was.

Arriveren in de Baeye vã S. Vincent.

Noch werd gereſolveert / dat de Schout by nacht met 3 Boots nae 't Eyland S. Antonio ſoude varen/ ende eenige van de ghevanghen Portugeſen mede nemen/ om te ſien oft men op morgen met vriendſchap eenige Limoenen / Oranjie-Appelen/ ende anderſins ſoude konnen bekomen.

Oock werd beſloten/ dat 2 compagnien ſoldaten met alle de ſiecken deſer Vlote aen land ſouden gaen/tot welckẽ eynde men tenten ſoude opſtellen/om daer in bequamelick te logeeren/eñ dat deſe 2 compagnien/ 6 dagen aen land geweeſt zijnde/ van 2 andere compagnien ſouden verloſt worden.

Deſen avond heeftmen niet wijt van ſtraut puttẽ gegraven/ daer in wy verſch water bekomen hebben. Oock heeftmen 2 Smiſſen aen land opgeſtelt/om yſer hoepen en ander reetſchap te maken/ tot de ſchepen noodigh.

Den 6 is de Schout by nacht met 3 wel gemande boots nae 't Eyland S. Antonio gevaren.

Den 7 voor den dage is de Schout by nacht weder van S. Antonio ghekomen/ rapporterende aen de Heer Admirael dat de ſwarten in vriendſchap met haer gehandelt hadden/ ende haer een Bogaert geweſen/daer in Oranjie-Appelen/ Limoenen / Granaten ende vyghen waren / hoe-wel noch onrijp / daer van ſy een deel tot behoef van de Vlote geplockt hadden: de ſwarten hadden haer oock vier brieven behan-

behandight / waer van de laetſte was van 't ſchip Leyden/ inhoudende dat ſy niet als met alle vriendſchap vande ſwarten bejegent waren/ eñ verſochten daerom datmen de ſwarten contentement ſoude doen / ende in vriendſchap met haer handelen. De Heer Admirael heeft de Appelen door de Vlote laten verdeelen. 1623. Iulius.

Den 9 is op het eyland S. Vincent een predikatie gedaē.

Den 13 zijn de 2 eerſte compagnien verloſt / ende 2 anderen aen land in de plaetſe gaen leggen.

Den 16/ deſe weke heeftmen aen yeder man 3 en een half pont vrood tot rantſoen uytgedeelt/ alſo den Raed achte dat het volck hen daer mede genoeghſaem konde onderhouden. Wy bequamen nu alle nachten ordinaris een groot ghetal ſchilt-padden/ die door de Vlote gediſtribueert werden/ ende vinghen ſo veel viſch als wy begeerden / maer de bocken en konden wy ſo overvloedig niet krygen/ als wy wel wenſchten/ dan op 't leſte doen wy de practijck hadden / konde yeder ſchip 15 oft 16 bocken daeghs vangen.

Den 17 is gereſolveert/ datmen den 25 deſes maents ſoude vertrecken/ ende na Sierra Leona loopen: om te ſien ofter eenige ſchepen zijn / daermede mē de reſterende Duycken na 't Vaderland mochte ſenden/ ende oock om onſe ſchepen van zout te verſorgen / daer eenige ſchepen gantſch onvoorſien van waren.

Den 22 is de Vice-Admirael met het Jacht de Haſewint/ ende 2 wel gemande Boots na 't eyland S. Antonio gevaren/ mede nemende alle de ghevanghen Portugeſen/ ende de ſchippers van de ghenomen ſcheepkens / die elck 12 Realen van achten tot teergelt gegeven is/ maer de gevangen ſpangiaert Auguſtino Oſorio is by de Vlote gehouden.

Den 23 is de Vice-Admirael wederom gekomen / medebrenghende ontrent 22000 Orangie-Appelen / die hy met vriendſchap van de ſwarten voor een klepne ſchenckagie bekomen hadde: hy hadde oock eē brief aen de ſwartē gelaten/

1623. Iulius. voor de vrienden die namaels dese eylanden souden aendoē/ hoe dat sy in vriendschap met haer gehandelt hadden / en met goed contentement gescheyden waren.

Den 24 hebben wy de Smissen opgehroken / ende tegen den avont alle het goed van land gebracht.

Den 25 's morgens is de Vlote uyt de Baey vā S. Vincent t'seyl gegaē. De Eylanden van S. Vincent eñ van S. Antonio zijnde 2 Westelickste van de Soute Eylanden/ gelegen tusschen de 16 en een half/ ende de 18 graden Noorder breede / ende leggen ontrent 2 mylen van den anderen. De Baeye aen S. Vincent/ daer mē het settet op 18/20/ende 25 vadenen zant-grond/leyt op de hoogte van 16 graden ende 56 minuten / ende is een groote schoone eñ heerlicke Baey/ daer het voor de schepen seer gemackelick om te legghen is. Sanct Vincent is een dor / klippigh ende bar eyland / daer weynigh versch water voor de schepen te bekomen is / dan men heeft een kleyn spruytken aen de Z. Z. W. zyde van de Baeye/daer haer 2/ ofte ten hoogsten 3 schepen van water souden konnen versorghen / ende om dat dit de gantsche Vlote niet en konde helpen/waren wy genootsaeckt putten te graven/ daer wy wel water bequamen/ maer brack-achtigh/ ende niet heel goed om dzincken/ want wy achten/dat hier door namaels de roode loop gecauseert werdt. Op dit eyland zijn menigte van vette bocken/ die beter van smaeck zijn als op eenighe andere plaetsen / dan zijn om de scherpte van het land/ ende de moeyelicke wegh/ qualick om te vangen/ voor al-eer de wegen bekent zijn/ende men de practijck heeft / alsdan men met troupen van 25 ende 30 mannen te gelijck uyt gaende/ genoegh bekomen kan. Schilt-padden van 2 a 3 voet groot zijn hier veel / als het in de tijd is / dat sy by nachte uyt der zee aen land komen/om haer eyeren in het zand te begraven/ die van de Sonne uytgebroeyt worden/ het welck gheschied van de maend Augusto tot in Februario/ alsdan sy voort in zee blyven. Ten is gheen quaed

eten/

eten/ en in de ſmaeck meer viſch als vleeſch gelijck. De wijf- 1623.
kens van de Schilt-padden hebben eyeren / die mede niet Iulius.
quaed van ſmaeck zijn. Voort iſſer veel groote ende ſchoone viſch/ die men met hoecken aen de klippen vangt / ende dat ſo overvloedigh / dat ons geheel ſcheeps-volck daer aen genoegh hadde. Dit Eylant is onbewoont/ dan eens 's jaers komt hier eenigh volck van S. Lucia/ die de ſchilt-padden vangen/ om traen daer af te branden/ende de bocken ſlachten/daer van ſy de vellen in Portugael ſenden/eñ het vleeſch na S. Jago brengen/tot proviſie van de ſchepen ende Carveelen/die na Braſil willen. Van bruchten zijnder geen/dan eenige wilde Bijghboomen/ die hier en daer te landwaert in ſtaen / ende veel Colocynthis Sylveſtris / anders is het gantſch doore/ principalick als het buyten den regen-tijd is/ gelijck doen wy hier waren. De regen-tijd is van Auguſto tot Februarium/ maer is geen vaſte regel.

Het Eyland S. Antonio is bewoont van ſwarten / die met vrouwen eñ kinderen ontrent 500 ſterck zijn. Het heeft veel bocken daer ſy van leven/ ghelijck de ander Eylanden/ ende daer valt oock eenighe catoen. Aen de zee-kant is een Bogaert van Orangie-appelen ende Limoenen / daer men ontrent de 50000 ſoude konnen krygen/ als ſy rijp zijn. De ſwarten zijn geneyght om met vriendſchap te handelen/ ende voor kleyne ſnuyſterye laten ſy al de Appelen ende Limoenen plocken. Verckens / ſchapen / hoenderen/ ende ander vee hebben wy hier niet vernomen. In zee komende/ ontmoeten wy de wint heel Ooſtelick/ ſo dat wy niet boven Z. ende Z. Z. O. konden ſeylen.

Den 26 met den dage ſagen wy drie ſeylen te loefwaert/ die wy gaerne ſouden verſproken hebben/ maer alſoo de ſelve haer cours bleven houden/ hebben wy die verlaten.

Den 27 's avonts vervielen wy by Weſten S. Jago/ ſo dat wy Iſla de Majo niet konden beſeylen. Wy wenden het weder t'zee-waert / hopende met de een oft ander ſlachboegh

1623. Iulius. boegh boven S. Iago te gheraken/ende leyden het te middernacht over naer de wal toe.

Den 28 'ſ morgens zijn wy dicht by 't lant gedaegt/maer bevonden meer verlozen/als gewonnen te hebben: wy wenden weder t'Zeewaert/ende op den middag wederom na de wal toe/daer wy op den avond by-quamen / maer konden niet boven ſeylen/ alſoo eenige ſchepen te verre in de lye waren / waerom de Heer Admirael een ſchoot liet ſchieten / dat de loefwaerſte ſchepen ſouden afkomen.

Den 29 met den daghe misten wy drie ſchepen / van de Vlote/Delf/Oranghien/ende dē Arent/waerom by den Raedt goet gevonden wert/dat men van daeg ende morgen alle devoor ſoude doen / om by Zuyden S. Iago/ Iſla de Majo aen te doen/om de drie voorſz ſchepen aldaer te vinden / ende ſo het ſelve door contrarie wint niet weſen wilde/ dat mē alsdan met de Vlote naer Sierra Leona ſoude loopen / om de ſchepen aldaer te verwachten. Wy hadden deſen dagh veel ſtilten ende variabele wint.

Den 30 ende 31 hebben naerſtighent gedaen om Iſla de Majo te beſeylen/ ofte int vaer-water van de ander ſchepen te komen.

Auguſtus Den 1 Auguſtus 'ſ morgens bevonden wy de drie voorſz ſchepen dichte by ons / die met een Z. O. ten Z. cours van Iſla de Majo in ons vaer-water verballen waren. De Vice-Admirael rapporteerde aen de Heer Admirael/dat ſy aen Iſla de Majo geen ſchepen gevondē hadden/en dat ſy daer ontrent 70 tonnen ſouts ingenomen hebbende/om de groote barninge uyt het ſout halen geſchepden waren/ende ſo haer cours datelijck vervoordert hadden.

Den 2 een doorgaende N. N. O. wint.

Den 3 'ſ morghens de wint als voren/op de na middagh ſtilte/ende teghen de nacht een Z. Z. W. wint/ de cours om de Ooſt.

Den 4 de hoogte 11 graden eñ een halve/de wint Z. W.

Den

Den 5 heeft het den gantſchen dagh continuelijck ghere- 1623.
gent: de wint was Welt/de cours om de Zuyt. Augustus

Den 6 wint ende cours als vozen. Vyt de continuele re-
gen ende het onghemack/ dat ons volck hier leden/ als oock
dooz dien het water dat wy aen 't Eylant S. Vincent inge-
nomen hadden/brackachtigh bevonden wozde/so is de roode Roodeloop.
loop in de ſchepen ontſteken/die in Sierra Leona ſeer toege-
nomen heeft / waer dooz veel volckz van 't leven berooft is.
Van deſe ſieckte is van daegh overleden Cornelis Koot/
Commijs op 't Schip de Eendracht.

Den 7 kregen wy verandering van water/ ende wierpen
gront op 15 vadenen: wy liepen O. ten Z. aen recht in de
wal tot op 8 vadenen/daer wy het in de vooznacht ſetten.

Den 8 's mozgen ſagen wy 't lant/ 't welck hem ſlecht/en-
de laeg vertoonde/ daer uyt wy bevonden/ dat wy noch een
groot ſtuck by Noozden Sierra Leona waren / en ſtelden
daerom ons cours met een Z. wint O. Z. O. aen.

Den 9 de wint Z. Z. W. eñ alſo de ſtroom om de Nooz-
liep ende met labeeren weynig voozdeel te doen was/hebben
wy 't gheſet op 10 oft 11 vadenen.

Den 10 's nachts de wint Weſtelijck loopende/zijn onder
ſeyl gegaen/ maer avanceerden weynigh/ſoo dat wy weder
ten ancker quamen. Op de middag de koelte uyt de Weſte-
lijcker hand wackerende zijn wy weder onder ſeyl gegaen/
ende liepen Z. aen dicht by de wint / paſſeerende over een
dzoogte van 4 ende 4 en een half vadem water / 't welck on-
trent een half uur geduurde. Teghen den avond paſſeerden
wy noch een dzoogte van 7 vadem water/ ende ſaghen doen
het hooge lant van Sierra Leona Z. ten O. van ons/daer
wy in de vooz-nacht ten ancker quamen.

Den 11 zijn wy met de Vlote op de reede van Sierra Komen in
Leona ten ancker gekomẽ. De Vice-Admirael is met eeni- Sierra Le-
ge Boots datelick na lant gevarẽ/om na een plaetſe te ſien/ ona.
daermẽ het Jacht de Winthont/ 't welc ſeer leck was/ſoude

mogen

1623. Auguſtus

mogben ſetten/om te verdubbelen/ ende na de water-plaetſe vernemen: weder-komende bracht eenige ſwarten mede/die begeerden te ſien wat ſchepen wy waren/ daer booz eenigbe van ons volck aenlant in oſtagie waren gebleven.

Den 12 is bet Jacht de Wunthont aen ſtrant gheſet/om bet welcke ſpoedelijck te verdubbelen yder ſchip twee timmer-lieden gheſonden heeft. Ock zijn de kuppers aen lant gheſonden/om na hoepen upt te ſien/die wy groot ghebreck hadden.

Den 13 wilden de ſwarten niet conſenterē/dat onſe boots aen lant ſouden komen/booz ſy gecontenteert waren/waerom de Heer Admirael eenige ſwarten/ die aen boozt quamē/ wel getracteert heeft / ende een ver-eeringe van twee ſtaven yſers/ eenigh linnen / ende andere ſnuyſterije booz des Coninck broeder/ende de Capitepn van't dozp aen land geſonden heeft. Hier mede waren de ſwarten te vreden/ dat wy ſo veel hout/ Limoenen ende water van lant ſouden halen/als wy begeerden.

Den 14 is des Konings broeder/ende de Capitepn van't dozp den Heer Admirael / nae dat ſy hem te vozen van haer komſte veradverteert hadden / aen boozt komen beſoecken. Sy vereerden aen de Heer Admirael een Oliphants tant met eenige hoenderen/waer booz ſy wel getracteert zijn/ ende met eenige kleynigbedē beſchoncken. Des Coninck broeder was gekleet met een legatuur pack op zijn Hollants gemaeckt/met blaeuwe kouſſen/ ende roode muylen. De Capitepn hadde zijn ghewoonlijck habijt aen / ende ſcheen ſeer op zijn reputatie te ſtaen.

Den 15 hebben onſe Boots by Ooſten de reede in een ribierken meer als twaelf honderdt duyſent Lamoenen ghehaelt. Van daeg is't geſchiet/dat eenigbe maets van't ſchip de Eendracht ſeker Noten hebben vinden leggen/ van ghedaente als Noten-muſcaten/maer wat puttigher/waer van ſy de keerne ghegeten hebben: aen boozt komende wert een van

van haer ſubptelijck upt het leven geruckt/ die van 't fenijn blaeu uptgeſlagen is/ waer dooz de andere bequame remedie tegen 't fenijn ingenomen hebbende/ 't perijckel ontgaen zijn. De Heer Admirael heeft het volck laten waerſchouwē/ ende de ſelve Noten dooz de Vlote vertoonen. 1623. Auguſtus.

Den 16 is in den Raed goed-ghevonden/ datmen van hier t'ſepl gaende/ in paſſant het Epland Annabon ſoude aendoen/ alſo wy niet water ghenoegh konden innemen/ om/ ſonder eenige water-plaetſe aen te doen/in de Zupt-zee te geraken.

Den 17 bevondmen dat het water met het laetſte quartier ſo veel niet viel/ dat men aen de kiel van 't Jacht konde komen om te verdubbelen/ oock ſoo wies het water ſoo veel niet/ datmen het Jacht vlot konde krygen/ waer dooz de Timmerlieden verhindert zijn/ ende 't werck heeft moeten blyven ſtaen.

Den 18/19/20 ende 21 is alle naerſtighepd ghedaen om 't Jacht vlot te brengen/ maer hebben niet geeffectueert.

Den 22 is het Jacht met cabels van de grond ghewonden; ende datelick naer 't ſchip de Griffoen toegebracht/ om overgehaelt te worden.

Den 23 konde men het Jacht om de leckhepd qualick boven houden/ ende ſo is met het ſelve te ſtoppen/ den gantſchen dagh verloopen.

Den 24 is tot Commijs op 't ſchip de Eendracht gheſtelt Pieter Claeſz Slacht/Commijs op't ſchip de Hope/in wiēs plaetſe geſtelt is Nicolaes van Waerthupſen/ Aſſiſtent.

Den 25 hadde het ſchip Mauritius by nae verongeluckt geweeſt/ dooz dien de ſpy-gaten in het krengen van 't ſelve Schip waren vergheten te ſtoppen/ waer dooz het water ſo ſterck ingheloopen was/ dat ſy al 7 oft 8 voeten water in 't ſchip hadden/ al eer ſy ſulcx gewaer werden.

Dē 26 iſmen doende geweeſt met het jacht te verdubbelē.

Dē 27 hebben wy 't jacht weder moetē ophevē/ dooz dien

1623. de maſt begoſte te barſten / anders ſouden wp deſen dagh
Auguſtus. gantſch klaer geraeckt hebben.

Den 28 is Jacob Adriaenſz van Duyn / Capitepn ende ſchipper op 't ſchip Mauritio/ overleden.

Den 29 is de ſelve Capitepn / geaccompagneert met alle de Officieren van de Vlote / ende een Compagnie ſoldaten/ aen land eerlick begraven. 's Avonts is op 't ſchip Amſterdam overleden Joannes Aleman/ Secretaris.

Den 30 is Pieter van Weely/ Secretaris ende Commijs op 't ſchip Amſterdam/ overleden.

Den 31 is de voorſz van Weely / geaccompagneert van de Heer Admirael ende alle de Officieren/ ende een Compagnie ſoldaten/ dicht aen de water-plaetſe begraven.

Septẽber. Den 1 September is tot Capitepn ende Schipper op 't ſchip Mauritio/ in plaetſe van Jacob Adriaenſz die overleden was/ geſtelt Pieter Harmenſz Slobbe/ Schipper op 't ſchip de Hope: in wiens plaetſe tot Schipper op de Hope is geordineert Salomon Willemſz / Schipper op 't Jacht de Haſewint/ en in de plaetſe van dien tot ſchipper op 't Jacht de Haſewint Ewout Ewoutſz / opper-ſtierman op 't ſchip Mauritio. Oock werd beſloten dat de vier ghebannen perſoonen van 't ſchip Over-yſſel / ghemerckt ſy haer ſeer wel droegen/ voortaen op gagie ſouden geſtelt worden.

Den 2 heeftmen om het ongheſtuymigh weder ende geweldigen regen/ niet ſonders konnen verrichten.

Den 3 is men beſien geweeſt alles klaer te maken/ om op morgen t'ſeyl te gaen.

Scheyden van Sierra Leona. Den 4 zijn wp met een Zuydelijcke windt van Sierra Leona in zee geloopen. Sierra Leona is een geberght op het vaſte land/op de Zuyt-ſyde vande mond van een rivier/ die op de Weſt-ſyde van Africa in zee valt. De reede / daer men gewoon is te anckeren/leyd op de Noorder-breede van 8 graden ende 20 minuten. Sierra Leona is ſeer hoog/twee ende drie-dobbel land/ dicht met boomen beſet/ende licht om

te

te bekennen vooꝛ die van de Nooꝛt komen/om datmen daer ontrent geen ſo hoogh land op de Cuſt ontmoetet / vooꝛ aleer men by Sierra Leona komt. Het heeft een ongelooflicke menigte van Limas boomen ('t welck een ſpecie van Limoenen is/van ſmaeck ende coleur als de gemeene ſpaenſche Limoenen/ maer wat kleender) in't wilt waſſende/daer van men/ als men met de ſwarten veraccoꝛdeert is/ ſo veel mach halen als men begeert. Wy waren hier in de tijd dat de Limas ſeer ſchoon ſtonden/ ende wy haeldender meer vooꝛ onſe ſchepen als wel nut was / om dat dooꝛ het onmatigh eten van de ſelve/ende het buyle ongeſonde weder/ de roode loop/ die al van te vooꝛen in onſe ſchepen was / terwijl wy hier lagen/ ſeer toegenomen heeft/ ſoo dat wy van den 11 Auguſti tot den 4 September 42 mannen uyt de Vlote verloꝛē. Palmijt-boomen zijnder veel/ oock eenige/ doch weynige/ Ananaſſen. Wy hebben ons alhier wel vooꝛſien van bꝛanthout ende van balcken / die om de goede gelegenthеyd ſeer wel te bekomen zijn / oock van hoepen / daer mede wy onſe baten verſtelt hebben. Vooꝛ de reede vintmen een afwateringe van ſeer goed water / het welck ſeer licht om halen valt / alwaer men de naem van Francois Dꝛaeck ende andere Engelſen/ die vooꝛtijds deſe reede beſocht hebben / op de klippen vint gehouwen ſtaen. Ontrent een mijl van de mond deylt haer de ribier in twee armen / die haer wijd te lande-waert opſtrecken/ waer in haer allengſkens veel aderen vergaderen. De oevers van de vooꝛſeyde armen zijn aen alle kanten/ tot diep in de ribiere/ met boomen beſet / ſoo datmen ſchier nergens te lande kan komen. 1623. Septēber

Aen de Nooꝛt-ſyde van de ribier zijn wy mede gheweeſt/ daer wy gheen ververſchingh bekomen hebben/ en alſoo de Swarten van deſe Nooꝛd-ſy daeghlijcx met de Poꝛtugeſen frequenteren / en men perijckel loopt van dooꝛ de ſelve overvallen te wooꝛden/ſo is gantſch ongeraden dat men/ om ververſching te hebben/ ſich daer na toe begeve.

1623. Septēber

Den 5 de wint noch al Zupdelick; op den avont de hoogte 8 graden ende 50 minutē/ so dat wy gisten een halve graed door de stroom verloren te hebben.

Den 6 de wint Westelijck/ de cours om de Zupd.

Den 7 verspraken wy 't Jacht de Wint-hondt / daer uyt wy verstonden / dat het meer als twee duysent steeck waters in een quartier most pompen / en hadde daer-en-boven vrees / dat het zijn Gallioen verliesen soude : de wint Westelijck.

Den 8 ende 9 de Windt Zupdelijck / de cours om de Oost.

Den 10 hadden wy Cabo de Monte Noordt Oost van ons. Ontrent dese tijdt is de Heer Admirael in een swaare sieckte ghevallen/ die hoe langhs hoe meer toeghenomen heeft.

Den 11/ 12/ 13/ 14/ 15/ 16/ 17/ 18 tot den 28 de Wind al Zupdelijck / de cours om de Oost / somwijlen om de West.

Sien't Eylandt S. Thome.

Den 29 's morgens sagen wy 't Eyland S. Thomé voor uyt legghen/ daer wy niet boven konden seylen/ soo dat wy draghende hielden om by Oosten S. Thome om te loopen. Hier bevondē wy hoe veel de geheele Vlote door 't schip den Arent in haer reyse verkort was/ na het welc/ in de lye zijnde/ wy alle dagen een groot stuck hadden moeten afkomen/ anders souden wy niet alleen boven 't Eylandt S. Thome gheloopen / maer buyten twijffel Annabon van by Westen aenghezeylt hebben / 't welck ons wel een maent tijdts in de reyse soude ghevroliteert hebben. De Oost hoeck van S. Thome ghepasseert zijnde/ sagen wy eenighe schepen op de reede/ die ons dochte dat buyten schoot van t' Casteel lagen/ waerom de Heer Admirael met de twee veroverde Prijsen/ daer op een aenslagh dacht te maecken / om die onvoorsiens te bemachtighen/ maer so de wint ondertusschen gingh leggen / ende calm stil werdt / is den aenslagh achter ghebleven.

bleven. Wy dreven den gantschen naer-middagh in stil- 1623.
te. De Vice-Admirael gheraeckte op vijf vademen daer hy Septēber
het sette.

Den 30 's morghens was de Vlote onder de wal by den anderen/ende stelden doen ons cours met een Z.W.wint na Cabo Lopes Consalvo.

Den 1 October met den daghe sagen wy Cabo Lopes/ October.
't welck wy niet beseylen kondē/maer verbielen wat Noordelijcker/ soo dat wy by nae den gantschen dagh met labeeren over-brachten / al eer wy ten ancker quamen / maer de schepen Oranjen/ende den Arent/die te verre in de lye waren konde de reede desen dag niet bekomen. Des Admiraels Chaloupe/is so haest wy geset waren/na land gheroeyt/om na 't versch-water te vernemen/die weder-komende een galey-baetken water aen boort bracht welck water gantsch troubel / ende onbruyckelijk was. De Heer Admirael / die alhier expres gecomen was/om de Vlote van water te voorsorgen/wetende dat de Guinees-vaerders alhier haer water ordinaris innemen/heeft den Raet vergadert/ alwaer eenige gecommitteert zijn/ om het water te besichtigen/ die wederkomende/rapporteerden/dat het water 't welck de Guinees vaerders aen Cabo Lopes innemen/ nu ter tijdt was weynigh/vuyl/stinckende/ende onbequaem om te ghebruycken/ waeromme besloten datmen noch den aenstaende nacht met de Vlote soude vertreckē/om te sien/oft wy Annabon mochten beseylen. Wy verstonden van de swarten dat de Perel van Coppenhavē / daer op Roelant Crappee commandeerde/den 20 Augusti alhier ghearriveert/ende den 6 September vertrocken was/ende dat den Gouden Leeuw uyt Indien aldaer gekomen was primo Julij/ende vertrocken den 6 des selvighen maents. 's Nachts zijn wy met een Zuyde wint in Zee ghesteken. Komen aen Cabo Lopes.

Den 3 hadden wy de slagh-boegh tegen/so dat wy meer als een mijl by Noorden Cabo Lopes verbielen.

1623. October.

Den 4 hadden wy de ſlagh-boegh mede / maer de ſtroom ſette ons om de Nooxt/ ſo dat wy de Caep niet beſeylē konden. Wy hielden over ende weder tot naer de middag / doen wy een groote ſlag-boegh kregen/daer mede wy W.ten N. aen recht nae de Caep liepen. Op den avont is 't ſchip Amſterdam ontrent dxy vierendeel van een mijl W. ten Z. van de Caep weſende op een dxoogte verballē/ veranderende ſubytelijck van 25 op 3 vademen ſant-gront. Wy wierpen het ſtracx over ſtaeg/om van de gront te gheraken/ 't welck niet en geluckte/ ende ſo het ſchip de Eendxacht mede op de ſelve dxooghte vaſt ſat / heeft de Heer Admirael een ſchoot laten ſchieten/om de ander ſchepen te waerſchouwen/ die terſtont met haer Boots ende Chaloupē met anckers ende touwen het ſchip Amſterdam te hulpe gekomen zijn/ende met groote moeytē om des ſtrooms wil een ancker achter uyt bxachten / waer mede het ſchip / het gheſchut verſet zynde/ vande gront ghewonden is/ende vlot gebxacht. Terwijl men noch doende was om het ſchip in meerder diepte te bxengē/ſo is de Cabel/ daer aen het ſchip geanckert lagh /doox miſverſtant los gemaeckt/daer doox het ſchip op een nieuw weder tegen de gront gedxeven is/ende dat met meerder perijckel als van te voxen/maer doox de naerſtighevd van de Capiteyn/is het haeſt geremedieert/ ende het ſchip van de gront gewonden. 't Schip de Eendxacht hadde een woxp-ancker uytgebxacht daer mede het lichtelijck van de gront raeckte/ſo dat wy geē moeyte daer mede hadden/maer de meeſte ſchade die wy leden/ was in de perſoon van de Heer Admirael / die nieulijck van zijn ſieckte opgeſtaen zynde/ doox grooten yver hem in dit accident boven op't ſchip vertoonde/alwaer de lucht hem ſoo bevangen heeft/dat hy na die tijd alle zijn kracht allenſkens begoſte te verlieſen.

Den 5 hebben wy doox contrarie wint gantſch niet konnen avanceren. De ſchepen Hollandia/ ende de David hebben yder een ancker verlox en.

Den

Den 6 deden wy ons best om de Caep de Lopes te be- 1623.
seplen/ om dies wille de Heer Admirael verstaen hadde/ dat October.
aldaer / behalven het water/ dat onbruyckelijck bevonden
was/men gelegenthept hadde/om putten te graven/ daer in
nien goed water bekomen konde.

Den 7 is de Vlote ten tweede male aen Cabo Lopes ten
ancker gekomen/ maer de Vice-Admirael/ Oxangien/ ende
't Jacht konden de reede noch niet beseplen. De Capiteyns
die aen land gesonden waren / om putten te doen graven/
rapporteerden aen de Heer Admirael/dat het water/'t welck
den 2 deses onbruyckelijck bevondē werd/so gewassen was/
datmen bequaemheyd hadde om onse gheheele Vlote van
water te voorsien/sonder datmen putten behoefde te graven.

Den 8 is de Vice-Admirael met het Jacht op de reede
gekomen.

Den 9 is het schip Oxangien niet wijd van de Vlote ge-
anckert/ de Heer Admirael gaf oxdre dat de Boots nae 't
schip Oxangien souden varen / om sijn leege vaten in te ne-
men / die sy met water wederom souden aen boort brengen/
om dat na het selve schip geen wachten soude wesen. Ock
werd den Raed vergadert / alwaer besloten werd / datmen
dry en een half pont brood tot rantsoen aen yeder man ter
weke soude uytdeylen.

Noch werd gheresolveert / gesien zijnde de indicien tegens
Mr. Jacob Vegeer/ opper-Barbier op 't schip Mauritio/
van verschepde persoonen door sijn medicamenten van kant
gheholpen te hebben/ datmen de selve Mr. Jacob tot scher-
per examinatie soude stellen.

Den 10 was de wind so scherp/dat niet geraden was met
de schepen onder sepl te gaen.

Den 11 is met advijs vande opper-Stierlieden by den
Raed goed gevonden/ dat het schip de Hope/ ende de Wint-
hond beproeven souden / oft sy met laveeren / ende behulp
van't getye de Caep mochten passeerē;want also de scheur-
buyck

1623. October. bupck in onſe Schepen begoſt toe te nemen/ waer dooꝛ ons volck hooghmoodigh met Oꝛangie-appelen/ende ander ververſchinge diende geſterckt te weſen/ al-eer men met de Vlote naer de ſtrate van La Maire konde over-ſteken/ ſo wenden wy alle middelen vooꝛ om boven de Caep de Lopes te geraken/ ende het eyland Annabon te beſeylen. Op den avond heeft het ſchip de Hope een ſchoot geſchoten/tot een teken dat het de Caep gepaſſeert was. Wy ſonden oock een chaloupe bupten de hoeck/die op het getij acht gaf.

Den 12 met den dage is de Vlote met een Z. wind onder ſeyl gegaen: de chaloupe die op het getij acht gegeven hadde/ rappoꝛteerde aen de Heer Admirael dat ſy geẽ kentering van ſtroom vernomen hadde/ maer dat de ſtroom geſtadigh om de Nooꝛt liep. Teghen de middagh liep de wind Z. W. ten Z. daer meden wy 't overleyden / ende kreghen op den avond de Caep N. O. van ons. De Vice-Admirael ende Schout by nacht als Gecommitteerde/van wegen de Heer Admirael/ tot de examinatie van Mr. Jacob / barbier op 't ſchip Mauritio / hebben met vrientlicke ende ſchoone wooꝛden den ſelven tot vꝛywillige belydeniſſe geſocht te inducerẽ/ maer ſo hy alles obſtinatelick ontkende/ zijn ſy tot de toꝛture gekomen/ende hebbẽ hem ſes van de ſwaerſte camers aen ſijn naeckte lijf doen hangen/ daer van hy ſo weynig werck maeckte / dat hy de Heeren ſtoutelick aenſeyde / dat ſy met hem ſouden handelen ſo als ſy 't verſtonden. Hier dooꝛ dachten de Heeren datter eenige duyvelſche konſten onder moſtẽ ſchuylen/eñ belaſten hem naeckt te ontkleeden/ende vonden alſdoen op ſyn booꝛſt in een ſackken hangen een ſlangen-vel/ met een ſlangen-tong. De Heeren hebbẽ hem naerſtig doen bewaren/ende deſen dagh de ſake daer by laten beruſten.

Den 13 's mooꝛgens lagen alle de ſchepẽ van de Vlote ontrent anderhalf mijl by Z. Cabo Lopes geanckert/ uytgeſondert het ſchip Amſterdam/ dat by avonture in eẽ dwersſtroom gheraeckt was / ſo dat het de plaetſe/ daer de andere

ſchepen

schepen geset hadden/ niet heeft konnen beseplen. De Vice-Admirael siende dat het schip Amsterdam door de stilte hoe langs hoe meer verloor/ ende dat het binnen korten tijd upt het gesicht soude raken/ heeft sijn ancker gewonden/ende is voor de wint met de andere schepen nae de Heer Admirael toe-gheloopen/soo dat wy ten derde male op de reede van de Cabo Lopes ten ancker gekomen zijn. 1623. October.

Den 14 hebben wy door contrarie wint niet konnen onder sepl gaen.

Den 15 is in den Raet goet-gevonden/dat men soude onder sepl gaen/ soo haest de wint dienen wilde/ om West/ofte Zuydelijcker als West aen te gaen.

Den 16 was de wint Z. W. daerom wy bleven leggghen. De Vice-Admirael ende Schout by nacht zijn desen dagh weder besig geweest/om de examinatie met Mr. Jacob barbier op 't schip Mauritio te eyndighen: als dese/ boven op de Compange gevanghen sittende/ by den Provoost ontsloten wert/die hem benedē soude brengen/ is hy met beyde de armen gesloté van de compange in Zee gesprongen/ van meeninge om hem selven te verdrincken/ maer een Trompetter van 't selve schip is hem datelijck na gesprongen/die terstont sijn best dede om de voorsz Mr. Jacob met gewelt bovē water te houden/dan ten soude niet geholpē hebben/ want Mr. Jacob niet doende als water in swelgen/socht den trompetter te belemmeren/ om niet hem te gelijck te gronde te gaen/ ten waer noch eē ander toegesprongen hadde/ die doen beyde hem so lange boven water hieldē/tot dat de chaloupe haer is komen halen:tot sijn selven geconen synde/heeft hy buyten pyne vrywilliglijck bekent / dat hy Mr. Jacob Vegeer gebozen te Leuven/van spaensche Ouders/ ende Licentiaet in de Medicine/ seven persoonen deser Vlote met wille ende voor-bedachte raet / door oorsake dat sy in haer sieckte hem wat te lastig vielen/ende hy in korten tijt daer van begeerde ontslaghen te wesen/ van 't leven berooft heeft/ ende dat hy

1623. October. ſo haeſt hy eenige treffelijcke cure ſoude betoont hebben/ aen de Heer Admirael de Tafel van de Cajupt ſoude verſocht hebben/ende ſoo verre het ſelve hem afgheſlagen wierd/ dat hy alle middel ſoude aenghelept hebben/ om de Heer Admirael/Vice-Admirael/ ende de andere voornaemſte Officierē/ die hem hier in ſouden tegen gheweeſt zijn/ te vergeven. Hy verklaerde ooc/dat hy al voor lange bā ſin was geweeſt met de Duyvel in compact te treden / maer dat de Duyvel hem noyt heeft willen verſchijnen / wat moeyte hy daer oock toe ghedaen heeft / ende dat hy noch een-mael/ghedurende zijn ghevanckeniſſe / ghepooght heeft hem ſelven het leven te benemen / ende dat door een kuſſchen op zijn mont te leggben / om hem ſelven te ſmooren / maer dat het hem miſluckt was. Hy werde noch gheſuſpecteert van andere ſware feyten / maer de Heeren vonden goet om ſijn groote ſwackheyd/dat men het met deſe zijn vry-willighe bekenteniſſe ſoude laten beruſten.

Den 17 is by den Raet / die obermits de ſware ſieckte van de Heer Admirael op 't ſchip Delf vergadert was / ſententie geprononcert tegens Mr. Jacob Degeer.

Schepden van Cabo Lopes. Den 18 zijn wy met een Zuyden wint onder ſeyl ghegaen. Deſen morghen is de voorſz Mr. Jacob met een bule op 't ſchip Mauritius onthalſt. 's Nachts hadden wy een doorgaende koelte uyt den Zuyden.

Den 20 's morghens hadden wy 't Eylandt S. Thome in 't gheſicht. Om datter op deſe tijdt weynigh apparentie was / om het Eylandt Annabon te beſeylen/ ende groote vreeſe was / dat de ſcheur-buyck / die in alle Schepen ontſteecken was / lichtelijck de over-handt ſoude nemen / ſoo wert by de Heer Admirael goet ghevonden / dat het Jacht / ende twee Chaloupen aen Ilſa de Rolles ſouden varen / een Eylandeken leggbende aen de Z. W. hoeck van S. Thome/ om na een goede reede voor de ſchepen uyt te ſien/ en te vernemen/ oft daer ſoo-danighe quan-

quantitept Oꝛangie-appelen te bekomen was / als wy tot ververſchinge van de Vlote van noode hadden. 1623. October.

Den 21 hadden wy de ſlagh-boegh tegen/ ſoo datter met ſeylen niet geavanceert wert.

Den 22 is de Vice-Admirael met het Jacht/ ende 2 chaloupen na Iſla de Kolles gegaen/loopende tuſſchen Iſla de Kolles ende S. Thome dooꝛ/om na een goede reede vooꝛ de ſchepen upt te ſien. De ſchepen laghen ondertuſſchen op de lye/ wachtende na het beſtende teken/ dat een van de Chaloupen met een vlagge ſoude af komen / om haer op de reede te leyden/maer en vernamen niet vooꝛ op den avondt / doen men het Jacht ende de twee chaloupen achter Iſla de Kolles ſagh uptkomen/ hebbende Iſla de Kolles achter om gepaſſeert/ die de ſchepen doen inwachten.

Den 23 heeft de Heer Admirael upt de Vice-Admirael verſtaen / 't geen hem op giſteren wedervaren is/ dat ſy aen Iſla de Kolles geweeſt hadden/ maer ſeer weynigh appelen bevonden / dooꝛ dien het te laet in 't jaer was / dat ſy onder Iſla de Kolles 7/ 6/ 5/ 4 en een half vadem water bevonden hadden / maer klippighe gront ende quaet om te anckeren/ waerom vooꝛ de Vlote ongeraden dachte te weſen aldaer te ſetten/ dooꝛ dien der gantſch geen ververſchinge te bekomen was. De Heer Admirael de ſake verſtaen hebbende(de wint contrarie zijnde om Annabon aẽ te doẽ) heeft de Predikant belaſt een predicatie vooꝛ 't volck te doen / eñ haer te vermanẽ/om God den Heer de ſake te bevelen/ende hem te bidden dat hy haer in geſonthept wilde bewaren/ende een goet ſucces op de voyagie verleenen / alſo alle mogelijcke naerſtighept om eenige ververſchplaetſe aẽ te doen by de Overheyt ghebruyckt was. Van daegh hebben wy ons cours om de Weſt geſtelt/ om in de Zuyd-Ooſte winden te geraken.

Den 24 de wint te ſeer Weſtelijck loopende/hebben wy 't ghewent / vreeſende dat wy by Nooꝛden den Equinoctiael ſouden gheraken.

1623. October.

Den 25 's nachts hebben wy wederom ghewent om niet op S. Thome te verhallen. 's Avonts lagh Isla de Rolles O.Z.O. van ons 4 mylen.

Den 26 ende 27 deden wy ons devoyr / om de Zuyt te krygen.

Den 28 avanceerden wy al om de Zuydt / alsoo ons de slag-boegen voorderlijck waren.

Den 29 naer de middagh sagen wy 't Eylant Annabon W. ten Z. 10 mylen van ons. Het is grootelijcx te verwonderen / dat doen wy alle middelen aenwenden om Annabon te beseylen/ wy gantschelijck niet konden effectueren / ende dat wy doen alle hope om het selve te krijgen/verloren was/ tegen wil ende danck in 't ghesichte van 't selve Eylant ghe-raeckt zijn/waeronme by den Raet gheresolveert wert / dat-men soude de cours na het selve eylant stellē/ om aldaer 3 oft 4 dagen te blyven leggen/ om de Vlote van water/ ende O-rangie-appelen te voorsien/alsoo men oogenschijnlijck merck-te / dat Godt de Heere ons daer ter plaetse als metter hant wilde leyden / om de Vlote van het aenstaende perijckel/het welck haer door de scheurbuyck over 't hooft hing/te bevry-den/ende te verlossen.

Komen aen Annabon.

Den 30 's nachts zijn de meeste schepen op de reede van Annabon gearriveert.

Den 31 met den daghe is Cornelis Jacobsz ende de Fis-cael door last van de Heer Admirael aen land ghegaen / die met een vree-vaen ontfangen werden/ende accordeerden met de Gouverneur ghenaemt Antonio Nunes de Matos / dat men met de inwoonders in vrientschap soude mogen hande-len/ ende so veel water/ende appelen halen als wy selver be-geerden/ende dat wy ock soldaten tot onser defensie aen de water-plaetse mochten brengen/sonder dat sy eenighe over-last ofte schade aen de inwoonders souden doen. Ondertus-schen zijn alle de ander schepen op de reede ghekomen / ende heeft doe de Heer Admirael/ 't rapport van landt verstaen

synde

ſynde/gheordineert/dat de Schout by nacht met 100 ſoldaten/ende alle de Boots aen de water-plaetſe ſoude gaen/ om aldaer vol-komen oorre te ſteilen / dat de Boots ſyet water ſonder perijckel mochten innemen. De Vice-Admirael was ondertuſſchen aen landt by de Gouverneur ghegaen/ doch ſonder ſoldaten / om dat de Gouverneur ſulcx in geenderley wyſe en wilde conſenteren / ende ſtelde aldaer oorre om met de inwoonders te handelen/ 't welck deſen dag niet wel heeft konnen gheſchieden / om dat de inwoonders met haer vee boſchwaert in gevlucht waren. De Chaloupen quamen op den avont wederom/brenghende water/ ende menighte van Appelen. 1623. October.

Den 1 November hebben wy aen land voor zout ontrent 40 verckens/ ende eenige hoenderen gerupſt. Novēber

Den 2 ende 3 zijn wy noch doende geweeſt om water ende appelen te halen / ende met de inwoonders te ruplen. De Vice-Admirael is van dage met meer andere Officieren aen landt gheweeſt / vereerende aen de Gouverneur een preſent waerdigh ontrent 300 gulden / waer mede de Gouverneur ſeer qualijck ghecontenteert was/ ende om dat ons volck de ſwarten aen de water-plaets eenige overlaſt gedaen hadden niet de hoenderen/eñ anderſins te rooven/ſo ſcheelde het ſeer weynig/oft hy ſoude de Vice-Admirael eñ de andere officieren al t'ſaē aen lant vaſt gehouden hebbē/ dan alſo ſy op ſijn woord haer vertrout hadden / was hy te vreden dat ſy ſouden vertrecken/ haer waerſchouwende dat ſy voortaen haer vyand ſoo lichtelick niet ſouden vertrouwen / naer dien hy middel hadde haer in 't geberghte ghevancklick te houden/ al waer 't dat de Vlote noch eens ſo veel macht hadde / en ſo zijn ſy noch niet vriendſchap van den ander geſchepden. Aen dit Eyland zijn twee van ons volck over-gheloopen / de een was een Spangiaert / ende de ander een Grieck/ die beyde uyt Turckſe zee-roovers in de Spaenſche zee op onſe ſchepen waren over-gekomen.

1623.
Novēber

Gaen t'zepl van Annabon.

Den 4 zijn wy met een Z. ten W. wind van Annabon t'ſepl gegaen. Annabon is een epland/leggende op de hoogte van 1 en een derdendeel graed / by Z. den Equinoctiael/ (te weten het Noozt eynde alwaer de reede ende het dozp is) groot ontrent 6 mylen int ronde: het is heel hoog land/ ende bewoont van ſwarten/ die ontrent 150 in't getal zijn/ behalven vzouwen ende kinderen / die het ghetal van de mannen verre excederē. De inwoonders zijn onder ſubjectie der Poztugeſen/ eñ hoewel daer ozdinaris niēt meer als 2 oft 3 Poztugeſen op het Epland zijn/dieſe gouverneren/ ſo houden ſy nochtans de ſelve in ſulcke onderdanighepd / dat het te verwonderen is/ ende ſo daer pemand is die miſdoet / die wozd ſtrackr naer het Epland S. Thome verſonden/ 't welck de meeſte ſtraffe is die ſy de ſwarten aendoen/ende daer ſy oock meeſt vooz vzeeſen. Het Epland is ſeer overvloedigh ende vzuchtbaer van fruptē/als Bananas/Ananaſſas/Coquos/ Tamarindas/ Supcker-riet ende Patattas/maer het pzincipaelſte/ ende 't ghene de ſchepen/ daer komende/ meeſt van doen hebben om te ververſchen / zijn Ozangie-appelen/ die aldaer in ſo grooter abondantie vallen/dat wy in de 4 dagen tijds/ die wy hier lagen / over de 200000 Appelen aen boozt gekregen hebben / ſonder die gene die aen land van 't volck gegeten ende vernielt zijn/ ende noch waren / nae 't ſegghen van de Gouverneur/ de meeſte Appelen by verſchepdē ſchepen gehaelt: de Appelen zijn goed van ſmaeck/niet heel ſuyz noch heel ſoet/ ende zijn groot/ vol van ſap / jae daer zijnder die dzy vierendeel pont wegen/ende een nutſken ſap in hebben: daer zijn oock ſoete Appelen / dan niet ſoo veel/ die van de inwoonders in waerden ghehouden wozden: men vindſe 't geheele jaer dooz/ maer zijn in de eene tijd bequamer om te duren/ als de ander/ want ſy te deſe tijd volle rijp waren/ende ons met groote hoopen af-bedozven. Limoenen vintmer oock/ maer weynigh: daer is oock Vee/ als Oſſen/Koepen/ Bocken/ ende uenighte van Verckens/die de ſwarten vooz

zout

zout aen ons verruplden. Oock is aen de Z. O. ſyde van 1623.
Novéber
het Eyland een ſchoone water-plaets/daer het water in een valeye upt het geberghte komt loopen / die niet veel appelboomen ende frupt-boomen verciert is: alhier woꝛd het water gehaelt niet ſonder groote moeyte/ om de barninge/ende de ſwarten hebben oock een boꝛſtweeringe van ſteen op den ander gelepd/ waer mede ſy het landen ten deele konnen beletten. De reede is aen de Noozt-Ooſt-ſyde van 't Eyland/ alwaer men het ſet op 7/ 10/ 13/ 16/ etc. vademen ſchoone zant-grond/ dicht onder 't land/recht over een doꝛp/daer die van 't land een ſteene boꝛſtweeringe hebben / daer upt ſy eenighe defenſie konnen doen/ als men teghen haer danck wil landen / maer alſſer groot ghewelt komt / verlaten ſy haer hupſen die van hout ende ſtroo gemaeckt zijn/ ende begeven hen in 't geberghte/ daer ſy eenige trenchеen hebben: ſy zijn wel vooꝛſien van muſquetten ende ander geweer/ ende daer zijnder oock eenige die daer wel mede konnen omgaen:oock waſter Catoen op het eylant/het meeſte datter valt/'t welck de ſwarten plocken/ ende ſchoon gemaeckt zijnde/ nae Poꝛtugal ſenden / daer zijn oock eenige Chibet-katten/ die in 't wilt in 't gheberghte loopen/ waer van ſy de Chibet vergaderen / dan heeft niet veel te beduyden. Het volck gaet heel armelick gekleed/ de vꝛouwen gaen met het hooft/ ende boven-lijf gantſch naeckt / ende beneden de boꝛſten tot op de knyen hebben ſy een doeck/ die ſy om haer lijf winden. Alle Neerlandſche ſchepen / die dit Eyland Amabon om te ververſchen aendoen / moeten ſeer vooꝛſichtelick met dit volck handelen/ ende op ſulcke conditie met haer tracteren / dat ſy haer eygen volck in geen perijckel ſtellen/oft op der ſwarten beloften behoeven te vertrouwen: ſy moeten oock op haer defenſie zijn/oft het geſchiede dat de ſwarten boven hare beloften pet attenteerden: want verſchepde ſchepen/ om dat ſy op der ſwarten beloften te ſeer ſtaen bleven/ groote ongeluc-
ken over-gekomen zijn.

Den

1623. Den 5/6/7 ende 8 was de wind Zupdelick / de cours om
Novéber de Weſt.

Den 9 en 10 ooſtelickte de wind/en ſeylden al om de Weſt.

Den 11 ende 12 kregen wy de generale Ooſtelicke wint. Wy waren doen ontrent 90 mylen by Weſten Annabon/ op de hooghte van drie graden.

Den 20 'ſ avonts is het ſchip Amſterdam een ongheluck over gekomen: de jonghens ſpeelden en ſtonmelden met den ander / ende zijn ſoo al ſtommelende teghen Scheeps-boort aengeloopen/ ende drie te gelijck/ de een den ander vaſt houdende/over-wichtigh geraeckt/ ende buyten boort gevallen. Wy ſetten de chaloupe uyt/die een van haer berghde: de ander twee zijn verdroncken.

Den 22 voor den dage is de Barque 't ſchip Mauritius recht voor de boegh gheraeckt / ſoo dat de boegh-ſpriet van Mauritio tuſſchen de beſaen-maſten van de Barque inquamen. Mauritius raeckte ſijn gallioen ſchadeloos / ende ſijn voor-ſeylen werden gheſcheurt / en de Barque raeckte een van ſyn beſaens-maſten quijt/ ende ſo het dagh werd/ hebbē de Boots ende Chaloupen van de Schepen haer van malkander gebouckeert.

Den 25 op de middagh de hooghte 16 en een vierendeel graden/ ende verleyden doen onſe Compaſſen op 10 graden Noort-oſteringe.

Den 29 hadden de hoogte 19 en een half graed/ende lengte van de Eylanden van Marten Vaes. Den Raed by de Heer Admirael beroepen zijnde/ werd goed ghevonden datmen de cours tot aen de Tropicum Capricorni W.Z.W. ſoude aenſtellen. Wy bevonden deſen avond 13 graden Noort-Oſteringe.

Deeèber. Den 2 December hadden de hooghte 20 en twee derdendeel graden. Om dat de beſtecken der ſtier-lieden ofte tuſſchen de Eylanden van Marten Vaes door / ofte na by liepen/ en wy met een W.Z.W. gangh de Eylanden niet in't geſicht

gelicht kregen/ſtaet vaſt te preſumeren dat wy met de Vlote by Weſten de ſelve Eylanden ghepaſſeert zijn. 1623. Decéber.

Den 3 kregen wy een ſchip int ghelicht / dat wy lange te vergeefs na-jaeghden.

Den 12/ 13/ 14/ 15/ 16 ende 17 hadden vele ſtilten op de hoogte van ontrent de 30 graden/ſoo dat wy wepnigh vertierden.

Den 18 op de hoogte van 31 en een half graden/ het land ontrent 120 mijlen Weſt van ons zijnde/ wert beſloten/ dat men Z.W. ſoude aengaen/ ende de compaſſen verleggen op 18 graden Noort-ooſteringe.

Den 19/ 20/ 21 ende 22 was de wint uyt de Noordelijcker hant.

Den 23 veranderde de wint / ende kreghen harde koelte/ met donder ende blixem.

Den 24 dreven wy in calmte.

Dē 25 'ſ nachts de wint uyt den Noorden/dan hy draeyde om de Weſt/tot dat hy Z.W.ende Z.Z. W. was. 'ſ Avonds dreven in calmte / ende bevonden aen des Sons ondergangh 21 graden Noort-ooſteringe.

Den 26 'ſ morgens de wint Noordelijck/maer hy draeyde om als op giſteren/ſo dat wy in de wint kregen.

Den 27 was de wint wederom Noordelijck / maer hy draeyde om/als de voorleden dagen.

Den 28 de wint Z.Z.W. ende Z.W. de cours om de Z.

Den 29 dreven wy den gantſchen dagh in calmte / ende hadden op de middagh de hooghte van 38 graden. In de voor-nacht kregen de wint uyt den Noorden / die tegen den dagh Weſt liep met ſtorm.

Den 30 'ſ avonds liep de wint Zuyden/waer mede wy 't wenden / maer ſoo wy geen vperen van de ander Schepen konden ſien / meenden wy dat de ander ſchepen om de Oſt bleven houden/ende het wenden niet geſien hadden/daerom wy 't weder om de Oſt leyden.

Den 31 misten wy 3 schepen/Oranghien/de Hope/ende de Griffoen/ die wy achten om de West van ons te wesen.

1624. Januarij.

Den 1 Januarius heeft de Heer Admirael aen yeder back een kanne Spaensche Wijn tot een Nieuwe-Jaer laten geven.

Den 2 een storm uyt den Z.W.

Den 3 de wind W.Z.W. ende kregen op de middagh de hooghte 42 en een vierendeel graden.

Den 4 bevonden wy 22 graden Noort-oosteringhe/ ende hadden de wind uyt den W. inde voor-nacht een vliegende storm uyt den N. en te middernacht uyt den W.N.W.

Den 5 was de wind voor de middagh N. W. ende na de middagh Z. W/ de storm continuerende. Wy sagen daeghlijckx veel quallen ende steenkroos dryvẽ/ daer door wy vermoeden / als oock uyt de menighte van 't gevogelte/dat wy niet wijd van land waren.

Den 6/ 7 ende 8 was de wind Zuydelick/de cours om de West.

Den 9 heeftmen om de koude aen yeder man een pimpelken brandewijn beginnen uyt te deelen / ende hadden op de middagh de hooghte 44 en een derdedeel graden.

Den 10/11/12/13/14/15 ende 16 was de wint meest Zuydelick/ somwylen wat van den Oosten/ somwylen wat van den Westen.

Den 17 op de middagh de hooghte van 45 graden / de wind uyt de Noordelicker hand.

Den 18 bevonden de afwijckinghe 15 graden Noort-oosteringhe / en wierpen gront op 70 vademen / wasige gront met swart zant vermengt/ sonder dat wy het land sien konden: het luchtjen was uyt de Noordelicker hand.

Den 19 's avonts in de schemeringe sagen wy dat de zee haer tot verscheyde steden root vertoonde / als oft sy met bloed geverft waer.

Den 20 bevonden wy / dat de roodigheyt / die op gister avond

avond in zee geſien was/ niet anders was/ als een oneynde- 1624.
licke menighte kleyne roode kreeftkens / ſoo dat de zee door Ianuarius
de veelheyt root ſcheen te weſen: de wint was N.O.

Den 21 een ſtorm uyt den Z.W. de cours om de Oost/eñ tegen de nacht uyt den Z: waer mede wy 't overleyden.

Den 22 ende 23 was de wint Noordelick.

Den 24 ende 25 variabele wint.

Den 26 op de middagh de hoogte 51 graden ende 10 minuten. Tegen den avond de wint seer sterck uyt den Z.W. met sulcken koude / dat een / die om sijn dieverye vast sat/ beyde sijn beenen verbroren.

Den 27 continueerde het tempeest tot op den avont/ doen de wint bestont af te nemen.

Den 28 misten wy de Barque/die wy sint niet weder gesien hebben: daer waren op 18 mannen / daer onder 3 Portugesen/ende was van victualie sober versien. 's Avonts kregen wy het koeltje uyt de Noordelicker hant.

Den 29 de hooghte 52 graden: na de middagh een lustige koelte uyt den Z.Z.O.

Den 30 hadden de hooghte 52 graden en een half / ende wierpen gront op 55 vademen: wy dreven desen dagh meest in kalmte.

Den 31 hadden wy de wint uyt den O. N. O. die tegen de nacht wacker begost op te koelen.

Den 1 Februarius met den dage sagē wy't lant Z.Z.W Februar:
van ons leggē ontrent 5 mylen: het was de Caep de Peñas/ Sien Terra del Fuego.
hem vertoonende met hooge berghen boven met sneeuw bedeckt: Wy wierpen grond op 52 vademen/ ende stelden ons cours met de N. O. wint/ Z. O. ende Z. O. ten Z. aen.

Den 2 met den dage verbielen wy voor de mont van de Straet Le Maire/die in een dijs lagh/so dat wy geen doorganck sien konden / ofte vermoed souden hebben / maer de Stier-man van de Eendracht/ Valentijn Jansz/ die Anno 1619 in Januario met de Spaensche Caravellen al-hier

1624. Ianuarius

geweest was / kende de Straet uyt de berghen / die aen de West-syde van de mond leggen / ende hiel dragende met het schip de Eendracht/ om de Straet in te seylē. De mond van de Straet is seer kennelick/ door dien het Oost-land van de Straet/ Staten-Land genaemt/hoog/ heuvelig/ eñ hackelig is/ eñ op het West-land/ Mauritius-land genoemt/ vertoonen haer ettelicke ronde heuvelen/dicht aen de strand gelegen. Aen de inganck van de Straet komende / sagen wy 2 schepen in de Baey legghen/ (namaels Verschoors Baey ghenoemt) die terstond seyl maeckten om by ons te komen/ ende so de wind seer Oostelick liep / ende de stroom ons geweldigh innewaert aen sette naer het West-land toe / was de Heer Admirael seer twijffelachtigh / oft hy met de Vlote in Valentijns Baeye/in de Strate le Maire/soude ten ancker komen/ door dien het een lager wal was/ ofte niet/maer so wy na de Baeye (die/ van by Noorden af te rekenen/tusschen de tweede ende derde hoeck aen de West-syde van de Straet leyd) toe hielden / om de gheleghenthey̆d te besichtigen/ ende wy een schip daer in sagen geanckert leggen/heeft de Heer Admirael nae de Baeye laten toe-houden / ende so wy nu al gereed waren om het ancker buyten de Baeye te laten vallen/ saghen wy een chaloupe uyt de Baeye na ons toe komen roeyen / ons wenckende ende toe-roepende/ dat wy daer niet souden setten/ waerom wy stracx wenden/seylende met groot geluck boven de Zuyd-punt van de Baey/ daer wy noch 15 vademen ruttige grond wierpen. Van hier zijn wy midden in de Straet gheloopen / daer wy met den anderen wachten na de 2 schepen/die wy buyten de Straet gesien hadden/ die tegen de middagh by ons quamen / ende waren de schepē Oranjen ende de Hope/so datter niemand ghemist werd als de Griffoen / die in de voorz Valentijns Baey geset lagh/ende de Barque/ende om dat wy dachten dat de Griffoen met dese wind niet konde onder seyl gaen/ hebben wy onse reyse verhoudert / ende zijn de Straet ghepasseert.

Passeren de Strate le Maire.

paſſeert. Het was de voormiddagh ſo dyſigh ende mottigh/ dat wy / in't midden van de Straet weſende/ aen geen van beyde de ſyden ſyet land conden bekennen/daeromi wy ock weynig van de gelegenthey d vande Straet weten te ſchryven. Op de middagh / doen de Zuyd-hoeck van ſyet Oſtland van de Straet O. van ons was/kregen wy de hooghte van 55 graden ende 20 minuten. De N. O. wind continueerde tot middernacht/ doen hy W. Z. W. liep. 1624. Februari.

Den 3 was de wind N. W: op de middagh de hooghte 56 graden: op de nae-middagh calm-ſtil/ als wanneer J. W. Verſchoor/ Schout by nacht / den Heer Admiraal gherapporteert heeft 't geen hem met de ſchepen Oranien/ de Hope ende Griffoen/ ſint den laetſten December gereſcontreert was: dat ſy op de hooghte van 54 graden ſyet land aenghedaen hadden / ende den 30 Januarij de Strate in-ſeylden/ maer dat ſy door de geweldige ſtroom/ die haer tegen quam/ belet werden de Strate te paſſeeren/ dat ſy den volghenden nacht by ghehouden / ende den leſten Januarij de Baeyen aen de Weſt-ſyde van de Strate beſocht/maer geen bequame ancker-grond gevonden hadden: dat ſy daegs daer aen 't ſchip de Griffoen met de chaloupe van 't ſchip Oranien naer Valentijns Baey geſonden hadden / daer wy ſyet op giſteren hadden ſien gheſet legghen / om te vernemen oft de Vlote daer ock gheweeſt ware / ende de ander ſchepen daer van te verwittighen/ die mede in de ſelve Baeye meenden te ſetten/ by aldien daer goede ancker-grond was/ ende dat ſy ondertuſſchen met de 2 Schepen/ Oranien ende de Hope/ buyten de Straet in Verſchoors Baey waren ten ancker gekomen/daer ſy eens met de chaloup aen land geweeſt waren/ om te ſien wat gelegenthey d daer was. Sy waren een rivierken / 't welck ſy ontrent de ſchepen ſaghen/ ingeroeyt/ daer ſy een ſeer goede reede voor kleyne ſchyepen vonden/ die aldaer voor alle winden beſchut konden leggen/ maer groote ſchepen en ſouden haer om de ondiepte aldaer niet konnen

1624. Februari: bergen. Sy hadden met de inwoonders gehandelt/ ende eenige Robbe-bellen geruylt / maer hadden geen ververſchinghe of beeſten konnen bekomen. Alhier leggende/ vingen ſy met hoecken ſo veel Viſch/ van gedaente ende ſmaeck als Schelvis/ als ſy ſelver begheerden. Maer alſo ſy inde ſelve Baey voor een Ooſtelicke wint niet wel beſchut lagen/ende de Zee grof aen ſchoot / hadden ſy haer gheſpoed / om van daer te geraken/ al eer ſy ons in 't geſicht hadden gekregen. Het was den gantſche nacht calm-ſtil.

Den 4 een moy coeltjen uyt den Z.Z.O. ende Z.O.

Den 5 was de wint W. Z. W. met groote kaecken/ haghel ende reghen.

Den Caep de Hoorn. Den 6 met den dage ſagen wy de Caep de Hoorn N.N. W. 3 mijlen van ons / ende om dat wy een ſtijve W.Z. W. wint hadden/ daer mede wy niet boven 't landt konden ſeylen/hebben wy 't om de Zuyd gewent.

Den 7 's morgens liep de wint N.N.W.ende na de middnag N.N.O. ende N. O. de coelte al even ſterck continuerende. Op de na middagh wierp het de Vice-Admirael op de ly / ende hieuw zijn Gallioen af buyten de woelingh/ gheliick 't Schip Amſterdam / ende meer anderen al van te voren ghedaen hadden. In de nacht kreghen wy ſoo ſubijten ſtorm uyt den Weſten / dat eenighe ſchepen haer marsſeyls verloren.

Den 8 hadden noch al harde ſtorm uyt den Weſten:op de middagh de hooghte 57 en een derdendeel graden. Wy waren ſeer verwondert over deſe hooghte ; overmits wy op giſteren meerder hoogte behoorden gehad te hebben/ ende wy ondertuſſchen noch ontrent 12 mijlen om de Zuyt gheſeylt waren / waeromme preſumeerden dat alhier harde ſtroom moſte gaen/maer oft hy om de Ooſt/ofte Weſt ginghy/konden wy niet weten.

Den 9 continueerde de ſtorm uyt den W.N.W.

Den 10 op de middagh de hooghte 58 en een half graed/

ende

ende waren met den ſtorm upt den W.N.W. met ſchoover ſeyl Z. ten O. geſeylt. 1624. Februari:

Den 11 de hooghde als op giſter / en hadden een herd baer-weer upt den N.W.

Den 12 hadden wy noch harde koelte upt de Weſtelijcker hand.

Den 13 was de wint meeſt N. W. Wy kreghen des nachts veel ſnee ende hagel-buyen.

Den 14 bevonden wy aen des Sons opganck 25 graden Nooxd-oosteringhe / anderen hadden maer 23 ende eenighe maer 21 graden/ſoo dat de afwijckinghe/ hoe-wel de Compaſſen wat verſcheelden/extraoxdinaer groot bleef/waer van wy ons niet genoeg konden verwonderē. Wy kregen op de middagh de hooght 56 en een derdendeel graden. Naer de middag dacht de Heer Admirael den Raet te ontbieden om der Stier-lieden advijs over de ſtroom te verſtaen/maer ſoo haeſt de witte vlagge waeyde/ ſagen wy de Caep de Hoorn W.N.W. 7 mijlen van ons / waer upt volghde dat ons de ſtroom geweldigh om de Ooſt gheſet hadde/hoe-wel dit verbuyten onſe giſſinghe was / want wy vaſtelijck gheloofden dat de ſtroom volghens het ſchrijven van Le Maire om de Weſt gingh / waerom de meeſte beſtecken der Stier-lieden verre by Weſten de Caep Hoorn waren.

Naer de middag is de Vice-Admirael by de Heer Admirael gekomē/proponerende oft niet geraden was/nadien wy in 12 dagen tijts meer verachtert als geavanceert hadden/ datmē ontrent de Caep de Hoorn eenige Baeye ofte Voorde opſochte/ daer de Vlote haer op eē nieu van water mochte verſorghen/waer op by de Heer Admirael/ende Vice-Admirael beſloten wert / dat by ſo verre de wint tegen noxgen goet wert/dat men het ſoude laten booxtſtaen/om dat in onbekende Baeyen met ſoo ſware Schepen op te ſoecken vele ſwarighevt gelegen was / doch by ſoo verre de wint teghen noxghen niet veranderde/ maer ſtaen bleef / dat men alſdan

ſoude

1624. Februari: ſoude toe ſien/om in de eene/ofte andere bay water ende ballaſt te bekomen. Tegen den avont kregen wy de wint uyt den N.O. ende N.N.O. dan hy veranderde 's nachts/ende liep N.W. ende N.N.W.

Den 15 's morgens met den dage hadden wy de Caep de Hoorn 2 uyren W.N.W. van ons. Ons giſſinge was/ dat wy met ſoo een doorgaende koelte de Caep te middernacht ſouden hebben gepaſſeert / maer de ſtroom liep ſo ſterck om de Ooſt / dat wy hem eben dood ſeylden / en het middagh was/ al eer wy de Caep Noorden van ons kreghen. In 't voorby ſeylen ſaghen wy tuſſchen de Caep de Hoorn / ende de naeſte Caep by Weſten een groote Inwijck / die hem ſo wijd te landewaert op-ſtreckte als men beoogen konde/daer wy verhoopten datmen eenighe goede Baeyen ſoude vinden/ ende om dat na de middagh de wind W. liep/ daer mede wy om de Z. loopende / voorſeker beneden de Caep ſouden dryven/ ſoo heeft de Heer Admirael het Jacht voor uyt geſonden/ ende is met ſijn ſchip tuſſchen beyde de Capen ingeloopen / hopende datmen daer een goede reede ſoude vinden/ om de ſchepen den aenſtaende nacht te ſetten/ ende dan op morghen naer een bequame plaetſe uyt te ſien/ daer men de ſchepen van water / ballaſt ende brandt-hout mocht verſorghen. Wy liepen tot op 52 vademen/ daer ons docht dat wy eenige goede Voerden ſagen/ maer alſo het/ de nacht op handen zijnde/ſtille werd/ende wy geen gelegenthey ſagen om de aenſtaende nacht te ſetten / hebben wy t'zeewaert gewent. In de voor-nacht kregen wy een Noordelicke wind/ daer mede wy uyt de Baeye liepen/ ende ons cours langhs de wal ſtelden.

Den 16 was de wind N.N.O. tot op de middagh/ doen het ſtil werd / ende wy de hooghte kreghen 56 graden ende 10 minuten/ de Caep de Hoorn O. van ons zijnde. Wy ſagen alldoen twee Eylanden / die ontrent 14 of 15 uyren by Weſten C. de Hoorn leggen / inde Caerte niet bekent/ en

lieten

ZVYDSYDE VAN TIERRA DEL FVEGO

Waerghenomen ende afghebeeldt
door
Ioannem a Walbeek

Duytſche mijlen 15 voor een graed der breedten

5 10 15

MAR DEL NORT

Verſchoors Bee

Mauritius Landt

Valentijns bay

Staten landt

Straet van Lemair

Windhonds bay

Goe Bee

Terhaltens eylandt

Schapenhams bay

NASSAVSCHE VOERD

Ewoudts eylandt

Lheremitens eylandt

Barnevelds eylanden

Caep de Horen

iego-Ramires

NIEWE ZVYDZEE

F 41

lieten een Chaloup aen de dzegge legghen / om te vernemen hoe de ſtroom liep / die wp bevonden om de Noozt Weſt te gaen. Savonds liep de wint Z.W. 1624. Februari:

Den 17 's mozgens was de wint W. N. W. gelijck hem de wal ſtreckte. Alſoo wp de voozleden nacht verre te rugh ghedzeven waren/ende voozſeker was/ bp ſoo verre de wint continueerde/dat wp beneden de Caep de Hoozn ſouden raken/vont de Heer Admirael goet/dat wp ons cours nae een groote Voerde ſouden ſtellen / naemaels Naſſauſche Voerd genaemt/ende verwachten daeromme het Jacht de Wint-hont / om het ſelve te laten vooz ſeplen / maer de Vice-Admirael vzeeſende / dat met het tardeeren van't Jacht den dagh ſoude epndighen / ende de Vlote beneden de gheſepde Voerde dzpven/heeft/als weſende de voozſte/zijn cours recht de Voerd in geſet / ende die ontrent 2 mijlen ingeſeplt ſijnde/ zijn ancker laten vallen/ende de vlagge laten waepen/tot een teken datter goede ancker-gront was: De ander Schepen zijn tegen den avond mede op de reede ghekomen/ende hebben het geſet op 25 a 30 vademen kalckachtige gront. Komen in de Schapenhams-Bay ten ancker.

Den 18 zijn de Capiteyns dooz ozdze van de Heer Admirael nae landt gheroept om nae de ghelegghenthepdt van 't Lant te vernemen: ſp vonden teghen over de reede een bequame plaetſe/ al-waer men vooz de barninge bevzijt konde legghen / daer men het verſch water upt het gheberghte vlietende / met emmers inde boots konde toe-repcken / ende daer ballaſt / ende vzandt-houdt ghenoegh te bekomen was. Dit was in de derde Baey van de Zupdt te tellen/ nae de naem van de Vice-Admirael/ Schapenhams-Bay ghenoemt.

Den 19 's mozgens mop weder: op de middagh ontſtack ſubptelijck ſoo groote ſtozm upt den W.Z. W. dat de ſchepen Delf/ Ozangien/ Mauritius ende de Eendzacht doozginghen / die terſtont ander Anckers upt vzachten / en haer ſtengen dooz ſchoten/ende ſo bleven vaſt houden. De Boots

1624. Februar: ende chaloupen die tuſſchen het lant ende de ſchepen waren/ deden haer beſt om haer aen 't eene / ofte ander ſchip te berghen/ maer de Boot van 't Schip de Hope wert onghelaghen/dan wert met het volck met groot geluck gheſalveert. Op den avond was het goet weder.

Den 20 op de middagh begoſt het weder te ſtormen uyt den Weſten/ ſoo dat de Boots den gantſchen naemiddagh niet konden verrichten.

Den 21 is de Vice-Admirael met het Jacht de Windthont onder ſeyl gegaen / eñ op waert aen de Noerd in gevaren/om de gelegenthevt te beſichtigen/ende te vernemen/ofter eenige ververſchinge van beeſten te bekomen ware.

Den 22 een Weſte wint/en variabel weder/de een ure een ſtorm/ende d'ander uur ſchoon weder:des na middaegs kreghen een harde ſtorm/ ſoo dat een partye van ons volck aen lant moſten ſtaen blyven. Van daegh vertoonden haer de Wilden aen de water-plaetſe/ die met ons volck in vrientſchap verkeerden.

Den 23 's morgens variabel weder/ ende na de middagh een ſtorm uyt den Weſten/ſoo dat het Schip den Arent 19 mannen aen lant heeft ſtaen laten/die ſijn Boot om het harde weer niet dorſte aen boort halen.

Den 24 doen de Boots aen landt quamen/ vontmen van de 19 man van 't ſchip den Arent/niet meer als twee man levende/ die verhaelden/ hoe dat de Wilden op giſter avont de reſterende 17 van haer volck met haer knodſen / ſlinghers/ ende piecken omgebracht hadden/ ſonder dat de Wilden eenigh leet van ons volck aen gedaen wert / 't welck ſy lichtelijck hadden konnen doen/ om dat het ſelve volck geen gheweer by haer hadden. Men vont aen ſtrant niet meer als vijf dooden / waer onder de opper-ſtierman / ende twee jonghers waren: de opper-ſtierman was op een vreemde wijſe ghemartelt/ ende de jongens waren in ſtucken van een ghe-ſcheurt/alle de ander hadden ſy met ghenomen / om te eten.

De

De Heer Admirael deſe tydingh verſtaende / heeft ghecommandeert/ dat yder boot / die aen land voer / 8 oft 10 ſoldaten tot bewaringe ſoude mede nemen/ om van de wilden bevrijt te zijn/ maer nae die tijd hebben wy gheen Wilden ontrent de reede meer geſien: 's avonts een herde ſtorm upt de Weſtelicker hand. 1624. Februar.

Den 25 voor den dagh is de wint afghenomen/ ende kreghen een koelte upt den N. O. ende O. N. O. met welcke wint de Vice-Admirael met het Jacht de Winthont by de Vlote ghekomen is / rapporterende aen de Heer Admirael 't gheen haer op de repſe wedervaren was/ dat ſy voor eerſt recht toe na de plaetſe geloopen waren/ daer men vande reede de roock konde ſien op-gaen / op de plaets inde Caert Winthonts-Baey genoemt/ alwaer ſy de naeſte nacht hadden geſet gelegen/ ende dat ſy 's morgens met een chaloupe daer na toe roeyende/ eenighe huttekens vonden/ alwaer de Wilden by haer quamen: dat ſy van daer met het Jacht om de Ooſt ſeylende/ een groot Canael gepaſſeert/ en ſo by Ooſten de Caep de Hoorn vervallen waren: dat ſy bupten het ſelve Canael achter een hoeck/ ende binnen een Eylant/ Terhaltens Eyland genoemt / ondertuſſchen hadden geſet gelegen/ tot dat ſy met de Ooſtelicke wint weder by de Vlote ghekomen waren. Hy verklaerde/ dat Terra del Fuego (gelijckerwijs als de Caerte ſich vertoont) in veel eylanden verdeelt was / ende datmen / om inde Zuyt-zee te geraken/ Caep de Hoorn niet behoeft te paſſeeren / maer datmen het ſelve by Zuyden latende legghen / van de Ooſt de Naſſauſche Voerd in-loopende/ by Weſten Caep de Hoorn kan in zee komen / ende alſoo ſich over al vele bochten ende inhammen vertoonden / die ſoo wijt te landewaert opſtrecken als men beooghen kan / dattet te preſumeren is / datter in deſe Naſſauſche Voerde paſſagien zijn / waer door men t'ſcheep in de Magellaenſe Straet ſonde konnen geraken.

Terra del Fuego is meeſt bergh-achtigh/ dan heeft over

1624. Februari: al ſchoone valeyen/ ende luſtige beemden/ die bevloeyt woꝛden met ſchoone afwateringen/uyt het geberghte ſpꝛuytende / ende verciert zijn met ſchoone kruyden. Het heeft tuſſchen de Eylanden verſcheyde goede reeden / daer men een Vlote ſchepen met ſekerheyd ſoude connen bergen / alwaer bequame water-plaetſen zijn/ daer men overvloed van hout om te bꝛanden/ ende ſteen tot ballaſt genoech bekomen kan.

't Geberghte/ 't welck uyt der zee ſchijnt doꝛ ende bar te weſen/is geheel met geboomte beſet/al te ſamen na het Ooſten over-hellende/ om de geweldige Weſtelicke winden/ die in deſe contreye oꝛdinaris domineren. De aerde van het geberghte/ daer dit geboomte op waſt/ is veenachtigh/bol/ende niet boven 2 ofte 3 voeten diep/'t welck men met een ſtock dooꝛ de aerde tot op de ſteenachtige klippen ſtekende/lichteluck ondervindet.

De Lucht in deſe contreye is ſeer windigh/ende veel tempeeſten onderwoꝛpen/ ende dat om de groote erhalatien/ die uyt de wateren ryſen/ ende met groot ghewelt van de Weſt om de Ooſt gedꝛeven woꝛden / ende om dat deſe Weſtelicke winden ontrent Terra del Fuego ſo dapper op-koelen / als in eenigh ooꝛt van de werelt/ende ſo ſubijt ende onverwacht/ gelijck wy in de Naſſauſche Voerd daeghlijckx zijn gewaer gewerden / datmen naeu tijt heeft om een ſeyl neer te ſtrijcken/ ende ſo geweldigh/ dat de ſchepen vooꝛ 2 en 3 anckers/ onder een opper-wal legghende/ dooꝛ-dꝛeven / ende de boots aen 't Schip vaſt zijnde/ onigewoꝛpen woꝛden ; daeromme moeten die ghene die om de Weſt willen weſen / Terra del Fuego ſo veel myden/ als eenighſins doenlick is / ende haer om de Zuyd begheven / alwaer ſy van de Weſtelicke winden ontſlaghen zijnde/ een Zuydelicke wint (na vermoeden uyt onſe onderbindingh) ſullen ontmoeten / die haer buyten twijffel ter begeerder plaetſe ſal bꝛengen.

De inwoonders van Terra del Fuego zijn van nature blanck / als die van Europa / ghelijck bleeck uyt een jongh kind/

kind/ 't welck wy ghesien hebben/ maer zy bestrijcken haer lichaem met rootsel / ende schilderen haer op menigerhande wijse: Eenighe zijn root van aensicht / van beenen / armen/ handen/ ofte andere leden/ de rest van 't lichaem wit/ plackerigh/beschildert of bestreken hebbende: daer zijnder oock eenige die half root/half wit zijn/ so dat yeder op een besondere wyse geverft is. Sy sijn kloeck van persoon/ ende van leden wel ghemproportioneert / van grootte ende stature als die van Europa. Sy dragen lanck/ende dick swart hayr/om te vreeschelijcker te schijnen / ende hebben scherpe tanden/ als een mes. De mans gaen heel naeckt sonder haer schamelheyt te bedecken/ maer de vrouwen bedecken de selve met eẽ stuckxken leers/ zijn op de selve wyse geschildert als de mans/ ende vercieren haer hals met een snoerken van schelpkens oft hoornkens. Eenige doch weynighe van de inwoonders hebben een robbevel om haer schouderen hanghen/ 't welck weynigh beschutsel tegens de koude by brenght/die hier extraordinaris groot is / soo dat het te verwonderen is hoe sy des winters de koude konnen uyt staen. Haer huttekens oft huysckens zijn van boomen te samen geset/beneden ront/ ende boven spits toe-loopende tentes ghewyse/daer eenighe openheyt gebleven is/om de roocks wil: sy zijn binnen 2 oft 3 voeten diep inde aerd uyt gheholt/ ende buyten met aerde beset. In haer huttekens is niet te vinden als eenighe bieskorfkens/daer haer vis tuygh in is/'t welck bestaet in eenige lijnkens/ende steene vis hoeckxkens/op onse wijse seer aerdigh gemaeckt/ daer sy mosselen aenhangen/ waer mede sy soo veel vis vanghen als sy begeeren. Haer ghewecr is verscheyden/eenighe hebben pijlen ende booghen/welcke pijlen voor aen steene harpoenkens hebben/ die konstig gemaeckt zijn. Sy hebben oock langhe spiessen / aen de punt met een scherp beenken voorsien / 't welck tanden heeft om te beter in 't vleesch te hechten/oock knodsen/ ende slinghers/daer sy uyet groot ghewelt mede konnen werpen/ende steene messen

1624. Februari.

1624. Februar: die ſcherp ſnijden. Sy hebben altijt haer gheweer by haer/ door oorſaeck(na ſoo veel wy uyt haer ghebaer konden verſtaen)dat ſy continuele krijg voeren/met een ander geſlacht/ eenige mijlē om Ooſt/aē de Goeree eñ ontrent Terhaltens-eylant woonende/ die uyt den ſwarten geverft eñ geſchildert zijn / even ghelijck de inwoonders van de Schapenhams Baey eñ Winthonts-Baey/uyt den rooden. Haer ſchuytkens ofte canoes zijn waerdigh om te ſien / ende konſtig gemaeckt/ op de navolgende wijſe: Sy nemen een geheele baſt van een van de dickſte boomen/ die ſy ſo weten te buyghen/ ſommighe riemen uyt ſnijdende / ende dan die weder toenaeyende/ dat het ten laetſten de forme krijght van een Beneets gondelken: dit weten ſy ſeer aerdigh te doen/ ſtellende de baſt op houtkens/gelijck men de ſchepen op ſtapel in Hollant doet. Als nu de baſt de forme van een gondel hebbende/ beſtorven is/ſo overleggen ſy de bodem van voren tot achteren dwers over met houtkens om de vaſtigheyt / die ſy weder over leggen met baſten van boomen/ ende ſo hecht te ſamen binden. In deſe ſchuytkens die 10/ 12/ 14 ende 16 voet langh/ende ontrent 2 voet breet zijn/konnen 7 oft 8 mannen bequamelijck ſitten/ſonder dat ſy vleugels daer aen hebben/ ende ſcheppen daer mede ſo ſterck/ als men met een beroepde Chaloup ſoude konnen roeyen.

Wat aengaet den aert/ ende de nature van deſe inwoonders/ daer inne zijn ſy meer de onredelijcke beeſten/ als menſchen gelijck/want behalven dat ſy menſchen vleeſch raeuw verſlinden/ ende men niet een voncxken van religie ende politie in haer bemerckt heeft/ſoo zijn ſy ſoo onbeſchaemt/ende beeſtachtigh/ dat ſy dick haer water een ander op't lijf ſouden maken/ten waer men haer ſelver ontweeck.

Sy verſtaen haer ſeer weynigh van het Europiſche gheweer / dencken niet dat men met een rapier / veel min met een muſquet yemant ſchaden can/maer vatten met haer handen ſoo licht na de lemmer/ als nae 't gevelt. Sy zijn al

t'ſamen

F. 47

5013

t'ſamen boos ende ſchelmachtigh / betoonende niet den eerſten den vreemdelinghen niet als alle vriendſchap/ ondertuſſchen nieuwers om denckende/als om de ſelve op het onvooꝛſienſte te overvallen/ ende te maſſacreren / gelijck het den 17 mannen van 't Schip den Arent wedervaren is / als boven verhaelt. Hierom ſullen die gene/die namaels de Naſſauſche Voerd ſouden mogen aendoē/ alwaer overvloed van ſchoon water/ballaſt ende vranthout te bekomen is/ maer vee noch viſch heeftmen ontrent Schapenhams Baey niet konnen vernemen / als alleen moſſelen / die over al in menighte zijn/ naerſtigh hebben te letten ende toe te ſien / dat ſy deſe Wilden/ wat gebaer ſy oock maken / ende hoe geckelick ſy haer aenſtellen / gantſch niet en vertrouwen / maer geſtadigh op haer geweer letten / ende dat ſy haer volck om beeſten / ofte ander ververſchinghe van de inwoonders te bekomen / die wy weten dat aldaer te landewaert in zijn / niet en periclitꝛen/ gelijck anders lichtelick ſoude konnen geſchieden. 1624. Februar:

De indicien waer dooꝛ wy weten dat in Terra del Fuego beeſten zijn/ zijn deſe: Men heeft op verſcheyde plaetſen den vreck / ende het gheweyde van beeſten / ende pezericken van Stieren geſien. Ock is de Vice-Admirael/onder Goeree met het Jacht ten ancker leggende/ van een ſoldaet / die ſich wat wyder te landewaert in beghéven hadde / aenghedient / dat by hem in een groene beende menighte van beeſten geſien waren.

Op den avont ontſtont ſo vreeſſelickē ſtoꝛm upt den Weſten / dat de ſchepen onder een opper-wal met 3 ende 4 anckers een groot ſtuck dooꝛ-vrevē/ waer dooꝛ verſchepde ſchepen anckers ende touwen verloꝛen / ende de chaloupen ende Boots ſchadeloos raeckten/ja het waepde ſo vreeſſelick/dat men op het ſchip naeu ſtaen konde. In deſe ſtoꝛm is de boot van 't ſchip Oꝛangien omgewoꝛpē/ daer 8 man in verdꝛoncken:ſes werden noch van't ſchip Delf gheberght / na dat ſy wel anderhalf uur geſwommen hadden.

Den

1624
Februari:

Den 26 's morgens nam de ſtorm noch meer toe/ſo dat alle de ſchepen genoegh te doen hadden.

Den 27 heeft de Heer Admirael / om dat de ſchepen in de Baey leggende/daeghlijcx in perijckel ſtonden/van anckers ende touwen te verlieſen / ende op een laeger wal te dryven/ een ſchoot gheſchoten / om onder ſeyl te gaen : de wind was Noordelick/ waer mede wy dicht langhs de Weſt-ſyde van de Voerd dachten in zee te loopen/maer eer wy buyten quamen/ werd het doot-ſtil / ſo dat ons de harde dyninghen/ die door de voorleden ſtormen veroorſaeckt waren/ dwers na de Ooſt-hoeck van de Voerd toeſetteden / ende by ſo verre de ſtilte noch een ure gecontinueert hadde/ ſouden verſchepden ſchepen teghen de klippen hebben gedreven / daer geen ancker-grout was / ende daer het ſo hart barnde / dat het ijſſelick om ſien was / maer de koelte wackerde / ſo dat wy ſonder ſchade in zee geraeckten. Op den avond kregen wy een ſtorm uyt den Weſten/die den gantſche nacht continueerde.

Vertrecken uyt Schapenhams Baey.

Den 28 bleef het noch ſoo ſterck uyt den W. koelen / dat wy de Mars-ſeyls niet konden gebruycken.

Den 29 was de wind noch W.N.W. als op giſteren/ende lieten het met ſchover-zeyl voorſtaen.

Martius.

Den 1 Martius 's morgens maeckte wy de Mars-ſeyls by/ende doen Noordelickte de wind/dat wy W.N.W.konden aengaen. Op de middagh de hooghte 58 graden/ ende liep doen de wint weder Weſtelick.

Den 2 op de middagh de hooghte 59 graden/ ende waren met een W.N.W. wind Z.Z.W. geſeylt.

Den 3 op de middagh de hooghte 59 en dry vierendeel graden: de wint was N.W.

Den 4 was de wint W.Z.W.

Den 5 kreghen wy de hooghte 58 en twee derdedeel graden: de wint W.Z.W.

Den 6 de wint W.N.W. ende N.W.

De Heer Admirael hadde groote vreeſe/dat deſe W.N.W. win-

winden / die ſo lange achter een waeyden / wel mochten een paſſaet wind weſen / want wy hoe langer hoe minder kans saghen om by Zuyden Caep de Hoorn in de Zuyd-zee te gheraken / ende om dat wy nu daeghlijckx groote ſtormen / miſt ende reghen kreghen / daer door lichtelick de Schepen van malkanderen ſouden komen te gheraken / die / de Weſtelick wind continuerende / niet ſouden weten waer nae toe ſy haer cours ſouden ſtellen / om by de Vlote te komen / alſo geen ander plaetſe by de Hoogh-Moghende Heeren Staten / om malkander te wachten / was gheſtelt / als de Eylanden van Johan Fernando / die ſy / in ſulcken gheval / niet ſouden konnen beſeylen. De Heer Admirael deſe ſwarigheden conſidererende / heeft deſen morghen den Raed vergadert / ende ghepropooneert / dat yeder een ſijn advys ſoude ſeghghen / welcke plaetſe hy de bequaemſte achte te weſen / om met de Vlote te verwinteren / ende waer de Schepen / die door ongheval van de Vlote mochten verſteken / malkanderen ſouden vinden / by aldien de Weſtelicke winden noch bleven continuerende. Hier op werden tot verwinterplaetſen by den Raedt voor-gheſlaghen Terra del Fuego / de Strate Magellan / ende meer anderen: eyndlijck na veel debatten op de commoditeyten ende incommoditeyten van de voor-gheſtelde plaetſen ghevallen / werd goed-gevonden / datmen voor eerſt noch twee maenden ſoude by-houden / om te ſien oft wy de ſelve Caep konden paſſeeren / ende inde Zuyd-zee geraken. 1624. Martius.

Den 7 op de middagh de hooghte 60 en een vierendeel graden: de wind was uyt den W. N. W. die op den avond ſoo ſterck op-koelde / dat wy het met ſchoover-zeyl lieten Wy giſten voortſtaen.

Den 8 was de windt variabel uyt de Weſtelicker handt. op de middagh de hooghte van 61 graden.

Den 9 / 10 / ende 11 de wind uyt den Zuyd-Weſten / ende Z. Z. W.

1624. Martius.

Den 12 ende 13 de wint Noordelijck/somtijts mistigh ende regenigh weder.

Den 14 's morghens misten wy het Schip Orangien/ 't welck wy van daegh niet weder in't ghesicht hebben ghekregen. Op de middagh de hoogte 58 graden. Naer de middagh de wint variabel/ende in de voornacht de wint West.

Den 15/16 ende 17 de wint uyt den Z.W. ende Z.Z.W.

Den 18/19 eñ 20 de wint Z.Z.O. een doorgaende coelte.

Den 21 ende 22 de wint N.N.O.

Den 23 een storm uyt den Z.W.

Den 24 misten wy de twee schepen Mauritius / ende de David / die wy van daegh niet weder by ons ghekreghen hebben/ so dat de Vlote noch seven schepen sterck bleef. Op den avondt de hooghte 47 graden / ende hadden de wint W.Z.W.

Den 25 wert in de Vlote geordineert/dat men de compassen/die sint den 6 December voorleden op 18 graden Noort-oosteringhe hadden gheleghen / soude verlegghen op 5 graden Noort-oosteringhe / ghelijck als die doen ter tijdt in de Vlote bevonden wiert. Desen middagh hadden wy de hooghte 45 en een half graden/de wint was W.N.W.

Den 26 en 27 de wint N.N.W. ende N.W.

Sien 't vaste landt Chili.

Den 28 bevonden wy 't landt van Chili O.Z.O. van ons. Op de middagh de hoogte 42 en een sestendeel graden. Op den avont waren wy door de Weste wint het lant soo ghenaeckt dat wy niet boven een mijl daer af waren / ende soo de wint ruymde/ zijn wy t' Zee gheloopen. Het land vertoont hem twee ende dry dobbel met redelijck hoogh gheberghte.

Den 29/ 30 ende 31 was de wint Zuydelijck met schoon heerlijck weder ende slecht water.

Aprilis.

Den 1 Aprìl op de middag de hoogte 38 en een sestendeel graden/eñ hadden een doorgaende Z.Z.O. wint. Wy verstonden dat de Vice-Admirael aen een sware sieckte te bedde lagh

lagh/ſo datter op dees tijt weynig hope was dat den Admi- 1624.
rael/oft Vice-Admirael het leven daer ſouden af brengen. Aprilis.

Den 2 ende 3 een doorgaende Zuyden wint.

Den 4 op de middagh ſagen wy het Eylant van Juan Fernando W. ten N. van ons/eñ hadden alſdoen de hoogte 33 graden ende 50 minuten. Wy hielden dicht by de wint tot op den avondt/doen de Heer Admirael vreeſe hebbende/ dat wy by Noorden het Eyland ſouden dryven/ het Jacht voor uyt ſont / om met de klare mane - ſchijn de reede op te ſoecken/ en ſo wy na het eylant toe hielden/vervielen wy op de Zuyt-zyde van 't Eylant/maer ſo het Jacht geen teken dede van de reede ghevonden te hebben/ hebben wy 't Zeewaert ghewent / ende nae een ure weder over-leggende/ zijn wy een weynigh voor den daghe op 30 vademen ten ancker ghekomen.

Den 5 met den dage heeft de Heer Admirael een chaloup na lant geſonden om te ſien oft wy op de rechte reede gheſet lagen/en wat ververſchinghe aen lant te bekomen was/ die terſtont uyt vele circumſtantien bevant dat dit de rechte reede niet en was/maer dat hy was bet om de Noort ghelegghen/ waerom wy onder ſeyl ginghen/ en ſoo wat Noordelijck loopende/ ſagen wy een ander Baey by nae een mijle wijt / wiens punten N. W. ende Z. O. van den ander laghen / ende om dat wy in deſe Baey ſeer variabele wint ende ſtilten kreghen/ hadden wy groote moeyte met bouchee-ren / al eer wy de Schepen ſoo wijt konden brenghen/ dat wy met tſeſtigh ofte tſeventigh vademen bots gront konden bewerpen: de Schepen hadden den gantſchen dagh werck/aleer ſy ontrent de zant-Baey quamen/daer de groene valeye is. Arriveren aen het Eylant van Juan Fernando.

Den 6 wert goet-ghevonden dat yeder Schip eenighe Vrieſſe Kuypers ende paliſſaden ſoude maecken / om in ons exploiten te lande te ghebruycken/ oock is de Vice-Admirael (die van zijn ſieckte op-gheſtaen was) met eenighe uyt

1624. Aprilis. upt den Raet gheconnitteert/om de schepen te besien/oft sy na behooren ghearmeert waren/ ende de Constapels te examineren / oft de stucken op haer behoorlijcke maet gheladen werden.

Op den avondt is het Schip de Gryffoen op de reede by ons ghekomen/ het welck wy meenden dat over een maent alhier behoorde gearriveert te zijn / om dieswille wy soo lange in Schapenhams Baey hadden geset gelegen. Het was den tweeden Februarij 2 oft 3 uren / nae dat wy de Baey in de Strate Le Maire ghepasseert waren/ met een Noordelijcke wint upt de Baeye gheraeckt : het hadde op de hooghte van 60 graden gheweest / ende gheweldighe stormen uptghestaen/maer de Caep de Hoorn nopt in 't gesicht ghekreghen.

Den 7 van daegh roeyden twee Chaloupen / de een by Zuyden/ende de ander by Nooyden het Eylant om / om te sien of yewers eenighe versteecken Schepen van de Vlote gheset laghen/dan hebben niemant vernomen. Op de naermiddagh is het schip Oyangien by ons op de reede ghekomen/ verhalende/ dat sy sint sy van de Vlote gheweest waren / een mars-seyl ende schoover-seyl door storm verloren hadden/ ende dat sy onderwegen tweemaelde vaste cust gesien hadden / eens op de 50/ ende ten tweeden-mael op de hooghte van 41 graden.

Den 8 zijn vijf persoonen van 't schip Hollandia / om dat sy het ruym opgebroken/ende de wijn met Galey-vaetkens daer upt gehaelt hadden/ghecondemneert om ghehanghen te worden.

Den 9 de Boots ende chaloupen waren nu daeglijcx besigh / om de schepen van water/ ballast/ ende brandt-hout te voorsorghen. Wy verlaghen ons oock van balcken / die tot swalpen ghesaeght werden/ om voor Casteels te maecken/ ende de Schepen boven schoot wyt te maecken / voor een musquet.

Den

Den 10 zijn dooz 't booz-bidden van meeſt alle de Officieren van de Vlote de vijf ter doot-verweſen perſoonen van 't ſchip Hollandia by de Heer Admirael ghepardonneert. 1624. Aprilis.

Den 11 hebben wy pzeparatie ghemaeckt om op mozghen t'ſepl te gaen. Op den avondt hebben wy 't Schip de David in 't gheſicht ghekreghen / het welck ontrent de Zuyd-punt van de reede gheſet heeft. De Capiteyn veradverteerde den Heer Admirael / dat het Schip Mauritius mede by de wercke was / ende dat ſy al 5 oft 6 daghen ontrent het Eylant geſwozven hadden/ſonder het ſelve dooz contrarie wint te konnen beſeylen.

Den 12 heeft de ſtercke Noozd-Ooſte wint belet/ dat wy niet konden onder ſepl gaen: oock heeft het Schip Mauritius/'t welck by Zuyden het Eyland was/daer dooz de reede niet konnen beſeylen.

Den 13 was de wiut N. W. ende ſoo wy meenden onder ſepl te gaen/is het Schip Hollandia/ de Eendzacht booz de boegh ghedzeven / waer dooz het ſchip de Eendzacht by-na zijn gantſche boegh-ſpziet verlozen heeft / ſoo dat de Vlote een halve dagh verlet is/ maer het ſelve by pzoviſie wat gherepareert zijnde/is nien nae de middagh onder ſepl ghegaen. Gaen t'ſeyl van Juan Fernandq. De Eylanden van Johan Fernando zijn twee/ waer van het Ooſtelijckſte/ weſende het grootſte/ leyt op de Zuydelijcke bzeedte van dzy en dertigh graden / ende veertig minuten ontrent 70 duytſche mijlen by Weſten de vaſte cuſte van Chili/het ander/volgens het ſeggen van de ſpaenſche Piloten / Weſt ten Noozden van het eerſte / twintigh mijlen. De Spangiaerts noemen het Ooſtelijckſte Iſla de Tierra / ende het Weſtelijckſte Iſla de Fuera / ſoo dat het een groot abuys is / de clippe die in het Zuyd-Weſten van het Ooſtelijckſte Eylandt leyd booz het tweede / ende het kleynſte Eyland booz Johan Fernando te nemen/ daer de boozſchzeven Eylanden twintigh duytſche mijlen van den anderen verſchepden legghen / ende het Weſte-

1624. Aprilis. lickste Eyland mede sodanighen klippe heeft. Het grootste/ ofte Oostelickste Eyland/daer wy met de Vlote onder hebben geset gelegen/ is groot in sijn ombang ontrent 6 mylen/ meest O. ende W. gestreckt 2 of derdehalf mijl langh/ ende heeft sijn reede aen de N. O. zyde/ daer eenige valeyen zijn met klaver ende gras bewassen: de Baey heeft stepl-opgaende gront / eens deels rutsigh ende bupl/ eens deels swart zant.

T'eylandt van Guan Fernando

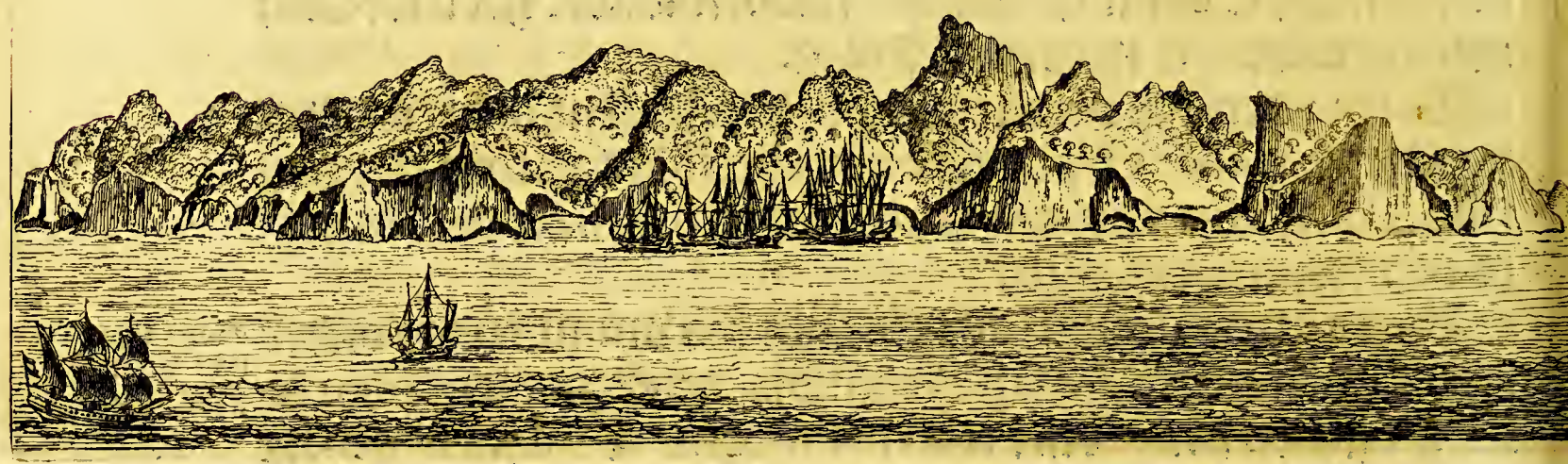

Men heeft om de groote diepte/ veel moeyten / al eermen op 34 en 30 vademen een half musquet-schoot van 't landt kan ten ancker komen/ door dien men by de wercke zijnde/ veel variabele winden ende stilten krijgt / so dat wy genootsaeckt waren ons anckers op 80 ende 90 vadem te laten vallen / ende geraeckten so met woyp-anckers upt te bringhen tot op 30 vademen/daer de rechte reede is. Naer de wint die wy in de Baeye/ gesetzijnde / ondervonden hebben/ schijnt het/datmen dit Eyland so wel van by Noorden/als van by Zuyden kan beseylen / doch is seker/ datter in de somer beter gelegenthey d is om dit Eyland van by Zuyden/ ende in de winter van by Noordē aen te doen. Dit Eyland heeft abondantie van goed water / ende is overvloedigh van alderhande vis/ die seer soet van smaeck is/ende sonder moeyten gevanghen word/want men laet so haest den hoeck geen halve voet in 't water sincken / oft de visschen swemmen om

strijt

strijt na het aes/so dat men alleenlick heeft op te halen. Zee- 1624.
leeuwen ende Zee-robben zijn hier niet duysenden / die by Aprilis.
dage upter zee opkomen / om haer in de Sonne te verlustigen. Ons volck sloeghender veel dood om te eten / ende veel om playsier ende tijd-verdrijf/die op't jongste sulcken stanck veroorsaeckten/ datmen naeu aen land geduren koste / eenige smaeckte het vleesch/tweemael opgesoden/ofte gebraden/ ende het vette daer af gesneden/ als schapen vleesch/anderen walghden daer af/ende en konden het niet verdragen. Bocken zijnder in grooter menighte / maer niet soo goed van smaeck als die van 't Eyland S. Vincent/ ende zijn om het kreupel-bosch qualick te vangen/ maer ander gedierte hebben wy hier niet vernomen. Wat aengaet de frupten / wy hebben veel Palmyten op 't gheberghte vinden staen / ende ontrent de reede drie Qué-appelboomen / waer van wy ontrent 100 appelen bekomen hebben/voort geen andere fruyten meer. Dit Eyland is rijck van Sandel-hout/ dan is so goed niet als 't gheen van Timor komt / het heeft oock een soorte van seer hart en vast-houdende hout als ypenhout/ 't welck bequaem is tot ghyen-blockr ende schyven: oock is alhier hout 't welck dienstigh is om te verwercken / ende tot brandhout te gebruycken/ maer hooge boomen / die tot masten ofte stengen souden dienen / hebben wy nieuwers konnen vinden. Eertijds plachten op dit Eyland 10 of 12 Indianen te wesen om visch te vangen / ende traen van de zee-Robben te branden/ 't welck na Lima gevoert wierd / maer tegenwoordigh is het gantsch onbewoont. Aen dit eyland zijn 6 man van 't schip van de Vice-Admirael/3 soldaten/ende 3 bosschieters al willens staen blyven / die de Vlote niet langer wilden volgen.

Den 14 dreven wy meest in stilte.

Den 16 ende 17 was de wind uyt de Westelicker hand.

Den 18/19/20/21/ ende 22 was de wind Zuydelick / met schoon heerlick weder.

Den

1624. Aprilis. Den 23 heeft de Heer Admirael een ordinantie geraemt/ die de Capiteynen behandight is / om in 't slaen met den vyand hen daer na te reguleren/ luydende als volght:

Gemerckt de goede ordre in alle saken de baermoeder van goede successen is / ende dat sonder de selve te onderhouden/ geene gewenschte uytkomsten te verwachten zijn / 't welck by de Heer Admirael overwegen zijnde/heeft hoognoodigh geacht te ordonneren ende te stellen dese na-beschreven Artikulen/waer na hem een yeder/den vyand rescontrerende/sal hebben te reguleren:

Eerst word dese Vlote ghedeelt in drie Esquadrons / te weten het Schip Amsterdam Admirael/ by wien gevoeght is 't Schip Hollandia / den Arent met de Griffoen: 't tweede het Schip Delf Vice-Admirael/ dien toegevoeght is het schip de Eendracht/ de David ende het Jacht: 't derde het Schip Orangien Schout by nacht/ dien toe-gevoeght zijn het schip Mauritius ende de Hope. Elck sal goede sorge draghen dat hy hem in 't seylen verhoeghe beneffens den ghenen daer by hy is geordonneert / op datmen den vyand soo in goede ordre kome te rescontreren/ ende malkanderen/ des noot zijnde / gevoeghlijck kan seconderen: waer mede nochtans niet verstaen word / dat yemandt soo aen sijn gheordonneert Esquadron ghebonden sal blyven / dat niet en soude moghen yemant van de andere Schepen / ontrent hem in noot zijnde / te seconderen/ daer op een yeder wel sal hebben te letten / alsoo de verdeelingh van de Esquadrons naer ghestelt word / omme den Vyandt niet ordre aen te tasten.

Elck sal goede sorghe draghen/ dat sijn Canon wel vaerdigh zy / ende ter bequamer plaetse ghestelt / omme 't selve/ als 't de noot komt te verepschen/ wel te konnen ghebruycken / wel acht nemende dat yeder een hem regulere in ghevolghe van de neven-gaende Ordonnantie / die met advys van de Constapels op yeder Stuck over elck Schip in 't byson-

1624. Aprilis.

bysonder ghemaeckt is: sal oock mede datelijck orde stellen over de verdeelingh van het Canon / ordonnerende op wat stucken de Constapel / ende oock elcken Bosschieter in het bysonder sal hebben te passen / stellende by elck soo veel matroosen ende Soldaten als tot gouvernement van het selve noodigh bevinden sal / ghevende yeder Bosschieter by specificatie over / wat stucken voor hem zijn gheordonneert / ende wie hem tot zijn hulpe zijn by-ghevoeght / ten eynde hem een yeder ten tijde van rescontre op zijn ghedestineerde plaetse weet te vervoeghen: Besorghende voorder dat tot elck stuck ten minsten twintigh ofte vijf en twintigh Cardoesen ghemaeckt worden / de welcke op bequame plaetsen in het ruym diep ghenoegh beneden water moeten gheset worden / ende in dryen verdeelt / op dat men by tijde van 't slaen om alle perikulen te eviteren / niet in de krupt-kamer benoodight worde te gaen / lettende datmen by elck stuck na de quantiteyt van de Cardoesen het scherp ten bequaemste daer by legghe.

Yeder een sal wel verdacht wesen / dat by elck stuck Canon een balie water worde ghestelt / als oock op den overloop / ende alle andere plaetsen / daer het noodigh soude moghen wesen / met haer lederen emmers ofte putsen / ende swabbers daer by om de stucken te koelen / ende den brandt / die Godt verhoede / te konnen lesschen. Voorder ontrent den Vyandt komende / sal elck zijn Schip soo van buyten als binnen wel nat maecken / ten eynde dat het vyer daer op geen batten heeft.

Elck hooft sal besondere sorghe draghen / dat hy de Soldaten / die met de Musquetten sullen ghecordonneert worden / ten bequaemste stelle / daer den Vyant den meesten af-breuck kan gheschieden / wel acht nemende dat hy de selve nerghens en stelle / dan daer sy schoot-by staen voor een Musquet / daer elck naer gelegenthey d van zijn schip sal

1624. Aprilis. dienen op te letten. Gelijck oock elck ſal beſorghen / dat hy ſijn volck ordonnere/ die noodigh ſullen zijn tot het ſcivielen van de ſeylen/ op-geven van cardoeſen/ ende ander ordinaire ſaken / op dat / ten tyde als men aen de man komt / hem elck op ſijn werck weet te verboegen.

Yeder ſal acht geven dat de Timmerlieden haer gereedſchappe by der hand hebben/ oock de proppen/ platen/ ende alles anders dat dienſtigh is om eenige lecken te ſtoppen/ op dat/ indien eenighe ſchepen onder water werden geſchoten/ het dadelick kan geſtopt worden/ beſorgende dat men rontom van binnē in het ruym een mans lengte over al by kan/ op dat door faute van dien in geenen noot komen te vervallen/ doende voort wel lupſteren naer eenige ſchoten / die onder water moghen werden geſchoten / op datmen het dadelick remediere.

Alle bylen ende ander ſcheeps-gereetſchap moet klaer ende voor der hand zijn/ om in tyde van noodt/ tot conſervatie van onſe ſchepen/ ende krenckingh van den Vpand/ touwwerck/ reeden/ ende anders/ te mogen afhouwen.

Ghelijck mede voor der hand / ende op haer behoorlijcke plaetſe in het ſchip verdeelt ſullen worden alle hand-geweeren/ van braetſpeten/ piecken / zabels/ ende anderſints/ omme het ſelve/ ten tyde als men het van doen ſoude hebben/ te konnen gebruycken.

In het ſlaen en ſal niemand vermogen/ 't zy matroos ofte ſoldaet/ vande plaetſe te wijcken daer hy is geordonneert/ het zy onder wat pretext dat het ſoude mogen weſen/ op lijfſtraffe / ten ware hem ſulckx by de Commanderende belaſt werd/ maer by aldien de muſquettiers 't zy krupt/ loot/ ofte anders mogen van doen hebben/ ſullen ſy het hebben te eyſchen den genen die daer toe ſal zijn geordonneert/ de welcke haer het noodige ſal beſtellen.

Alſo door het onvoorſichtig ſchieten in het ſlaen/ dickwils ons ſchepen van ons eygen meer ſchade komen te lyden als

den

den vyand/ ſal ſonderling daer op dienen gelet te worden/dat onder 't deckſel van eenigh ſchip te ſeconderen/ gheen ſchoot geſchoten word/ die den vyand ende 't ſchip van de onſe datter ontrent is/ ſamen ſoude komen te beſchadigen. 1624. Aprilis.

In gevalle de Admirael yemand van de ſpaenſche ſchepen quame te aborderen/ſullen de ander ſchepen van het Eſquadron alle mogelicke devoir doen / ofte ſo veel als gevoeglick / ſonder malkanderen te verhinderen / ſullen konnen te wege brengē/omme tē bequaemſte 't geabbordeerd ſchip aen boort te komen / ende den ſelven alſoo met alle macht te vernielen ende t'onder te brenghen: middeler-wyle ſullen de andere ſchepen alle naerſtighevd aenwenden / dat den Vyand belet worde eenigh ſecours te konnen doen den ghenen die van de onſen aengetaſt is/ eñ haer ſo veel doenlick is/wachten malkanderen aen boort te komen/op datmen niet in confuſie kome te vallen.

Ende of 't gebiele (gelijck met Godes hulpe niet en twijfelen) dat onſe ſchepen eenige der vyanden quamen te overwinnen/ moetter wel acht ghenomen worden / dat hem niemand en vergete met door 't ſchip te loopen ruyſmuyſſen eñ te plonderen/gelijck in ſulcke gelegenthedē veel-tyden komt te gebeuren/ maer ſullen de Hoofden daer op letten/ dat elck hem voorder aenſtelle omme den vyand gantſch te dempen/ ende te vernielen / tot datmen buyten ſorge volkomen meeſter is: ſal oock elck wel verdacht zijn / dat die gene die ſchip ofte ſchepen komt te veroveren/eñ volck daer inne ſettet/dat ſy verſien worden van goede Hoofden/ die ſorge dragen/dat niet van 't gene in 't ſchip ſoude mogen zijn/by yemant aengetaſt worde/ maer dat alles blyve in ſijn geheel/ ende by aldien men komt te onderbinden datter eenige diſorde in't ſelve ware ghepleeght / ſal 't miſbruyck van niemand als van den Commanderende op 't ſchip ge-eyſcht worden/ die voor 't gene dien aengaende geſchied is/ ſal moeten inſtaen/ eñ de man zijn/ tot der tijd toe dat hy aenwyſinghe weet te doen/

1624. Aprilis. wie ſijn ordre overtreden heeft: derhalve mach elck acht nemen/ dat hy ſulcke ordre ſtelle/ datter niet onbehoorlickx van yemand by der hand ghenomen werd. Elck ſal hem ock wachten van met boots/ ofte ſchupten aen de veroverde prysen te varen/ ſonder expreſſe ordre ende laſt van de Heer Admirael.

By aldien ſich den vyand niet t'Zee en begave / maer op ſijn voordeel op de reede onder 't beſchut van 't Canon bleve leggen / ſal elck goede acht geven / dat hy niet tegen de ſelve en attentere / maer hem houde by ſijn Eſquadron / lettende wat den Admirael (in ghevalle men malkanderen niet behoorlick konde ſpreken) aenvangen ſal/ omme haer / na gelegenthey d van saken/ op de ſelve manier aen te taſten.

Ende alſo het niet mogelick is/ datter op alles/ watter in ſulcke occaſien van ſaen kan voorvallen / pertinente ordre worde geſtelt/ ſal een yegelick pets occurrerende/ daer in deſe inſtructie geen mentie van gemaeckt word/ ſich hebben te reguleren/ na dat hy ten meeſten dienſt van het Vaderland/ ende krencking van den vyand/ noodigh ſal bevinden / wel lettende / dat hy hem in ſulcke voorvallen beraedſlaghe met den Admirael / of wel 't hooft van 't Eſquadron/ indien het doenlick is.

Wat aengaet de ordinantie van de Conſtapels/ daer van mentie gemaeckt/ die is geraemt als volght:

De heele Cartouwen van 4000 ℔ ſouden ghe- ſchoten werden met	10	℔ kruyt
De halve Duytſche Cartouwen van ontrent 4800 ℔ met	10	
De halve Cartouwen vande nieuwe ſlach van 3000 ℔ met	4½	
De halve France Cartouwen van 3800 ℔/ ſchietende 18 ℔ yſer met	8	
De yſere Saeckers van 18 ℔ met	8	
Saeckers van 12 ℔ yſer met	6½	

Den

Den 25 de hooghte van 25 graden / de wind Zuydelijck als de voorleden dagen met goet weder. 1624.

Den 3 May ſagen wy de Cuſt van Peru op de hooghte van 16 en een derdendeel graden. Majus.

Sien de Cuſt van Peru.

Den 5 heeft de Heer Admirael den Raet beroepen / ende aen de Capiteyns begheert / dat yeder zijn volck ſoude animeren/ende tot kloeckmoedighheyd vermanen/overmits zijn indiſpotie niet toe liet / om ſulcx ſelver in perſoon op de andere ſchepen te doen. Ock wert belooft aen den ghenen / die de Vlagghe van den Spaenſche Admirael ſoude af halen/ twee hondert Realen van achten / die de Vlagghe van den Spaenſche Vice - Admirael ſoude af halen hondert Realen van achten/ ende van de Schout by nacht/ ofte een vaendel van de Soldaten vijftigh Realen.

Den 6 hadden wy de gantſche dagh ſtilte: op de middag de hooghte 13 graden. Om dat wy het Callao de Lima naeckten/ ende wy ſoo verre van de wal blyvende / niet wel ſeeckerheydt van 't landt konde bekennen / heeft men de wal wat naerder gheloopen / om op morghen verkent te raecken.

Den 7 waren wy ſoo nae de wal / dat men de barningh ſien konne. Wy ſonden 3 wel-gemande Chaloupen/ na een hoeck welck een Eyland ſcheen te maecken / om de gheleghenthedt van die te beſichtighen / maer de Chaloupen weder-komende / wiſten gheen ſeeckerheydt van het Callao de Lima te verhalen. Op de middagh de hoogte 12 graden 45 minuten.

Den 8 met den daghe werden wederom 3 wel-ghemande Chaloupen nae een hoeck gheſonden / om te ſien oft aldaer het Callao de Lima was / alſoo wy vreeſden beneden het Callao te raecken. Voor de middagh ſaghen wy upter Zee een ſeyl recht op ons aen komen / daer terſtont een Boot met een chaloup van de ſchepen na toe gheſonden is/ om het ſelve te nemen / maer de 3 Chaloupen / die nae de

1624. Aprilis. Krijgen een Spion.

hoeck toegheroept waren/ hadden dit ſeylken oock int ghe-ſicht gekregen/ende daerom haer cours daer nae toe geſtelt/ ſoo dat ſy hem de wal afſneden/ ende om de ſtilte koꝛt nae de middagh achterhaelden / ende by de Heer Admirael bꝛach-ten. Het was een kleyn open Barckje van de Vicerоy uyt het Callao geſchickt/ om ons te verſpieden/ daer in was een Spaens Capiteyn / genaemt Martijn de la Rea/ met noch vier Spangiaerts/ ende 6 ofte 7/ ſo Indianen als Negros/ die verhaeldē/ dat des Koninck Silver-vlote vooꝛleden dꝛy-dag/ zijnde den 3 deſes maents/ uyt het Callao naer Pana-ma vertrocken was/ſterck zijnde 5 ſeylen/ twee Oꝛlogſche-pen ende dꝛy Coopvaerders / die extraoꝛdinaris rijckelijck geladen waren/ daer was noch in het Callao blyven leggen den Spaenſche Admirael/ een Gallioen groot 400 laſten/ vooꝛſien met 40 metale ſtucken / ende twee Pataches yder van 14 ſtucken / met noch wel 40 oft 50 Coopvaerdy-ſche-pen meeſtendeel ſonder gheſchut / die al te ſamen dicht aen ſtrant onder 3 Batterijen geſet lagen. Deſe Batterijen wa-ren van ſteen opgemaeckt/ ende hadden een Boꝛſtweer van boꝛen/ en ter ſyden/ daer op lagen 6 ofte 7 metale ſtucken/ en de reſterende ſtucken tot 50 int getal/ die de vooꝛleden nacht uyt Lima ghebꝛacht waren / hadden de Spangiaerts op ſtrant gheſet om ons het landen te beletten/ alſoo de Vicerоy ons ſiende recht op 't Callao aenkomē / wel dachte dat ons entrepꝛinſe op het Callao ſoude vallē. Daer lagē in het Cal-lao 4 compagnien ſoldaten yder van 70 ofte 80 koppen/ alſo de twee beſte compagnien met de Silver-vlote na Panama vertrocken waren/ maer de Spangiaerts vergaderden op't ghebodt van de Vicerоy / die op giſteren de eerſte tydinghe van onſe comſte verſtaen hadde/ van alle kanten in het Cal-lao/ ende ſoudē in koꝛten tijt ettelijcke duyſenden ſterck zijn.

Op den avondt werden 4 ſeylen te loefwaert gheſien/ die recht op het Callao ſchenen aen te komen / daerom de Heer Admirael de Schout by nacht met dꝛie van de kleyne ſche-pen/

pen/ende drie wel gemande chaloupen daer na toe geſonden heeft/die dicht by de wint ſoude houden / op dat de Spaenſche Schepen tuſſchen beyden mochten beſet worden. 1624. Aprilis.

Den 9 met den daghe zijn wy dicht om de hoeck van het Eylant de Lima int Callao ten ancker ghekomen/ daer de Schout by nacht met de dry andere ſchepen/ſonder eenige ſchepen gheſien te hebben/ by ghekomen is. De Heer Admirael heeft deſen morghen den Raet vergadert / ende ordre gheſtelt om op morghen vroegh het Callao de Lima met alle gewelt aen te grijpen / ſtellende tot hooft van dit exploict/ overmits zijn ſwackheyt ende ſieckte / de Heer Vice-Admirael Geen Huygen Schapenham/ende tot Sergeant Major zijn ſwager Cornelis Jacobſz. Daer wert beſloten/ dat men boven de vijf vaendels ſoldaten/ noch ander vijf vaendels uyt de matrooſen ſoude maecken / daer over tot Capiteyns gheſtelt zijn de ſcheeps-Capiteyns Lenert Jacobſz Stolck/ Witte Cornelis de Wit/ Laurens Janſz Querijnen / Jan Yſbrantſz ende Meyndert Egbertſz / ende om datter in de Vlote niet vaer-tuygh genoegh was/ om de ſoldaten ende matrooſen gelijckelijck te landen / dat men voorſt in de na-nacht al de ſoldaten ſoude landen/ die een halve maen van Vrieſſe ruyters tot haer defenſie ſoude opwerpen/ ende op ſtrant ſoo langhe blyven ſonder yet te attenteren/tot dat de vijf vaendels matrooſen mede ſouden gheland zijn/om alſoo gheljckelijck den aenſlagh op het Callao in 't werck te ſtellen.

Komen in Callao de Lima ten ancker.

Den 10 's morgens voor den daghe is de Vice-Admirael met al de ſoldaten nae lant gheroept/ meenende tuſſchen het Callao de Lima / ende de Rivier van Lima te landen/ daer ons aengedient was datmen droog tot zijn wille ſoude konnen aen land komen / ende de Boots voor de barninghe bevrijt konden leggen buyten het geſchut van 't Callao/ maer doen wy ontrent de ſtrant waren/ bevonden wy de barninghe ſoo groot/ dat het niet moghelijck was / dat de ſoldaten ſonder

1624. Aprilis. sonder haer musquettē eñ krupt nat te maken/ eñ de schuptē pericliteren/konden aen lant komē/waerom de Vice-Admirael met de schupten langs de strant bleef roeyen/om den dagh te verwachten/ ende te sien oft yewers beter gelegentheyd waer om te landen / dan also des morghens nieuwers eenige bequaemheyd sagh / ende over al even sterck brande/ ende ondertusschen een groote hoop Spangiaerts te dier plaetse gekomen waren/ om ons het landen te beletten/ so is de Vice-Admirael ; na dat hy met de metale stuckens verschepde repsen op de spangiaerts vyer gegeven hadden/met al het volck weder na boort gekeert.

Nemen drie Spaensche scheepkens. Hier na roeyden onse Boots nae drie Spaensche scheepkens/ die in stilte ontrent het Callao dreven/ die sy verooerden / ende in de Vloot brachten / het volck aen land meest ontkomen zijnde : het eene was gheladen te Pisco met 2500 Pottysen wijn/ ende veel ververschinge / als appelen/ druyven/ etc. welck ons tot verquickinge van de siecken seer wel te pas quam : het tweede quam van Guarmey / ende was gheladen niet als met brandthout : ende het derde van Porto Guanjaco/ende hadde eenige tarwe in met veel packen van Paussel icke Bullen/ende andere dinghen van wepnigh importantie.

De Heer Admirael vond goed / dat men het Jacht de Winthond dicht aen strant soude boucheerē/om onder 't faveur van 't selve gheschut de aenstaende nacht ons volck te landen: maer de Spangiaerts ons voornemen siende / hebben metter haest 2 stucken geplant/ daer mede sy het Jacht voor in de boegh trefften / en soo is dese aenslagh achter ghebleven.

Steken de Spaensche scheepen in den brant. Den 11 is men besigh gheweest met de Pypsen te losſen/ ende de goederen te verdeelen. Ontrent middernacht zijn de Capiteyns Adriaen Tol/ Pieter Harmensz Slobbe/ ende Meyndert Egbertsz met twaelf wel ghemande Boots/ voorsien met metale Draeckens ende Vyer-wercken/recht toe

VERTOON VAN 'T VERBRANDEN VAN DE SPAENSCHE SCHEPEN IN 'T CALLAO

F64

toe na de Spaenſche ſchepen gheroept die ontrent vijftigh int ghetal onder het gheſchut van dzie Batterpen ende het Spaenſche Gallioen ende twee Patacjes gheſet laghen/ ende hebben/terwijl een groot ſtuck bp Noozden het Callao een valſchen alarm van ons volck gemaeckt wert/ peder een Spaens Schip aen boozt gheſept/ daer zp terſtont met vper-wercken den bzant in kregē/ van daer roepden ſp weder aen een ander ſchip / daer ſp mede de bzant in kregen/eñ ſo weder aen een ander / tot dat alle haer vper-wercken verbeſigt waren: Ondertuſſchen hadde den Vpant alle ſijn geſchut na onſe Boots gewent/ ende begoſt bzeeſelick te ſchietē/ ſo upt de Batterpen/ als oock upt het Gallioen eñ patacjes/de onſe wederom vper gevende met de metale ndzaerkens ende ſteen-ſtucken / ende haer meeſt bedeckt houdende onder de ſpaenſche ſchepen / om van 't ſpaenſche Canon ten deel bevzijd te weſen/ ende oock van de muſquetten/ alſoo de gantſche ſtrand met muſquettiers beſet was/die geſtadelick op onſe Boots vper gaven. De Boots haer aenſlagh volbzacht hebbende/zijn na de ſchepen gekeert/hebbende in den bzand geſteken gelijck men berekenen konde tuſſchen de 30 ende 40 van des Vpands Schepen/ waer onder vele groote waren/ende eenighe met gheſchut voozſien/maer de Spangiaerts hebben na het vertreck van de onſen met hulpe van de ſlaven/ ende Indianen noch in eenige ſchepen den bzant geleſt. Wp hebben in deſe tocht 7 dooden gehadt/ende 14 oft 15 gequetſten/ meeſt van 't ſchip van de Vice-Admirael/ om dat zijn volck een van de patacjes meende aen boozt te leggen/ 't welck haer miſluckte. Vooz den daghe quamen negen Spaenſche Schepen al bzandende van de wal dzpven/ om welcke te ontwijcken wp ons anckers lichten / ende nader het Epland liepen. 1624. Majus.

Den 12 heeft de Boot van de Eendzacht een Spaens ſcheepken met wijnen becomen/'t welck hp dicht van ſtrant onder 't geſchut van de Batterpen van daen haelde.

1624. Majus.

Den 13 is Capiteyn Engelbert Schutte met ſijn compagnie op 't Eyland de Lima gaen legghen / daer wy een Redupt ghemaeckt hebben / tot bewaringhe van onſe groote chaloupen/ die tot noch toe in het ruym hadden gelegen/ende wy nu van ſin waren op te ſetten.

Vier ſchepē gaen om de Zuyd.

Den 14 hebben wy noch een Scheepken met Spaenſche Wynen bekomen. Op den avond is Cornelis Jacobſz/ als Commandeur/ met 4 ſchepen / de Eendracht/ de David/ de Griffoen ende Winthond/ uyt het Callao t'ſeyl gegaen/ die ſijn cours om de Zuyd ſtelde / om la Naſca / Piſco/ oft andere plaetſen / by Zuyden Lima gheleghen/ te benachtighen.

Den 20 heeft men twee van de ghenomen Spaenſche Pyſen met kelders toe-gheruſt/ die van dicke plancken ſeer hecht ghemaeckt werden/ ende ſoo dicht ghedreven / datter gheen water konde in komen / ende rontom met ſteenen beſtouwt ſes voeten dicke/ daer in boſcruyt ſoude gelepd worden / om aen het Spaenſche Gallioen ghebracht te worden/ ende door de ſlagh van het ſelve / het Gallioen met al datter ontrent was/ in de lucht te doen ſpringhen. Deſe nacht zijn twee Griecken uyt de Vice-Admiraels ſchip met een kleyn ſchuytken na land by de ſpangiaerts geroeyt.

Den 22 hebben wy een ſpaenſch ſchip verovert / dat van Guayaquil quam/ met hout geladen/ op-hebbende ontrent 30 perſoonen/ ſoo Spangiaerts als Negros.

Twee ſchepen gaen na Guayaquil.

Den 23 is de Schout by nacht met twee ſchepen/ Mauritius/ ende de Hope / ende de twee Compagnien Soldaten bande Capiteynen Schut ende Brederode/ t'ſeyl ghegaen/ om de Stadt Guayaquil/ende een nieuw Gallioen van den Koningh/ dat aldaer gebouwt werd/ te ruineren. In plaetſe van de ſoldaten / die vertrocken / zijn veertigh Matroſen tot bewaringhe van de Chaloupen op het Eylant de Lima in de Redupte gelepd.

Den

Den 24 is een Bos-ſchieter op 't Schip Hollandia / die voorghenomen hadde by den Vyand over te loopen / aen 't Eyland de Lima opgehangen. 1624. Majus.

Den 27 's nachts is een vã de brand-ſcheepkens/ 't welck met een kelder toe-geruſt was/ daer in 2000 pont krupt gelept/ ende boven met byerballen/ Granaden/ ende brandende materie belept was / naer het Gallioen gheſeylt / om het ſelve aen boort te legghen/ ende te ruineren. Op dit ſcheepken waren vijf perſoonen die haer dienſt / om dit werck te volvoeren/ ghewilligh preſenteerden/ waer onder als Hooft was Willem Commers/ Commijs op 't Schip den Arent. Sy ſeylden ſoo na het Gallioen/ datmen met een muſquetſchoot wel konde toe-reycken/ ſonder datter van de Spangiaerts alarm ghemaeckt werd / ende dachten voor eerſt de brand inde byer-ballen / ende de brandende materie te ſteken/ die boven op het Schip lagh/ op dat/ terwyle de ſpangiaerts doende mochten zijn om den brand te leſſchen / het byer aen het krupt mochte komen: maer ſo het rif/ daer achter het Gallioen gheſet lagh/ ſo verre upt-ſtreckte / dat het brand-ſcheepken het Gallioen niet beſeylen konde / is het weder by de Vlote gekomen.

Den 2 Junius/ 's morgens is de Heer Admirael Jaques L'Hermite van ſijn langdurige ſiecte in het Callao de Lima overleden. Hy was ſint ons vertreck van Sierra Leona nopt geſont gheweeſt / maer altijd van verſchepde ſieckten aengetaſt/ die hem ſo matteerden / dat hy de laetſte vier oft vijf maenden alle kracht van ſijn leden quijt was. De Heer Vice-Admirael vond goed/ dat de Vlagghe op 't Schip Amſterdam ſoude blyven waeyen / op dat de Vyand van de dood van de Heer Admirael gheen kenniſſe ſoude krygen. Deſen dagh is een Spaenſch Scheepken in de Vlote ghebracht / 't welck ontrent achthien Laſten Tarwe in hadde. Iunius. De Heer Admirael ſterft.

Den 3 is het lichaem van de Heer Admirael op het Ey-

1624. Iunius. land de Lima heerlick begraven: Het Lijck werd ghedraghen van de Capiteyns / gheaccompagneert van de Heer Vice-Admirael/ ende alle de Officieren van de Vlote. Voor het Lijck ginghen drye Vaendels Matroosen/ (alsoo alle de Soldaten wegh ghesonden waren) die yeder haer musquet vijfmael losten / ende schoot het Schip Amsterdam neghen schoten/ 't Schip Delf seven/ Oranien vijf/ ende voort alle de ander Schepen vervolghens yeder drye schoten. Wy hadden op de veroverde Spaensche schepen vele Vlagghen laten waeyen / op dat den Vyand soude dencken / dat dit schieten tot een Triumphe van de veroverde Prysen / ende niet om de dood van den Admirael gheschiede. De Heer Vice-Admirael vond goedt sijn Aucthoritatie tot Admirael een tijd langh op te houden / wachtende nae de komste van de Schout by nacht / ende de wegh-ghesonden Schepen.

Den 6 nae de middagh is het Schip Oranien onder seyl ghegaen / ende heeft dicht by de punt van het Callao gheset/ om langhs de Straut met sijn Stucken te Kanqueren/ op dat het brand-scheepken ondertusschen met minder perijckel onder de bescherminghe van het selve gheschut/het Spaensch Gallioen mochte aen boort klampen. Het brand-scheepken daer Willem Commers / Koopman op 't Schip den Arent / met noch vier andere kloecke maets op was/ stelde sijn cours dicht by het rif langs / om te beter het Gallioen te beseylen: maer soo sy al binnen een musquet-schoot van 't Gallioen waren/ ende ghereed om het selve aen boord te legghen/ is het aen de grond gheseylt/ door dien het Gallioen in een Com gheset lagh / 't welck wy niet en wisten. De Spangiaerts wenden alle haer gheschut na het brand-scheepken/ende schoten daer dweers door heen tot verscheyde reysen / ghelijck oock de Musquettiers / die aen Land stonden / niet en deden als continuelick op het selve te schieten / waeronme die ghene / die daer inne waren / sien-

Aenslagh op 't spaens Gallioen mislucht.

de

VERTONING VAN'T CALLAO DE LIMA

CALLAO

h nae Lima

Patache

Sr. Galion

Brander

Coopvaerdÿ ſchepen

Spaenſche trenchen

Orangen

Amſterdam

Griffoen

Delft

Galy

Arent

Hollandia

Eendracht

Windhondt

ISLA DE LIMA

F.66

de gheen middel om het van de gront krijghen / de brandt in het byer-werck ſtaken / als oock in de pijpe / die nae het krupt gingh / ende ſalveerden haer met haer vieren in een ſchuptken/de vijfde het hooft af geſchoten zijnde Het ſcheepken is daer nae al brandende van ſelfs van de gront gheraeckt / ende dreef na de wal toe / ſonder dat het krupt ontſteken werde / voor op den avondt/ doen het krupt nat gheworden zijnde niet als een kleyne ſlagh gaf. 1624. Iunius.

Den 8 worde een aertbevinghe op het Eylandt de Lima ghevoelt.

Den 13 heeft de Heer Vice-Admirael op 't inſtantelijck aen houden van eenighe ghevangen Spangiaerts gheconſenteert/ dat ſy een brief aen de Vice-rey/ om haer verloſſinge mochten ſchrijven/ want ſy dachten dat de Vice-rey ſeer veel voor haer doen ſoude / 't ſy met de twee over-geloopen Griecken aen ons te reſtitueren/ ofte op andere wijſe haer te rantſoeneren. Den brief is aen een Aſſiſtent ghelanght / die met een vree-vlagge in een kleyn ſchuptken na de punt van het Callao gheroept is/ ende ſoo de Spangiaerts een witte vlagge daer teghen op-ſtaken/heeft hy de Spaenſche chaloupen/ die op hem uyt quamen inghewacht / die hem met het ſchuptken terſtont in het Callao brachten. Den Aſſiſtent ſeyde wel gheen ander laſt te hebben/als om de brief over te leveren / maer de Spangiaerts en achten 't ſelve niet/ ende de Vice-rey gaf ſtracx oorze/datmen ons volck de handen ſoude binden/ende de ooghen verblinden / ende ſoo in de Chaloupen bewaren. Op den avondt heeft de Generael van de Zuyd-Zee / den brief van den Aſſiſtent ontfangen/ ende heeft ons volck de handen doen los maken/ die man voor man met groote beloften van de Spangiaerts aengeſocht werden / om by haer in het Callao te blyven/ ende ſoo niemandt by haer blyven wilde / heeft hy den Aſſiſtent met het volc weder nae de Heer Admirael geſondē / met dit antwoord: Dat de Vice-rey voor ons niet als krupt en loot ten

1624. Iunius. beſten hadde/ende dat hy niet van ſinne was met ons in eenighe handelinge te treden/ tot verloſſinge der ghevanghen Spangiaerts/ende dat hy den eerſtē/ die met een wyee-vlagghe van de Heer Admirael na het Callao ſoude afghevaerdight worden/met de wyee-vlagge ſoude laten op hangen.

Den 14 is op het antwoort van de Vice-rey by de Heer Vice-Admirael ende den Raed gereſolveert/naer dien de soberheydt van victualie ende ſchaerſigheyd van water / daer mede onſe Vlote voorſien was / niet toe liet ſoo vele Spangiaerts ſonder hope van profijt in ghedurighe gevangeniſſe te houden/ende oock ongheraden was om verſcheyde oorſaken de gevanghen Spangiaerts vry te gheven / dat men de ſchepen daer van ſoude ontlaſten / ende alle de gevangen Spangiaerts/ uyt-ghenomen drie oude lieden/ van kant helpen.

Hangen eenige gevangen Spangiaerts. Den 15 's morgens zijn in't geſichte van die van 't landt/ 21 ghevangen Spangiaerts op 't ſchip Amſterdam aen de Focke-rhæ opgehangen. Dry andere ghevangens werden met een kleyn bootken naer het Callao gheſchickt / om de Vice-rey de tijdingh te brengen/ hoe dat wy door ſijn trots/ ende Barbaris antwoort/alſoo hy ſelver alle quartier afgeſlaghen hadde/ tot de executie der gevanghen Spangiaerts gedrongen/ende genootſaeckt waren.

Op den avond is Cornelis Jacobſz/ die om de Zuyd geſonden was / met vier Schepen in het Callao weder by de Vlote gekomen/rapporterende aen de Heer Vice-Admirael/ dat hy van den 14 May voorleden tot het eynde van de ſelve maent gheſtadigh zijn beſt gedaen hadde om de Zuyd te winnen / meenende met de eerſte ſlagh-boegh / als de wint wat Zuydelijcker ſoude loopen / nae de wal te wenden / om niet beneden te verballen/ ende ter gedeſtineerder plaetſe het landt aen te doen / maer alſoo de wint hoe langhs hoe meer Ooſtelickte / dat hy ſeer qualijck tot wenden heeft konnen komen / ende eerſt den 10 deſes maents vier mijlen beneden

Piſco

Piſco is komẽ te verballẽ/hoe wel hy al op de hoogte van 18 en een half graden gheweeſt was / dat hy van daer met een flag-boeg by de wal op raeckte tot voor Piſco/ daer hy den 11 ten ancker ghekomen is / ende dat hy den 12 met alle het volck ende twee Metale Draecrkens lande / ende terſtont binnen een muſquet ſchoot van de ſelve Stadt marcheerde/ daer hy doen bevont/ dat de Spangiaerts de Stadt Piſco met een ſteene muur van 15 voeten hoogh omringht hadden / buyten welcke muur ſy noch een voorſtweeringh hadden/ waer achter haer Soldaten in defenſie ſtonden / ende dat alle de flancquen behoorlijck op den ander reſpondeerden/ ende alſoo op een ſo wel ghefortificeerde plaetſe/ die met groot Guarniſoen beſet was/ ongeradẽ was met ſo weynig volck pet te attenteren / datter met een-ſtemmigh goet vinden van alle de Officieren beſloten werdt / datmen met de minſte ſchade nae voort ſoude ſien te retireren / waeromme noch by daghe een halve maen tot haer defenſie aen ſtrant op-wierpen/ daer ſy/ nae eenighe ſchermutſinghe met den vyand ghehouden / op den avond introcken / ende dat ſy de naeſte nacht al te ſamen embarqueerden/ende na voort vertrocken/ſoo dat ſy den 13 van Piſco ſchepden/ ende deſen avont in het Callao arriveerden. Wy hebben in deſe quade reſcontre ghehadt 5 dooden/en 15 oft 16 ghequetſten/ ende daer zijn wel 13 mannen by den vyand overgeloopen. Den vyand/ſo veel men ſien konde/ was wel 2 duyſent mannen ſterck/wel van gheweer voorſien / waer onder ontrent 200 Kupters waren / met ſchilt ende lance / die haer buyten de Stadt hielden / om de onſen van achter aen te vallen/ daer van eenighe tot verſchepde reyſen gheſchoten werden/maer wat ſchade de Vyant door het ſchieten van de Metale ſtuckkens ontfangen heeft/konde ons volck niet weten. 1624. Iunius.

Den 18 van daegh heeft men door ghebreck van water aen yeder Man ſes nuttſkens water daeghs beginnen uyt te deelen.

Den

1624. Iunius.

Den 22 is eenen Boſſchieter / die by den Vyand meende over te loopen/in apprehenſie geſtelt: die ge-examineert zijnde/ bekende dat hy al over lange met de twee over-geloopen Grieckē over gekomē was/ om de Heer Vice-Admirael gevangen in het Callao te brengē/ waer toe sy goede gelegenthey hadde/ om dies wille de Heer Vice-Admirael sonwyle met een kleyn schuytkē met vier man uyt visschē voer/daer sy met haer dzien/ als de best betrouwtste/ onderwaren / eñ so de twee Griecken met het selve schuytkē te vozen/ terwyle hy niet scheep was / dooz-gegaen waren/ dachte hy haer met hulpe van eenige Swarten van daegh te volghen.

Den 25 is de voozs Boſſchieter in presentie van meest alle het volck op het Eyland de Lima aen een galghe ghehanghen.

Den 26 op dese tijd regneerde de scheurbuyck seer geweldigh in onse Vlote. De vier schepen / die om de Zuyd gheweest waren / hadden so veel siecken op/ dat eenige van haer niet machtigh waren haer eygen Boot te mannen/ ende op de andere schepen begonde het scheurbuyck oock heftigh te ontsteken / ende also geenige apparentie ter werelt was/ om groente/ ofte remedie teghen het scheurbuyck in het Callao te bekomen / ende wy genootsaeckt waren in het Callao te blyven/om de schepen Mauritius ende de Hope te wachten/ die anders in der spangiaerden handen souden konnen komen te verballen/ so stonden de saken van onse Vlote in seer sobere staet/ende souden binnen kozten tijd groot volck hebben komen te verliesen/ ten ware het God gelieft hadde/dat een Switser / met het scheurbuyck gequelt / op de hooghste bergh van het Eyland de Lima ghegaen hadde / daer niemand eenighe groente vermoede / alwaer hy seker groente gevonden heeft/ die hy kennende/ gegeten heeft/ ende groote baet by bevonden. De Heer Vice-Admirael de kracht vā dit kruyt verstaen hebbende / ende dat het in abondantie te bekomen was/ heeft geozdonneert / dat alle de schepen haer meeste

Medicynael kruyt teghen het scheurbuyck op't Eyland de Lima.

meeste volck 's morgens vroeg naer land souden senden/ om so veel groente te halen als het geheele scheeps-volck souden konnen eten / waer toe de Maets olye ende azijn gegheven werd/ ende om dat door dese groente/die so wel tot zalaet als warmoes ghebruyckt wierd/ ons volck in seer korten tijd al t'saem op de beenen geraeckten en ververscht werden/continueerden wy alle dagen dese groente te halen / so langhe de Vlote in het Callao de Lima heeft geset gelegen. 1624. Iunius.

Den 26 verbranden wy eenighe Pynsen / die onbequaem waren om by de Vlote te houden. De spangiaerts quamen somwylen met eenige chaloupen / die swaere stucken op hadden/ ontrent onse schepen/ ende schoten om masten ofte stengen te beschadigen/ dan sy verrichten weynigh.

Den 1 Julius heeft de Heer Vice-Admirael op 't eyland de Lima na versch water laten graven / maer om de steenachtige grond heeft men niet diep genoegh konnen komen/ so datter met wercken is uytgeschepden. Iulius.

Den 18 zijn twee spangiaerts op bies-bossen aen 't schip Oranjen komen dryven/die uyt het Callao quamen overgeloopen / de eene was Overste van de Peruse Comedianten / ende de ander was een slecht Soldaet. Sy verhaelden aen de Heer Vice-Admirael dat de twee Schepen/ Mauritius ende de Hope / onder 't Eyland Puna vier Schepen verovert/ ende de Stad Guayaquil/ met het nieu Gallioen van den Koningh gantsch verbrand hadden. Sy verklaerden / dat het Callao de Lima rontomme ghetrencheert ende ghesterckt was/ ende met tachentigh metale Stucken voorsien/ behalven de veertigh / die op het Spaensch Gallioen laghen / ende dat het beset was met veertigh Compagnien voetvolck / ende sesthien Vanen Ruyters. De Vice-Rey hadde oock volck aen de naeste water-plaetsen ghesonden / om die te stercken / ende teghen onse komste te versekeren / op dat wy nieuwers water souden bekomen. Sy seyden de oorsaeck van haer overloopen te wesen / om dies-

1624. Iulius. wille de Generael van de ſpaenſche Cavallerye in het Callao ettelijcke daghen verleden/ van haer / om de queſtie van een hoere/doot gheſteken was/ende wiſten niet veel anders te ſeggen/ door dien ſy op 't laetſte hadden verborgen geweeſt/ meer denckende op de conſervatie / ende behoudeniſſe van haer leven/als om yetwes aen ons te rapporteren.

Den 22 quamen de ſpangiaerts met thien wel-gemande Chaloupen na 't ſchip de Eendracht/ende ſchoten twee van zijn hooft-touwen in ſtucken. 't Schip de Eendracht ſchoot mede wel 30 ſchoten na des Vyands chaloupen / maer door dien het ſchip te ſeer ſlingerde/konde hy haer niet na behooren treffen.

Den 23 is om het water te verſparen / op dat wy voor de konſte der twee ſchepen Mauritius ende de Hope niet genoodſaeckt ſouden weſen uyt het Callao te vertrecken/geordonneert/dat men geen pot-ſpijſe in de Vlote ſoude ſchaffen/ maer vleeſch/ ſpeck ende ſtockvis/ waer toe men ſout water gebruycken konde.

Den 24 ſchoten de Spangiaerts naer het ſchip de David meer als 100 ſchoten/ ſonder yemant te quetſen: het waren Coegels van 6/ 7 ende 8 pont ſwer.

Den 25 heeft de Heer Vice-Admiraal in een Valeye op 't Eylant de Lima een muſquet-ſchoot van ſtrant twee diepe putten laten graven / om te beſoecken oft wy verſch water konden bekomen / daer met groote naerſtigheydt aen gheworcht is.

Den 26 quamen vijfthien Spaenſche Chaloupen nae de ſchepen de David ende Griffoen / om die met ſchieten te beſchadigen / maer ſo die ſchepen eenige ſware ſtucken van de andere ſchepen verwiſſelt hadden/waer mede ſy den Vyant in het aenkomen groeten/ ſo ſijn de Spaenſche Chaloupen maer een ſchoot ſchietende / te rugghe nae het Callao ghekeert.

Den 29 met den dage waré de Spangiaerts met 13 wel-

ghe-

ghemande Chaloupen dicht onder 't Schip de Eendracht/ ende om dat het Jacht de Winthont / 't welck slechtelijck van geschut voorsien was / met een touw aen de Eendracht vast lagh / daer de Spangiaerts onder hielden / konde de Eendracht zijn geschut op haer niet gebruyckē/ sonder door het Jacht te schieten / 't welck ongheraden was / so dat de Spangiaerts weynigh schade leden / en wel dertigh schoten deden met Coeghels van sesthien ende achthien pont pſers/ die meest trefften / al eer de Eendracht ghereddet was/ ende met zijn gheschut haer konde toe-reycken / en het scheen of sy het Jacht de Winthont souden gheaborderert hebben. Nae dat de Spangiaerts wel hondert twintigh/ ende wy daer teghen ontrent tseventigh schoten gheschoten hadden / zijn de Spangiaerts nae het Callao ghereturreert. In dit ghevecht is niemandt als de Constapel van de Eendracht ghequetst / die zijn rechter arm af-gheschoten is. 1624. Iulius.

Den 5 Augustus is de Heer Vice-Admirael Geen Huygen Schapenham / volgens den inhoud vande missive van zijn Excell: tot Admirael van de Vlote gheaucthoriseert/die van daegh het volck den eedt van ghetrouwighevdt op 't Schip Delf heeft af-ghenomen / daer alle het volck van de naeste Schepen ghekomen was. Tot Vice-Admirael van de Vlote is gheaucthoriseert Jan Willemsz Verschoor Schout by nacht / ende in des selven plaetse tot Schout by nacht Cornelis Jacobs / Kaet van den Admirael. Op de middagh is den Admirael met alle de Boots ende Chaloupen nae het Schip Oranghien ghevaren / daer het volck van de resterende Schepen gekomen was/om den nieuwen Admirael te sweeren / waeronme de Spangiaerts met 15 soo chaloupen als Fregatten/mede upt quanen/ende roeyden na onse Jacht/als oft sy het wilden aborderen/ maer so de Heer Admirael de Chaloupen datelijck liet mannen / om den Vyandt aen te vallen / by aldien die yet op het Jacht Augustus

1624. Augustus

attenteerde/sijn de Spangiaerts ontrent 40 schoten geschoten hebbende/weder na het Callao gekeert. Cort hier aen is de nieuwen Vice-Admirael Jan Willemsz Verschoor met de twee Schepen Mauritius ende de Hope ende noch een Pynse in het Callao de Lima gearriveert/die het succes van zijn gantsche reyse aen de Heer Admirael rapporteerde / als dat sy in haer aenkomste drie schepen op de reede van't Eylant Puna verovert hadden/ waer van sy de twee verbrand hadden / ende het derde mede brachten: dat sy van daer de Rivier op nae Guayaquil ghevaren waren/ 't welck sy van den Vyand dapper ghesterckt/ ende met groot Guarnisoen beset vonden: dat sy even-wel tegen der Spangiaerts Batterijen ghelandet waren / ende met verlies van 35 mannen/ die meest in het aenkomen in de Chaloupen geschoten werden/ de Stadt Guayaquil inghenomen hadden/ ende alsoo sy nae de veroveringhe ghеen twee hondert mannen sterck zijnde / niet suffisant waren de Stadt teghen soo groot ghewelt van den Vyandt te behouden/ nochte oock eenighe bequaemheydt van Chaloupen hadden / om den buyt te berghen / dat zy de Stadt Guayaquil wesende de Haven van Quito / vol sijnde van alderhande Coopmanschap / met oock het nieuw Gallioen van den Koningh / tot den grонde verbrand hadden/ ende haer met het naeste getijde na de Schepen gheretireert: datter in dese inneminghe ontrent hondert Spangiaerden dood ghebleven zijn/behalven noch seventhien ghevanghens / die al te samen / om dat de Vyand met valsche Coeghels ghеschoten hadde / op de reede van Puna over boort gheworpen zijn. Dat zy daer naer haer Schepen schoon ghemaeckt / ende haer volck op het Eylandt Puna verversht hebbende / onder seyl ghegaen zijn/ nemende haer coers dicht by de wint om de Zuyd/ soo langhe tot dat zy haer op de hooghte van vijf en twintigh en een derdendeel graden by Zuyden de Line ontrent drie hondert en vijftigh mijlen van land bevonden / doen sy veranде-

Verschoor loopt op 25 en een derdendeel graden Z.B. tot 350 mijl t'Zee/ om veranderingh van wint te vinden.

PASCAERT VANDE ZEECVST VAN BYSVYEN CALLAO DE LIMA TOT BYNOORDEN DE BAY ACHTER DE PISCADORES

VERTONING VANDE REE INDE BAY ACHTER DE PISCADORES

Ias. Piscadores

10 7 3

20

De weg die de Vloot gehouden is

Lima Cidade de los Reyes

R. de Lima

Callao

5

30

24

20

14

7

7

I. de Lima

Duytsche mijlen

1 2 3

F. 76

anderingh van wind bekomende / eerst na de wal ghewend hebben / meenende ontrent Arika te verballen / ende onderweghen noch eenighe verversch-plaetse met ghewelt aen te doen / maer dat zy de wind so scherp kregen / dat sy het vaste land van Peru niet hooghер als op de 13 graden hadden konnen aendoen / 't welck op gisteren was / ende dat zy haer cours vervolghende / desen dagh in het Callao de Lima ten ancker gekomen zijn. 1624. Augustus

De Heer Admirael heeft sijn residentie blyven houden op 't Schip Delf / welck schip de vlagge aen de groote stenge gevoert heeft / 't schip Amsterdam heeft de vlagghe van de voor-stenge laten waepen / ende 't schip Oranghie van de Besaens-roede als voren.

Den 6 is van wegen de authorisatie van de Heer Admirael dobbel rantsoen van wijn ende kost aen de maets uytghedeelt.

Den 7 zijn alle de Capitepnen / Lieutenants / Vaendraghers / Commijsen en opper-stierlieden van de Vlote / by de Heer Admirael ter maeltijd geweest.

Den 8 heeft de Heer Admirael het volck van de twee gekomen schepen Mauritius ende de Hope den eed van ghetrouwighepd afgenomen.

Den 12 vertoonden haer de Spangiaerts met 20 so chaloupen als Fregatten in het Callao.

Den 13 hebben wy de hutten op't Eylant de Lima afgebroken / ende alle preparatie gemaeckt om op morgen vroeg t' seyl te gaen.

Den 14 met den dage zijn wy met 14 seylē / daer van de 3 by ons verovert / eñ om by de Vlote te blyvē / toe gerust waren / uyt het Callao de Lima vertrocken. Wy stelden ons cours nae de Piscadores / ende liepen daer tusschen door / latende een kleyn Clipken aen back-boort legghen / ende staken doen dicht by de wind nae de Baye achter de Piscadores / daer wy teghen den avondt met de Vlote ten ancker

1624. Augustus

ghekomen zijn. De Heer Admirael is terstondt met alle de vijf Compagnien Soldaten / ende een kloecke hoop Matrosen aen land ghegaen / doende de plaetse besetten / de Matrosen ettelicke diepe putten niet wijd van Strant graven / daer ons aenghedient was datmen versch water konde bekomen / om te sien oft het alsoo ware / op dat de moeyte niet te vergheefs soude zijn. Doen nu versch water in de ghegraven putten bevonden werdt / heeftmen een halve Maen aen de water-kant beginnen op te werpen / daer aen den gantschen nacht dapper van de Matrosen ghewrocht is / soo dat die des morghens in redelicker defensie was. Onder-tusschen bleven de Soldaten den gantschen nacht buyten de halve Maen de wacht houden / ende de Heer Admirael liet onderwylen uyt de Schepen thien metale draerkens / met haer afsuyten / in de halve Maen brenghen / op dat de Soldaten / by aldien sy met den daghe van den Vyand werden aengetast / daer in souden mogen schuylen / ende onder de bescherminge van de selve draecrkens haer retraite nemen.

Den 15 's morgens trocken de vijf Conpagnien Soldaten in de halve Maen / ende daer werden ses ware stucken / schietende twintigh a vier en twintigh pond yser / met haer afsuyten / met onghelooffelijcke rasligheyd aen Land gebracht / ende inde halve Maen ghestelt / maer alsoo in de gegraven putten so kleyne quantitept water bevonden werd / dat onse Vlote haer in korten tijd van water niet soude hebben konnen versorghen / ende daer beneffens ontrent onse Trenchee verscheyde berghen ende heuvelen laghen / die alle daer over commandeerden / waer die van Lima haer geschut ende force lichtelick konden brenghen / ende onse halve Maen gheheel ontdecken / ghelijck die om de voorschreven berghen ende heuvelen te besichtighen / uyt-gesonden waren / rapporteerden / so heeft de Heer Admirael de voorschreven ware Metale Stucken noch den selven avond weder laten

Aanden achter de Piscadores klippen.

PVNA

Sta Clara

Guayaquil

'Duytſche mijlen

1 2 3 4 5 6

Vertoning vande Ree onder I. Puna

Afteykening vande Rivier van Guayaquil
ende Eylanden Puna ende Sta. Clara

F. 78

laten aen boort brenghen / 't welck met de selve rasligheydt geschied is / maer de metale draeckens zijn tot morgen aen land gebleven/ om in't retireren/ des noods zijnde/tegens den Vyand te gebruycken. 1624. Augustus

Den 16 met dē dage is alle het volck met de metale draeckens in orde ge-embarqueert/ ende t'scheep gekomen / sonder dat de spangiaerts eenige myne toonden om ons te vervolghen. Na de middagh zijn wy met de zee-wind t'sepl gegaen / ende hebben ons cours West aen ghestelt / om boven punto Perdido te seylen.

Den 17 ende 18 hadden een doorgaende Z. Z. W. wind/ de cours N. N. W.

Den 19 op de middagh de hoogte 8 en een sestedeel gradē.

Den 20 's avonts sagen wy het Zuydelickste vande Eylanden de los Lobos/'t welck wy aen back-boord lieten leggen/ passeerende met een N. W. gang tusschen beyde de eylanden door.

Den 21 roeyde onse Chaloupe naer een doode Walvisch/ 't welck wy vermeynden een Barckje ofte Clippe te wesen/ om dat hy so hoogh boven water dreef.

Den 22 liep de stroom so sterck om de Zuyd/ dat wy met een stijf Top-zeyl-koelte voor de wind seer weynigh avanceerden.

Den 23 sagen wy Cabo Blanco/ de stercke stroom continueerde noch om de Zuyd/ als op gister.

Den 24 met den dage lagh het Eyland S. Clara N. O. van ons. Op de middagh sond de Heer Admirael dry Chaloupen voor uyt/om de Indianen die op Puna woonden/te waerschouwen van onse komste/ende dat haer geen leet van ons volck soude ghedaen worden. Dit geschiede op dat wy door de Indianen eenige kondschap van des Vyands gelegenthevd te Guayaquil mochten krygen. Des nachts de vloed verloopen zijnde/ heeft het de Vlote gelet.

Den 25 's morgens zijn wy weder onder seyl gegaen/ende quamen

1624. Augustus

quamen kort na de middagh op de reede van 't eyland Puna ten ancker. De afgheseonden chaloupen waren vier uren voor onse komste alhier gekomen/ ende hadden een spaensch Barckjen op de Reede betrapt/ 't welck eenige stuck-goederen in hadde/ welcken over land nae Lima souden gesonden worden / maer de spangiaerts ende alle de inwoonders van La Puna waren gevlucht/so dat wy niemand hebben konnen beloopen/ wat moeyte wy daer ock toe deden.

Den 26 is de Schout by nacht met alle de soldaten / met 10 chaloupen ende 2 Jachten op een tocht nae Guayaquil gegaen.

Den 27 van daegh hebben de 3 principael Schepen haer gheschut ende ballast in andere Schepen ghelost/om aen de grond te setten/ ende schoon gemaeckt te worden. De Heer Admirael heeft ock een troup matroosen te landewaert in gesonden/ om te vernemen ofter eenige Mays / ofte andere victualie / ten dienste vande Vlote / op het Eyland te bekomen was.

Tweede aenslagh op Guayaquil.

Den 28 is Meyndert Egbertsz / Capiteyn op 't Schip den Arent/overleden. De Heer Admirael ontfingh ock boodtschap van het quaed succes van onsen aenslagh op Guayaquil / hoe dat door de disorder van eenige Officieren ons volck in route geraeckt was / ende de vlucht nae de chaloupen hadden moeten nemen / met verlies van 26 of 28 mannen / 't welck gheschiede / volghens het rapport van de Commandeur/door dien de halve Compagnie soldaten van Capiteyn Everwijn / sonder haer Capiteyn te verwachten / den bergh op recht toe nae haer Vyand marcheerden/ meenende de eere van de victorie alleene te behalen / alsoo sy eenige spangiaerts hadden sien vluchten/maer also de spangiaerts/die haer op 't hooghste vanden bergh in eenige huysen geretrancheert hadden/ gelijckelick op haer los branden/ daer mede eenige nedervielen / so veroorsaeckten het sulcken schrick / dat sy van stonden aen de vlucht namen / ende niet een

een in route brachten noch een ander Vaendel / 't welck om haer te ſeconderen / den bergh op marcheerde. Hier nae werd den aenſlagh weder hervat / maer om dat de Commandeur gequetſt wert / die daer op dadelijck belaſte te retireren / ende de ſchrick onder het volck was / ſoo was alles te vergheefs. In ſomma ons volck moſten haer nae de Chaloupen retireren met verlies van 25 oft 26 dooden / waer onder de Vaendrigh van Capitein Everwijn was. Wy hadden daer-en-boven verſcheyde ghequetſten / als den Commandeur / ende Capitein Schutte / die tot op het laetſte alle devoir gedaen hadde / om de vlucht te remedieren / die beyde van haer quetſure gheneſen zijn / maer de Lieutenant Sonnenbergh is van zijn quetſure overleden. 1624. Auguſtus

Den 29 heeft men noch doende gheweeſt met de dry principale ſchepen te ſetten / ende ſchoon te maken.

Den 30 is de Vice-Admirael met thien Chaloupen / ende twee Vaendels ſoldaten aen't vaſte land gegaen / om beeſten ende appelen te bekomen.

Den 31 heeft de Heer Admirael van het volck / dat om het Eyland La Puna te beſichtigen / uyt-gheſonden was / verſtaen / dat op een ſeker plaetſe van het ſelve eyland / dicht aen ſtrand eenighe laſten Mays lagen / die men daer lichtelijck konde van daen halen / waeromme het Schip de Griffoen daer na toe geſonden is / om de ſelve Mays te laden ende in de Vlote te brengen. Bekomen eenighe laſten Mays.

Den 1 September waren de dry principale Schepen ſchoon gemaeckt / ende op haer defenſie ghebracht / waeromme de ander ſchepen mede gereetſchap maeckten / om te ſetten / ende ſchoon te maken. Septēber.

Den 2 is de Heer Admirael ſelver op het Eyland Puna aen landt ghebleven om het water-halen te vorderen / ende heeft de twee putten doen bewaecken met twee Corporaelſchappen ſoldaten / op dat het water by den Vpant niet ſoude vergeven worden.

1624. Septēber

Den 3 is de Vice-Admirael weder-gekomen/ mede brengende ontrent 8000 Oranghie-Appelen / ende een groote hoop Bananas / maer beesten hadde hy om de wildigheyd niet konnen bekomen.

Den 9 is Pieter Heyndrickſz / Stierman op 't Schip de Griffoen/ tot ſchipper op 't ſelve ſchip geſtelt/ overmits Pieter Cornelisz Hartloop / ſchipper op de Griffoen / als ſchipper op 't ſchip den Arent over-gegaen was.

Tot Lieutenant van de Compagnie van Capiteyn Omarus Everwijn/ is geſtelt Adriaen van Noorderwyle/ ende tot Vaendrich vande ſelve Compagnie Robbert van Vollenhove/ beyde Appointees.

Den 11 hebben wy het gantſche Dorp van La Puna in brand geſteken/ eñ de muren van de kerck om ver getrockē.

Den 12 's morghens met de voor-ebbe is de Vlote van 't Eyland Puna vertrocken. Wy miſten acht ſoldaten van de Compagnie van Capiteyn Schutte / 4 Franſchen ende 4 Engelſchen/ die aen land/ ten tyden van ons vertreck / zijn blyven ſtaen/ ende by den Vyand dachten over te loopen.

Den 13 konden wy door ſtilte ende contrarie wind noch niet in zee geraken.

Den 16 's avonts verbielē wy ontrent 10 mylen by Oosten Capo Blanco/ doen wy het wenden/ ende met een W. Z.W. wint N.W.aen ſeylden.

Den 17 bevonden wy op de middagh de Zuyder-breette van 3 graden.

Den 18 kregen wy de generale Z.Z.W. wind.

Den 19 van daeg is op 't ſchip den Arent overleden Willem Commers/ Commijs op 't ſelve ſchip/ een ſtout ende reſolveert krijghsman.

Den 20 continueerde de Z.Z.W.wind. Het verwonderde ons / dat wy de Eylanden de Gallapagos niet en ſagen/ hoewel wy/ volgens de Caerte/ de lenghte van de ſelve Eylanden hadden / ende meeſt alle de beſtecken van de ſtier-lie-

den

VERTONING VANDE HAVEN VAN ACAPVLCO

ACAPVLCO

BAYA DEL MARQVEZ

F. 82.

den tuſſchen de Eylanden door liepen / dan wy giſten / dat ſy op haer ware langhte niet en laghen / ende dat ſy by W. van ons waren. 1624. Septēber

Den 22 op de middagh de hoogte 1 graed ende 25 minuten/ende ſagen kort daer aen by Z. van ons eenige Eylanden/ die wy de Gallapagos giſten / hoewel de beſtecken der ſtier-lieden de ſelve Eylanden al gepaſſeert waren. De Z. W. wind continueerde tot op den 10 October / hoewel wy in de laetſte daghen ſomwylen ſtilte hadden / doen de wind Z.O. ende O.Z.O. liep.

Den 11 October op de middagh de hoogte 12 graden ende 50 minuten / ende waren met een doorgaende koelte uyt den Z.O. ende Z.Z.O. Noort-Weſt geſeylt. October.

Den 12 ende 13 continueerde de Z.O. wind.

Den 14 ende 15 hadden wy meeſt ſtilte.

Dē 16 de hoogte 15 graden eñ 55 minutē: de wint N.W.

Den 17/18 ende 19 continueerde de N.W. wind.

Den 20 met den dage ſaghen wy 't vaſte land van Nova Hiſpania/ 't welck hem met hooge bergen vertoonde N.O. van ons. Op de middagh hadden wy de hoogte 17 graden ende 50 minuten/ende dreven den gantſchen dagh in ſtilte. Komen op de Cuſte van Nieuw Spagnia.

Den 21 's morgens ſtilte / op de middagh de hooghte van 18 graden. 's Nachts in ſtilte zijn 4 groote Chaloupen nae de wal geroeyt/ om een viſſchers Barckjen te intercipieren/ daer uyt wy des Vyands gelegenthey̆d verſtaen mochten/ ende verkent raken / hoe verre wy noch van de Port van Acapulco waren.

Den 22 op de middagh de hoogte 18 graden ende 12 minuten/ende waren noch ontrent 2 mylen van land. Naer de middagh ſtelden wy ons cours met de zee-wind uyt den Z. W. na de wal toe/ om op de afgeſondē chaloupen te wachtē/ die na Sonnen ondergang by ons quamen/rapporterende/ dat ſich de Cuſt O.Z.O. ende W.N.W. ſtreckt/ eñ dat de diepte een gotelingh-ſchoot van de wal is 20 a 30 vademen

1624. October. zant ende ſingel gront/ ende dat ſy wel eenig volck aen lant hadden geſien/maer dat zy om de groote barninge daer niet hadden konnen bykomen.

Den 23 's morghens ſtilte/ de Zee grof uyt Z. W. na de middagh de wind uyter Zee als op gilteren/ ſoo dat wy bevonden / dat de wind op de Cuſt van Nova Hiſpania ordinaris van voor de middag tot 's avonds uyt ter Zee komt/ ende te middernacht uyt het lant. 's Nachts variabele wint met donder ende blixem.

Sien Siguatanejo. Den 24 hadden wy Siguatanejo/ 't welck ſeer kenbaer is aen 4 witte Clippen / die 3 mijlen van Siguatanejo leggen. Wy ſagen hier na den bergh van Calvario / die gehackelt is/ ende Z. W. in Zee ſtreckt/ende van alle kanten in't aenkomen een eylant ſchijnt te weſen. 's Nachts kregen wy ſtilte met donder blixem ende regen.

Den 25 avanceerden wy weynigh om de ſtilte/ ende door dien wy vreeſden Acapulco by nacht voor by te ſeylen.

Den 26 ende 27 ſeylden wy langhs de wal / ende hadden de hooghte van 17 graden/ op welcke hooghte de Poort van Acapulco ghelegen is.

Komen in de Poort van Acapulco. Den 28 met den daghe waren wy ontrent een half myle van het Eyland dat voor de poort van Acapulco leyt/ende ſo wy noch niet konden bekennen / dat alhier Acapulco was/ ſoo is onſe chaloupe voor uytgeroeyt/om te beſichtigen / die weder-keerende een ſchote dede tot een teken/ dat alhier de Haven van Acapulco was / waerom de ſchepen draghende daer na toe hielden / ende op den avond in 't gheſichte van 't Caſteel gheſet hebben. Het Fort ofte Caſteel van Acapulco is deſe laetſte jaren eerſt nieuw ghemaeckt/ende op een uytſteeckende punt ghelegd/tot bevrydinghe van de Galliocns die uyt de Manillis komen/ die dicht onder 't Caſteel ſetten konnen. Het heeft vier Bolwercken/die met 10 oft 12 ſtucken beſet zijn/ende is met eene ſteene muur rontom omtrocken/het ſchoot in onſe aenkomſte twee ſchoten / die niet toereyck-

repckten. Wy bevonden alhier in de Haven 2 ofte 3 kleyne Barckjens / die niet waerdigh waren yet daer op te attenteren. 1624. October.

Den 29 hebben wy ghesocht met de Spangiaerts in onderhandelinge te treden/om uyt haer ostagiers/ende maniere van handelinge te verstaen/ oft sy dit jaer ock Gallioens uyt de Manillis verwachtende sijn/ende oft der selver komste haest op handen was. Wy gaven aen de Spangiaerts te verstaen/hoe dat dese Vlote langs de custe van Peru seylendee/enige spaensche Capiteyns ende andere gevangenen bekomen hadde/ende also de Heer Admirael nu van sinne was na Oost-Indien over te steken / dat hy de Spaensche ghevangens voor eenige ververschinghe wilde laten rantsoeneren / by so verre de Gouverneur eenige gequalificeerden als Ostagiers aen de schepen wilde senden om te handelen/daer tegen eenige van de onsen in het Kasteel souden blyven: hier op werd van de Gouverneur gheantwoord/dat hy niet van meeninghe was eenige Ostagiers aen de Heer Admirael te senden/ ofte yemand in het Kasteel te ontfanghen/ maer by aldien de Heer Admirael goet vond/de gevangens voor gelt te laten lossen / dat men de gevangens soude voor haer brenghen/ dat sy in alle redelijckheyd met ons wilden handelen/ maer so de Heer Admirael hier toe niet verstaen konde/is de handelinge ge-eyndiget.

Den 30 eñ 31 heeft de geheele Vlote in de Poyt van Acapulco blyvẽ houden/also mẽ door stilte niet konde vertreckẽ.

Den 1 November zijn al de schepen in stilte uyt de Haven geboucheert / om onder 't seyl te gaen / daer het Kasteel ses schoten na dede sonder te treffen. Op den avond is de Vice-Admirael/met de Schepen Amsterdam/ de Eendracht/ den Arent / de David ende de Griffoen met de Jachten de Jager ende 't Geweld/ende de chaloupe van den Arend/van de Heer Admirael geschepden / ende is 18 oft 20 myten boven wints ofte by Westen Acapulco gaen setten / op dat hy de Novẽber

1624. Novēber

Gallioens/die na ons meeninge daer ontrent het lant ſoudē aen doen/ mochte aen booꝛt komen / ende beſeylen/ ofte dooꝛ naerſtigh verbolghen de ſelven het Eſquadꝛon van de Heer Admirael mochte in handen jagen. De Heer Admirael heeft het wederom in de Haven van Acapulco met de reſterende ſchepen geſet.

Den 2 zijn de ſchepen Mauritius/ Hollandia/ de Hope/ de Winthont ende Naſſauw van Acapulco t'ſepl gegaen/ ende hebbende een ontrent 1 en een half mijl van den ander ghe-ſettet/ ſo dat het Ooſtelijckſte ſchip de Hope ontrent 1 en een half mijl boven Acapulco/ ende het Weſtelickſte ſchip Mauritius het Ooſtelijckſte Schip van het Eſquadꝛon van de Heer Vice-Admirael in't gheſicht heeft gaen leggen/ ende de Heer Admirael is met de ſchepen Delf ende Oꝛangien in de Poꝛt van Acapulco blyven leggen.

Halen water in Puerto del Marques.

Den 3 ende 4 hebben de Boots ende de Chaloupen van de ſchepen Delf ende Oꝛangien in Poꝛto del Marques ontrent 1 en een half mijl van Acapulco water ghehaelt. De Heer Admirael ſond 9 Soldaten op het hooghſte van 't Eyland / om nacht ende dagh goede wacht op de Gallioens te houden/ ende toe te ſien wat onſe Schepen wedervoer.

Den 5 is een Boſſchieter van 't ſchip Oꝛangien van het Eyland/ by den Vpand over geſwommen.

Den 7 is Capiteyn Witte met de Boots eñ Chaloupen wederom om water geweeſt/ maer ſoo de vyant hem daer in embuſcade ghelepd hadde / die ons volck beſpꝛongh/ ſo heeft ons volck de vlucht na de Chaloupen genomen/ met verlies van 4 mannen/ die verdꝛoncken ende geſchoten werden/ ende ſo der noch een man aen ſtrant was ſtaen blyven/ is Capiteyn Witte/ om die man te bergen/ weder nae ſtrant recht op den vyandt aen-gheroept / ende heeft die man ſelver in de Chaloupe ghetrocken/ maer de Capiteyn is ondertuſſchen in zijn ſyde gheſchoten/ daer van hy naemaels ghene-ſen is.

Den

Vertoning hoe de Nassausche vloot heeft ghelegen onder de Cust van Nueva Spagna, wachtende op de Schepen uyt de Manillas.

Vertoning vande Ree waer de Nassausche vloot heeft ghelegen onder de Suydwestsijd van't eylandt Guagan, een vande Ladrones eylanden

F.86

1624.
Novẽber

Den 8 is de Heer Admirael uyt de Haven van Acapulco t'ſeyl gegaen.

Halen water 18 mylen by Westen Acapulco.

Den 15 is de Vice-Admirael / latende zijn Eſquadzonſchepen op de wacht legghen / met het Jacht de Winthond by de Heer Admirael gekomen. Hy verhaelde / dat zy 16 oft 18 mijlen by Weſten Acapulco een goede water-plaetſe gevonden hadden / daer de ſchepen haer van water voorſagen / maer dat men om de groote barninge aldaer qualijck konde landen. Wy waren van daegh ontrent 5 myten by Weſten Acapulco / en liet de Heer Admirael de ly-waerſte ſchepen waerſchouwen dat ſy hem datelijck ſouden volgen.

Den 16 ende 17 was de wind Weſtelijck / ſo dat wy weynigh avanceerden.

Den 18 zijn vier Soldaten / die met de Chaloupe van het ſchip Hollandia na den Vyand meenden te roeyen / van den Raed gecondemneert / om gehangen te worden.

Den 19 ende 20 de wint uyt de Weſtelicker hand.

Den 21 ſagen wy de Weſtelijcſte ſchepen van het Eſquadzon van de Vice-Admirael. Wy waren van daegh ontrent 17 myten boven Acapulco / ende hadden in de tijt van ſes dagen 11 myten om de Weſt gewonnen. Des nachts hadden wy een Travade uyt den Weſten / met groote regen.

Den 22 ſagen wy alle de ſchepen onder ſeyl / die om de ſtilte die de gantſche dag geduurde / niet by ons konde komen. Wy verſtonden uyt het Jacht / dat voor af quam / datter ſes ſoldaten by den Vyand waren over gheloopen / ende dat de ſchepen Amſterdam / ende de Eendracht haer water ingenomen hadden / ende dat de Spangiaerts des anderen daegs na haer vertreck / haer wel 600 mannen ſterck op ſtrant vertoonden / die buyten twijffel ons water-haelders ſouden overvallen hebben / ten ware ons volck al van landt hadde vertrocken geweeſt.

Den 23 een kleyn koeltjen uyt de Noordelicker hand.

Den 24 een ſtyve coelte uyt den Weſten: tegen den avond

is de

1624. Novēber

is de groote Chaloupe vande Vice-Admirael ongeworpen/ die om het harde weder niet konde geberght worden/ so dat de Chaloupe met de metale draerkens/ daer mede die voorsien was/ de zee ten besten gebleven is.

Den 25/26/27/ en 28 seylden wy om de West dicht langs de wal/ soeckende nae de Eylanden de Ladrilleros/ die 40 spaensche mylen by Westen Acapulco legghen/ aldaer/ volgens het schryven van het spaensche Journael/ water/ vis/ ende Patattas in overvloed soude te bekomen zijn/ ende also wy nu meer als 45 Duytsche mylen by de wal op-gekomen waren/ ende gheen apparentie van de selve Eylanden sagen/ so dachte ons dat alle moeyte om de selve Eylanden te soecken/ te vergeefs was.

Den 29 heeftmen de Jachten/de Winthond ende 't Geweld in brand gesteken/ also die onbequaem waren om langer by de Vlote te blyven. Noch heeftmen een oude Piloot Diego Sanchios/ die ons goede dienst zint de voyage ghedaen heeft/ende twee overloopers/op haer versoeck/ met een kleyn bootken aen land gesonden.

Stekē over nae d'Oost-Indien.

Op de middagh de hooghte 17 graden ende 50 minuten/ en hebben doen alle devoyr gedaen/om in de Oostelicke passaet wind te geraken. De wind was N. W. met een fraeye koelte.

Den 30 heeft hem de Heer Admirael met de principael Officieren van de Vlote op 't Schip Hollandia vervoeght/ om in 't executeren van de vier ter dood-verwesen Soldaten present te zijn/maer also alle de Crijghs-Officieren voor desse gevangens seer instantelick by de Heer Admirael intercedeerden/so heeft de Heer Admirael geconsenteert/dat sy met haer vieren brief kens souden treckē/ en dat de drie van haer vieren souden ghepardonneert worden. Het ongheluck is Frans Fout van Hildersom te beurt gevallen/ die datelick aen de Nock van de rhæ is opgehangen.

Op de middagh de hooghte 17 graden ende 50 minuten:

de

de wint W.N.W. en tegen de nacht N.N.W. met redelijcke koelte. 1624. Decēber.

Den 1 ende 2 December was de windt N. N. W. ende N. de cours was Z.W.

Den 3 kregen wy de generale N.O. ende O.N.O. wint/ waer mede wy de cours om de West stelden.

Den 14 's avonds op de hooghte van 15 graden / ende 15 minuten/hadden wy een groote Travade uyt den Noordt-Oosten.

Den 16 heeft de Heer Admirael het Jacht de Jager laten voor seylen / om de Schepen by nacht met een schoot te waerschouwen/indien hy eenigh land gewaer wert.

Den 23 is op 't Schip Mauritius overleden Adriaen Verplancken/Commijs op 't selve schip.

Den 1 Januarij is aen yeder back een kanne spaensche Wijn tot een nieuwe Jaer vereert. 1625. Ianuarius

Den 8 heeft de Heer Admirael belast/overmits de scheurbuyck seer toe nam / waer aen daeglijcx veel volcks van de Vlote stierf / dat men in het over boort setten van de dooden niet en soude schieten / want het schieten / 't welck menighmael op een dagh in diverse Schepen gheschiede / grooten schrick onder het volck causeerde. Men heeft ock aen yeder man een pimpelken Brandewijn daeghs begonnen uyt te deelen.

Den 11 is Pieter Claesz Slacht/Commijs op 't Schip de Eendracht/ overleden.

Den 15 's morgens sagen wy land West van ons:'t was laegh land/daer het vreesselijck barnde/ so dat wy groot geluck hadden/dat wy by nacht hier op niet en verrielen / om dat de gheheele Vlote groot perijckel soude gheloopen hebben. Wy gisten dit land Islas de Galperico te zijn. Sien land.

Den 23 op dese tijd taste de scheurbuyck ons volck so geweldigh aen / datter daeghlijcx vele storven / eenighe Schepen waren soo machteloos dat sy nauw gheseondt volck

1625. Ianuarius

hadden/ om de Schepen te voeren. Van daegh is Cornelis Jansz/ Commijs op 't schip de David/ gestorven.

Sien de Ladrones Eylanden.

Den 25 op de middagh saghen wy 't Eyland Guagan/ een van de Eylanden van de Ladrones/ daer wy op den avond by quamen. Het was redelick hoogh effen land/ ende de Ladronesen quamen de Vlote meer als twee mylen met twintigh Canoes van land te ghemoet / verruylende voor oudt yser/ Cocos / Bananas ende Patattas. Wy hebben den gantsche nacht met groote stormen bygehouden/ om op morgen met den dage de Reede te soecken.

Den 26 's morgens quamen de Ladronesen met 150 Canoes aen de Schepen / verruylende Cocos ende Amjamas/ so dat ons Schip alleen ruylde ontrent 700 Cocos. Op den avond zijn wy aen de West-zyde van 't Eyland Guagan op 10 vademen zand-grond / een Gotelingh-schoot vande wal ten ancker ghekomen. 't Schip de Hope raeckte grond af/ ende so hy maer 8 of 10 gesonde mannen op hadde/ heeft hem de Heer Admirael hulpe toe ghesonden / die hem des nachts op de Reede brachten.

Den 27 is de Vice-Admirael met de helft van de Soldaten nae het kleyne Eyland ghevaren / dat ontrent dry mylen by Zuyden de Reede ghelegen was / om te sien oft aldaer eenighe ververschinghe ten dienste van de Vlote te bekomen waer / dan alsoo het daer gheweldigh barnde / ende men lichtelijck door de verborghen klippen een Chaloupe sonde verlozen hebben/ende de Ladrones op de Vice-Admirael versochten / dat hy met sijn volck van land sonde willen blyven / alsoo sy alles in overvloed aen de Schepen souden brenghen/ is hy weder na de Reede gekeert. De Schout by nacht heeft met de resterende soldaten de Baey besocht/ daer hy een water-plaetse vant / daer het water licht om halen was. Wy ruylden desen dagh eenige hoenderen / ende meer als 7000 Cocos.

Den 28 werden 50 soldaten/ tot bewaringe van de groote Cha-

te Chaloupe/ die aen land ſoude vertimmert worden / ende tot bevrydinge van de water-haelders/aen land gelept. Deſen avond is Capitein Omarus Everwijn van een hartvang ſubptelick geſtorven. 1625. Ianuarius

Den 29 waren wy genootſaeckt meer ſoldaten/ende twee metale Draerkens aen land te brenghen/ om dat de Ladronesen met Aſſagayen gewapent/ in groote menughte aen de water-plaetſe quamen.

Den 1/ 2/ 3 ende 4 Februarius brachten de Ladronesen veel Rijs aen de Schepen / die wy van haer ruylden / een Bael van tſeventigh ende tachtentigh pont Rijs / voor een verroeſte bijl oft hack-mes/ die gantſch bedorven was/ ende nieuwers toe diende. Februar.

Den 5 is een generale Monſteringhe door de Vlote ghe-ſchied/ ende werden noch bevonden 1260 koppen / daer onder begrepen zijn 32 ſo ghevanghen Spangiaerts/ als Negros.

Den 8 is tot Capitein gheſtelt/ in plaetſe van Capitein Everwijn/die overleden is/ Hendrick Roſe/Lieutenant van Capitein Schutte.

In wiens plaetſe tot Lieutenant is geſtelt Barêt Schutte/ Vaendrigh van de ſelve Compagnie/ ende tot Vaendrig van die Compagnie is gheſtelt Otto van Vollenhove / Appointee.

Den 9 heeft de Heer Admirael aen Land een Predikatie laten doen.

Den 11 's morghens zijn wy van 't Eylandt Guagan t'ſeyl ghegaen. Het Eyland Guagan is een van de Eylanden/ die men noemt Iſlas de las Velas/ ofte van de Ladrones / ende leyd op de Noorder breette van derthien en twee derdendeel graden/maer de reede/ daer wy met de Vlote op 10/ 20 en 30 vademen zand-gront ontrent anderhalf Cartouw-ſchoot van de wal gheſet lagen/ heeft de hooghte van derthien en een half graden. De reede leyd aen de Weſt-ſy-

1625. Februar: de van 't Eylant/ende kan so wel van by Nooyden als van by Zuyden het Eyland beseylt wooyden. Het land is tamelijck hoogh / vruchtbaer ende op veel plaetsen met rijs besaeyt/als blijckt uyt de quantiteyt die wy gheruylt hebben. Cocos - boomen zijnder sonder ghetal/ soo oock op het Eyland dat aen de Zuyd-Oost hoeck leyd/en Palmijten heeft men over al veel / dan het schijnt dat dese by de inwoonders in waerden ghehouden wooyden. Anjanas vallen hier sonder getal/ die wy in groote menighte van haer geruylt hebben. Wy hebben in de tijdt / dat wy hier gheleghen hebben ontrent 200 Hoenderen gheruylt/ dan gheen beesten konnen bekomen / wat moeyte wy daer oock toe ghedaen hebben. De Ladroonesen zijn van leden treffelijck gheproportioneert/ende van stature grooter als de Tarnatanen ende andere Indische natien. Sy zijn roosachtigh van coleur/ende gaen heel naeckt/ maer de vrouwen bedecken haer schamelheyd met een blad. Haer wapenen zijn Assagayen ende slinghers/daer mede sy den ander den oorlogh aen doen / meesterlijck daer met om gaende. Haer Canoes zijn aerdigh gemaeckt / eñ konnen seer scherp by de wind seylen/sy hebben maer eene vleugel/waer mede sy de Canoe in't seylen konnẽ in't gewicht houden/staende verder ofte nader de Canoe/na dat de wind sterck koelet. Met dese Canoes dooyven sy wel 2 of 3 mylen in Zee gaen/ al is 't dat de zee grof gaet / om dat sy haer Canoes / als sy om vallen/ lichtelick konnen drooghy maken. Sy schijnen met den eersten oprecht in 't handelẽ te zijn/maer daer na siet men dat de naem van Ladroones haer niet te vergheefs ghegheven is/ want sy debalen rijs die wy van haer kochten/ ten deele met zant ende steen vulden/ende rechten meer ander dieverijen aen. Die hier aen land willen gaen/moeten haer wel versekeren/eñ van wapenen voorsien/ eñ in 't alderminste op de Ladroonesen niet vertrouwẽ/ want alle die ter sydẽ afgaen/ staen in perijckel van gemassacreert te wooyden/ gelijck eenige van ons volck wedervaren is.

Den

Den 14 op de middagh de hoochte 10 graden en een half/ ende ſagen doen een eyland W.Z.W. van ons 8 mylen: wy giſten dit land het Eyland Sahabedza te zijn / hoe wel het met de Caerte op 't nauſte niet en accoꝛdeerde. 1625. Februar:

Den 15 ſaghen wy met Z.O. Son een ander Eylandt/ 't welck wy een nieuw Eylant achten te weſen / om dat het niet in de Caerte en ſtont. Het was redelijck hoog lant eben gelijck Guagan/de N.O. eñ N.W. hoeck leggẽde ontrent 4 mylen van den anderen / en het is tamelijck breet ſo wy ſien konden: aen de N.O. hoeck ſtreckt hem een groot rif af wel 2 mylen in Zee. Daer quamen diverſche praeuwen van land/ naer ons toe/ daer in eenige perſoonen ſaten van ghedaente eñ poſtuur als de Ladꝛoneſen / met lang ſwart hayr/ ende eenighe verciерſelen om haer lijf behangen/ dan ſoo wy voort ſeylden/ konden ſy niet aen boꝛt komen. Dit lant was bewoont ende wel ghebouwt/ ſoo veel men ſien konde/ ende leyd op de hooghte van 9 en dꝛy vierendeel graden.

Den 16/ 17/ 18 ende 19 continueerde de dooꝛ-gaende N. O. wint.

Den 20 hadden wy ſtoꝛmachtigh weder uyt de Ooſtelicker hant/ met gewelᵭigen regen. Wy hebben het des nachts niet ſchover-ſeyl om de Weſt laten voortſtaen / om niet te verballen in de Bocht by Noꝛden Caep de Viſcajo/ dat de Ooſt-hoeck is aen 't landt van Magindanao / het Zuydelickſt groot Eyland van de Philipinas.

Den 21 continueerde het ſtoꝛmachtigh weder. Wy lieten het des nachts met het hooft om de Noꝛdt met kleyn ſeyl dꝛyven/ om niet op een lager wal te verballen.

Den 22 konden wy noch geen lant ſien / hoe wel de meeſte beſtecken de geſeyde Caep al gepaſſeert waren.

Den 23 's moꝛghens is by den Heer Admirael ende den Raet de beſtecken van de Stier-lieden gheſien / ende haer advijs ghehoꝛt zijnde/ ghereſolveert datmen Z.Z.W. ſoud aengaen tot op de hoogt van dꝛy graden/ ende alsdan 't lant

1625. van Gilolo aendoen / om van daer een vaste cours na Ter-
Februar. nate te stellen. Op den middagh bevonden by 't peylen van de hoogh dat de stroom ons gheweldigh om de Noord had gheset/ hoewel de Noordlijcke Mousson doorwaeyde.

Den 24 op middernacht vonden ons op 4 graden 50 minuten.

Den 25 wesende met N.O. wind Z.Z.W. gestevent/ of so men meende gheseylt 12 mylen. Vonden op den middagh de hoogh 6 graden 20 minuten. Bevindende dat wy in een half etmael / in 't Noorder Mousson/ Z. Z. W. stevenende een halve graed/ om de Noord geset waren.

Den 26 's middaghs op 4 graden.

Den 27 's middaghs op 2 graden 45 minuten/ blyvende by de geseyde Z.Z.W.cours/de wind noch al uyt de Oostlijcke hand.

Den 28 sagen wy 't land W. 6 mylen van ons:de stroom sette ons geweldigh in.

Martius. Den 1 Martius dreven wy in stilte.

Den 2 kregen wy in 't gesicht de bergh van Gammacanor/ geleghen op de Cust van Moro/ het welck het Noordeynd is van Halemahera/oft 't groote lant van Gilolo/daer de Moluckssche Eylanden aen de West-zyde onder of bylangs leggen.

Den 4 op de middagh de hooghte 1 graed ende 40 minuten. Tegen den avond een lustige koelte uyt den Noorden/ daer mede quamē wy inder nacht ontrent Malayen/ hooftstadt van 't Coninghrijck van Ternate. De Heer Admirael sand een Chaloupe voor uyt nae Toluco / om de Heer Gouverneur vande Molucquos/ Jaques le Febre/ die voor dien tijdt aldaer was / van onse komste te waerschouwen/ maer om dat het stilder werd/ quamen wy eerst met den dage voor Malayen op de Reede.

Komen in de Molucquas.

Den 5 na onse/ ofte den 6 nae de gemeene Indische rekeninghe/ heeft de ghemelde Heer Gouverneur den Heer Admirae

mirael aen boort wellekom gheheeten / ende zijn teghen den middach met den ander aen land gevaren. De oorsaeck van het verschil des tijds is / dat onse Vlote van Holland om de West seylende/ ontrent sesthien uren met de Sonne gheloopen is/ so dat wy de daghen ordinaris een weynigh grooter ghehadt hebben als van 24 uren / ende dat die uyt Holland na Indien geseylt zijn/ om de Oost loopende / tegen de zonne geloopen zijn / dat die de daghen ordinaris een weynigh korter gehad hebben als 24 uren / ende de Sonne ontrent 8 uren op de middag inde Moluccos vroeger ontmoet zijn als in Holland/ so dat de differentie een gantsche dagh is. 1625. Februar.

Den 9 is het schip de Eendracht ten dienste van de Oost-Indische Compangnie gheseylt nae Maquian / een vande Moluckse Eylanden / namelijck het vierde van de groote van Noord af te tellen / ende over ses daghen wederom ghekomen.

Den 13 is te Malepen tydinghe gekomen/dat de Trouwe een van d'Oost - Indische Compangnies Schepen gebleven is op Sangi/een Eylant vijftigh mylen ontrent het Noord - West ten Noorden / van 't Eylandt Ternate / op den wegh nae de Filipinen. Van daegh is de Heer Admirael met de vier principaelste schepen / ende de meeste macht van de Vlote nae Caleamate/een onser Forten op Ternate geseylt om het selve te slechten.

Den 16 zijn de voorsz Schepen nae dat het Fort geslecht ende 't geschut daer van gelicht was/ weder op de reede van Malepen gekomen.

Den 17 is de Vice - Admirael met vier Schepen van Malepen ghegaen om te slechten ons Fort/ op 't Eylandt Motyr/wesende het derde groot Eylant in de Molucquos.

Den 25 is de Vlote met den Gouverneur van de Molucquos na Maquian gheseylt / daer de Vice - Admirael met de vier ander Schepen by gekomen is/ende heeft op de reede van Gnoffaquja gheset.

Den

1625. Februar. Den 26 is ghereſolveert dat men voortaen in de Vlote de Indiſche wijſe / in het ſchaffen van de ſpyſe ſoude volghen. Ock is geordineert/dat het Schip de Eendracht na Sangi ſoude gaen/om het volck ende het geſchut van 't gebleven ſchip de Trouwe op Maleyen te brengen.

Den 28 is de Vloot van Maquian geſchepden / ende om dat de wind te ſcherp was om boven de Gorities te ſeylen/ zijn wy geloopen door de Strate die tuſſchen oud eñ nieuw Batſian doorgaet.

Den 30 zijn wy de enghte gepaſſeert/ende voor ons Fort op Labou in Batſian ten ancker gekomen.

Den 31 zijn wy van Batſian gheſchepden / ende hebben ons cours na Amboina geſtelt.

Aprilis. Den 4 Aprilis is de Vlote gearriveert op de Reede voor 't Caſteel op't kleyn Amboina/alwaer het ſchip Delfhem van een nieuwe maſt voorſien heeft/ende is voort by de Gouverneur van Amboina/genoemt Herman van Speult/alle preparatie gemaeckt tot een tocht op Loehoe en Cambelo/op't land van Ceram / tegen over den Noord-Weſt-hoeck van 't groot Amboina.

Den 25 is de Chaloupe van 't ſchip den Arent met brieven van onſe komſte / aen de Heer Gouverneur Generael/ wegens de Geunieerde Nederlanden in Oost-Indien / na Batavia afgeſonden.

Majus. Den 14 Majus is de Heer Admirael met de ſchepē Mauritius/ de Griffoen/ ende de David (het ſchip den Arent van te voren na Cambelle / ende de Hope na Loehoe geſchepden zijnde) met de gheheele macht vande Vlote / ende de Heeren Gouverneurs van Amboina / Speult ende Gorcom / met alle de Corercoren ende macht van Amboina op de tocht na Ceram gegaen/aldaer men voor eerſt de ſterckte Loehoe verovert/ ende gantſch geruineert heeft/ en daer nae de weder ſpannige Negries of Dorpen verbrant/ ende al haer nagel-boomen verdeſtrueert/ ende te gronde vernietight heeft.

Loehoe ende Cambelo gedeſtrueert

Den

Den 22 Junius is de Heer Admirael met de Gouver- 1627.
neurs weder op Amboina gekomen / la tende de ſchepen met Iunius.
de ſiecken om de contrarie mouſſon/op de reede van Cam-
belle blyven.

Den 18 Julius is de Heer Admirael ende de Gouverneur Iulius.
Speult van Amboina met de Vlote na Batavia t' ſeyl ghe-
gaen.

Den 19 zijn de ſchepen die voor Cambelle geſet lagen/by de Vlote gekomen/ om dat het Jacht de Jager (een van de Spaenſe Pynſen) ſo leck was / dat hy het niet langer boven water konde houden / ordonneerde de Heer Admirael / dat het ſchip Hollandia het geſchut van 't ſelve Jacht op de ree-de van Cambelle ſoude loſſen / ende het Jacht in de brandt ſteken/eñ in de ſtrate van Botton weder by de Vlote komẽ.

Den 20 zijn wy door ſcherphevd van de Zuyden windt genootſaeckt by Noorden 't Eyland Boero om te loopen.

Den 22 heeft de Vlote in de N. O. Bay van Boero het Jacht Naſſau van zijn geſchut ontloſt / en als onbequaem om by de Vlote te blyven / verbrant. Alhier is 't ſchip Hollandia weder by de Vlote ghekomen.

Den 2 Auguſtus zijn wy op de reede van Botton ghear- Auguſtus
riveert.

Den 6 is de Vlote van Botton geſcheyden.

Den 10 zijn wy op de reede van Macaſſar ten ancker ge-komen / al waer de Heer Gouverneur Speult aen lant ge-weeſt/ende by den Coningh vriendelijck ontfangen is.

Den 19 is de Vlote van Macaſſar gheſeylt.

Den 25 is de Gouverneur Speult met de ſchepen Oran-gien ende Mauritius nae Japara ghegaen / ende de Heer Admirael heeft met de reſterende Schepen zijn cours recht toe na Batavia geſtelt.

Den 29 is de Heer Admirael met eenige ſchepen ghearri-veert op de reede van Batavia/ weſende de hooft-Stad der Nederlantſche Compangnie in Ooſt-Indien: al waer de

1625. Auguſtus

Gouverneur Speult ettelijcke dagen daer aen met de ſchepen Oranghien ende Mauritius mede gekomen is. Eñ om dat ten tyde van ons arrivement/ te Batavia geen avantagieuſe aenſlagen voor de Oost-Indiſche Compagnie voorvielen / waer toe men de gheheele Naſſauſche Vlote ſoude hebben moghen gebruycken/ſoo wert by de Heer Gouverneur Generael ende den Raet van Indien goet gevonden/ dat men de ſchepen van de ſelve Vlote ſoude ſchepden/en na ſulcke plaetſen ſchicken / daer ſy het Vaderlandt / ende de Oost-Indiſche Compagnie / het meeſte voordeel / ende den Vyand de meeſten afbreuck mochten doen. De Heer Gouverneur Speult is met de ſchepen Oranghien / Hollandia en Mauritius (daer op waren de Capitepnen / Enghelbert Schutte / Johan Ter Halte / ende Evert de Vries / ende Juſtus de Vogelaer / Coopman op 't Schip Amſterdam/) van Batavia na Suratte geſeylt/die van daer op het ſpoedighſte nae 't Vaderlandt dachten te komen. De Vice-Admirael Jan Willemſz Verſchoor / is met de twee ſchepen de Hope en Griffoen / ende noch twee Jachten van d'Oost-Indiſche Compagnie op een tocht nae Malacca ghegaen. De ſchepen den Arent ende de David zijn nae de Cuſt van Coromandel gheſonden. 't Schip de Eendracht/ ſoo haeſt het upt de Moluccos tot Batavia ghearriveert was / heeft men 't toegeruſt om met den eerſten nae 't Vaderlant te ſeylen/ende de twee reſterende ſchepen / Delf ende Amſterdam heeft men aen 't eylant Onruſt geſet/ om te verdubbelen ende/de Eendracht te volgen.

October. Den 29 October is de Heer Admirael/ſieck zijnde met de Schepen de Eendracht/ ende 't Wapen van Hoorn vol-laden zijnde/van Batavia nae 't Vaderland geſeylt.

Novẽber Den 3 November is de Heer Admirael Gheen Huygen Schapenham op't ſchip de Eendracht overleden / ende den 5 dito op 't Eylant Pulo Boſſot 2 mylen van Bantam begraven.

Den

Den 27 zijn wy buyten de Straet Sunda gheweest/ na dat wy door contrarie wint ende stilte meer als dry weken in't passeeren van de Strate door gebracht hadden. 1626. Ianuarius

Den 22 Januarij zijn wy op de reede van de Caep de Bona Esperanca wel gharriveert / alwaer wy hebben gevonden Brieven van 't Schip Middelburgh van dato 28 December 1625. Als wanneer 't selve van de Caep naer S. Helena is vertrocken/ beset met 136 man/ ende met goeden moet/so sy schryven om 't Schip in't Vaderlant te brengen.

Den 9 Februarij zijn wy van daer t'seyl gegaen. Februar.

Den 24 zijn wy met de twee schepen op de reede van S. Helena gharriveert.

Den 11 Maert zijn wy van 't Eyland S. Helena ghescheyden. Martius.

Den 16 Junij zijn wy door sieckte genootsaeckt geweest in Pleymuyen te loopen. Iunius.

Den 9 Julij zijn wy door Godts ghenade met beyde de Schepen in Texel voor-spoedigh gearriveert. Iulius.

EYNDE.

0P249.
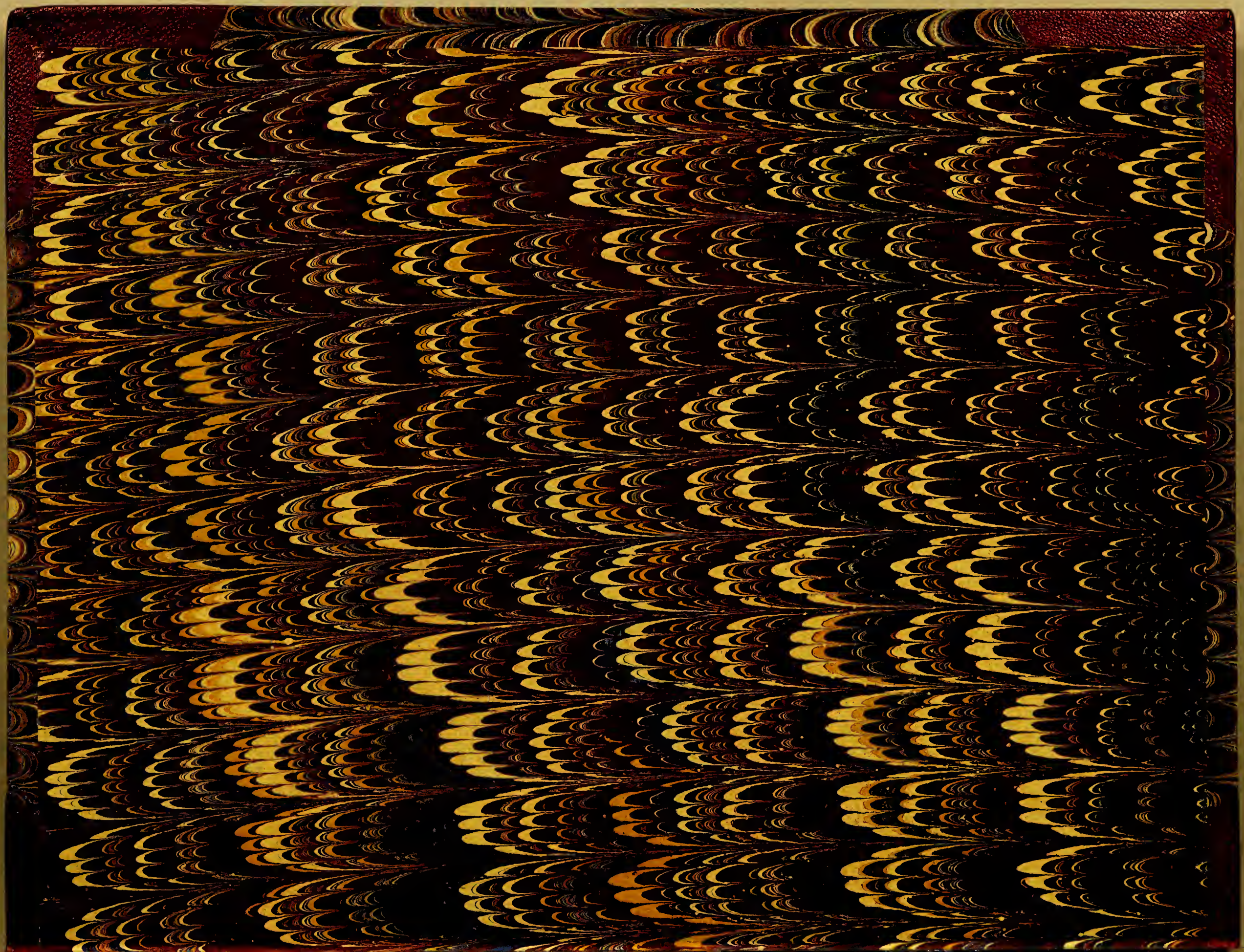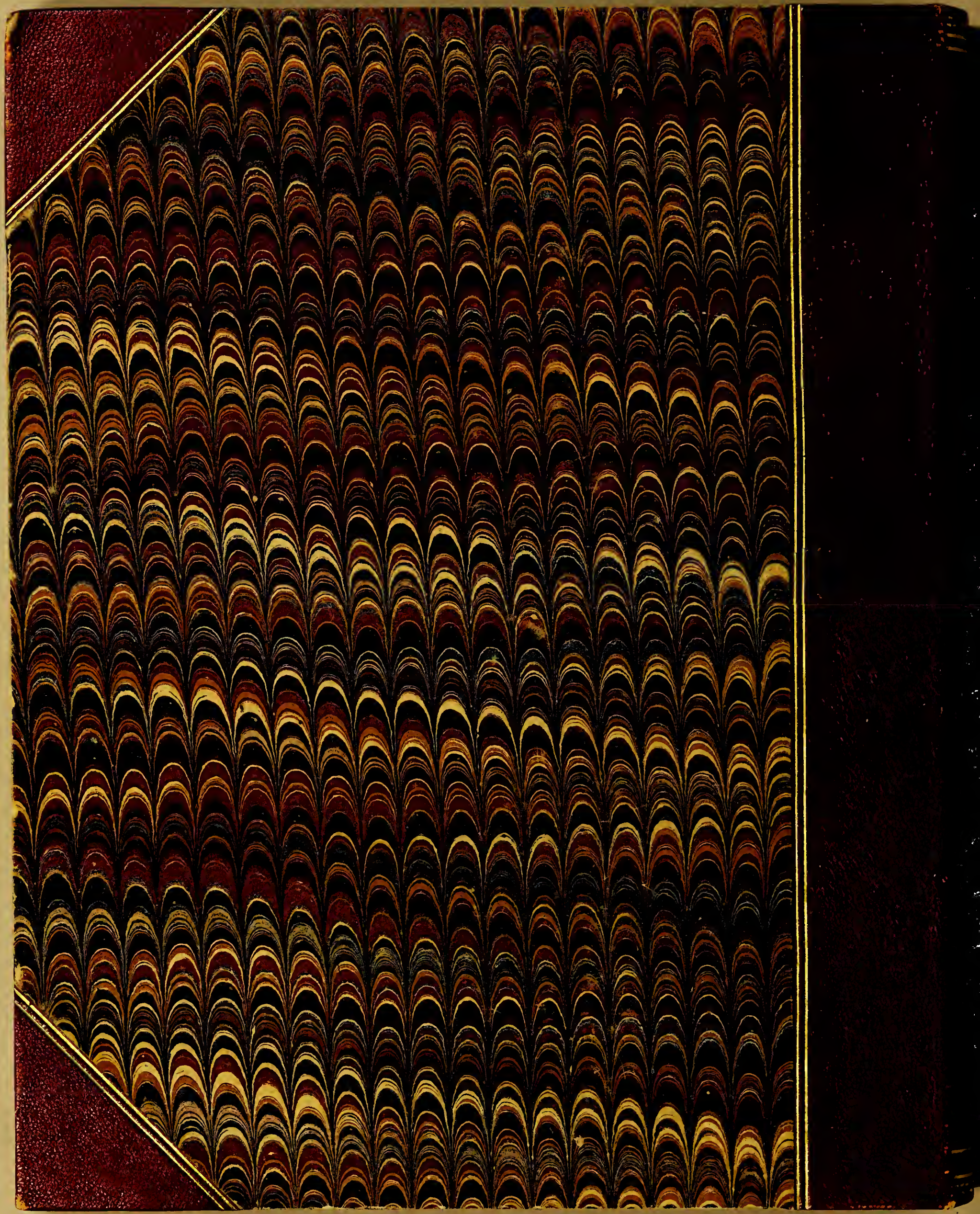
F626
J86v